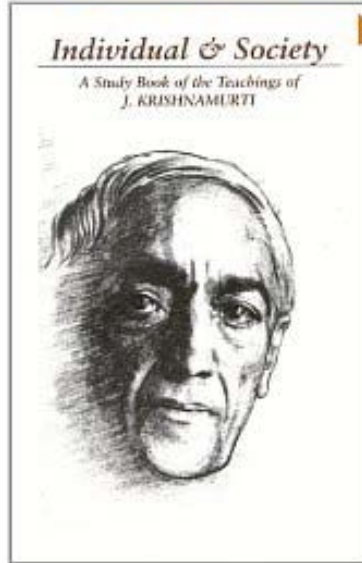

J. KRISHNAMURTI

Click to **LOOK INSIDE!**

CÁ THỂ VÀ XÃ HỘI
INDIVIDUAL & SOCIETY

Lời dịch: **ÔNG KHÔNG**

www.jkrishnamurtionghong.com

Tháng 7-2010

Tri ân Alan Kartli và con gái – Australia – đã gửi tặng quyển sách này.

Ông Không

INDIVIDUAL & SOCIETY
The Bondage *of* Conditioning

A Selection *of* Passages
From Teaching
of
J. Krishanmurti

CÁ THỂ VÀ XÃ HỘI
NGỤC TÙ
của
TÌNH TRẠNG BỊ QUY ĐỊNH

Một tuyển tập những đoạn văn từ những lời giảng
của
J. KRISHNAMURTI

Bằng cách tập trung vào sự kiện của tình trạng bị quy định chặt chẽ và sự cần thiết cho tinh thần phải trải qua một cách mạng, Krishnamurti dẫn chúng ta đến nền tảng chung, đến cái nguồn của cả cá thể lẫn xã hội.

- . Phản ứng của chúng ta đến một xã hội đang phân rã là gì?
- . Người ta có thể sáng tạo một thay đổi như thế nào?
 - (i) Trong chính người ta
 - (ii) Trong xã hội

. Tánh cá thể thực sự là gì?

Trong những trả lời chính xác của ông cho những câu hỏi này, Krishnamurti mời mọc chúng ta tìm hiểu mới mẻ lại sự liên hệ của chúng ta như những con người với chính chúng ta và với lẫn nhau.

“Từ cơ bản, cá thể là tập thể, và xã hội là sự tạo thành của cá thể. Cá thể và xã hội có liên quan lẫn nhau, đúng chứ? Chúng không tách rời. Cá thể xây dựng cấu trúc của xã hội, và xã hội hay môi trường sống định hình cá thể. Mặc dù môi trường sống quy định cá thể, anh ấy luôn luôn có thể tự-làm tự do chính anh ấy, phá vỡ nền tảng của anh ấy ... Cá thể chỉ quan trọng trong ý nghĩa rằng anh ấy có khả năng tự-làm tự do chính anh ấy khỏi tình trạng bị quy định của anh ấy và hiểu rõ sự thật.”

*J. Krishnamurti, Nói Chuyện cùng Sống,
Tập II, Chương 19*

NỘI DUNG

Lời tựa

Giới thiệu

Cùng nhau nói về những vấn đề như hai người bạn...

I- Tổng quát

II- Cá thể là gì? Xã hội là gì?

Sự liên hệ giữa chúng là gì?

III- Sự quan trọng của cá thể

IV- Ngục tù của Tình trạng bị quy định

+Giới thiệu

+Tình trạng bị quy định là gì?

+Những nhân tố của tình trạng bị quy định

V- Những vấn đề của Cởi bỏ tình trạng bị quy định

VI- Những tiếp cận sai lầm đối với Cởi bỏ tình trạng bị quy định

+Ham muốn, ý chí, nỗ lực, chọn lựa

+Quyền hành và uy quyền

+Đổi mới

+Phân tích

+Phương pháp, hệ thống, khuôn mẫu

+Tự-hoàn thiện

VII- Liệu cái trí có thể tự-làm tự do chính nó khỏi tình trạng bị quy định của nó?

+Giới thiệu

+Làm tự do cái trí khỏi tình trạng bị quy định

+Tiếp cận của Krishnamurti

1. Nhận biết, chú ý
2. Hiểu rõ về chính mình
3. Thiên định

VIII- Bàn về sự Giáo dục đúng đắn

Những trích dẫn từ những nói chuyện cùng học sinh, phụ huynh, và giáo viên, Rajghat School, Ấn độ, 1952

+Tìm được thiên hướng của người ta

+Sợ hãi và Kỷ luật

+Giáo dục và Tự do

IX-Bàn về Chiến tranh và Hòa Bình

X- Tóm tắt

LỜI TỰA

Những đoạn văn trong quyển sách này đã được trích dẫn trực tiếp từ những nói chuyện và những quyển sách của Krishnamurti từ 1933 qua một phần của 1967. Những người biên soạn bắt đầu bằng cách đọc tất cả những đoạn văn từ thời gian này mà chứa đựng những từ ngữ *cá thể, xã hội, hay tình trạng bị quy định*, những đề mục của quyển sách này. Công việc này sẽ không thể thực hiện được nếu không sử dụng cơ sở dữ liệu, “Tuyển tập Những nói chuyện của Krishnamurti,” được xuất bản bởi Krishnamurti Foundation Trust của nước Anh. Trên 900 đoạn văn đã được tìm hiểu.

Tài liệu được tuyển lựa đã không bị thay đổi từ cách nó được in ra lần đầu tiên ngoại trừ sự sửa chữa về chính tả, chấm câu, những từ ngữ bị bỏ sót, và, trong nhiều đoạn văn từ quyển *Bình phẩm về Sống*, sự thêm vào tựa đề Người hỏi và Krishnamurti. Những từ ngữ hay những cụm từ ở trong ngoặc không phải của Krishnamurti nhưng đã được thêm vào bởi những người biên soạn vì mục đích rõ ràng. Những giới thiệu một đoạn văn, hay chấm dứt nó, chỉ rõ ràng đoạn văn bắt đầu hay chấm dứt trong giữa câu văn. Những lược bỏ trong nguồn của đoạn văn chỉ rõ sự loại bỏ của những từ ngữ và những câu văn. Những đầu đề, được bắt đầu từ thân bài, đã được sử dụng bởi nhiều đoạn văn. Chúng là những câu phát biểu được trích trực tiếp từ đoạn văn.

Krishnamurti nói từ một viễn cảnh rộng lớn đến độ toàn tâm nhìn của ông được hàm ý trong bất kỳ đoạn văn được mở rộng nào. Nếu độc giả muốn biết làm thế nào có một câu phát biểu từ toàn bài giảng thuyết của ông, người ta có thể tìm được ngữ cảnh qua những tham khảo tại cuối mỗi đoạn văn. Chủ yếu, những câu này dựa vào những nói chuyện được xuất bản năm 1992 như *Tuyển tập những Lời giảng của J. Krishnamurti*. Mười bảy quyển trình bày về toàn thời gian này mà quyển sách học hành này đã được trích dẫn. Danh sách những quyển sách và tài liệu sử dụng được in tại cuối quyển sách này.

– Albion W. Patterson, Người biên soạn –

GIỚI THIỆU

*Cùng nhau nói chuyện
về những vấn đề như hai người bạn...*

Trong một vài ngày chúng ta sẽ có những bàn luận, và chúng ta có thể bắt đầu những bàn luận đó sáng nay. Nhưng nếu bạn khẳng định và tôi khẳng định, nếu bạn bám vào quan điểm của bạn, giáo điều của bạn, trải nghiệm của bạn, hiểu biết của bạn, và tôi bám vào những điều này của tôi; vậy thì không có sự bàn luận thực sự bởi vì không người nào trong chúng ta được tự do để tìm hiểu. Bàn luận không là chia sẻ những trải nghiệm của chúng ta cho nhau. Không có chia sẻ gì cả; chỉ có vẻ đẹp của sự thật, mà cả bạn và tôi không thể sở hữu. Đơn giản, nó hiện diện ở đó.

Muốn bàn luận một cách thông minh, cũng phải có một chất lượng không những của ân cần nhưng còn cả của ngần ngại. Bạn biết, nếu bạn không ngần ngại, bạn không thể tìm hiểu. Tìm hiểu có nghĩa đang ngần ngại, đang tìm ra cho chính bạn, đang khám phá từng chút một; và khi bạn làm điều đó, vậy thì bạn không cần theo ai cả, bạn không cần yêu cầu sự sửa chữa hay sự xác nhận cho sự khám phá của bạn. Nhưng tất cả điều này đòi hỏi nhiều thông minh và nhạy cảm.

Khi nói những điều đó, tôi hy vọng tôi không ngăn cản bạn đưa ra những câu hỏi! Bạn biết, đây giống như cùng nhau nói chuyện về những vấn đề như hai người bạn. Chúng ta không đang khẳng định cũng như không đang tìm kiếm để chi phối lẫn nhau; nhưng mỗi người đang nói chuyện thoải mái, niềm nở, trong một bầu không khí của tình bằng hữu, đang cố gắng khám phá. Và trong trạng thái của cái trí đó, chúng ta có khám phá, nhưng tôi cam đoan với bạn, điều gì chúng ta khám phá cũng có quan trọng bao nhiêu. Vấn đề quan trọng là khám phá và, sau khi khám phá, tiếp tục theo đuổi. Rất bất lợi khi ở lại cùng điều gì bạn vừa khám phá, bởi vì như thế cái trí bị khé p kín, bị chấm dứt. Nhưng nếu bạn chết đi điều gì bạn vừa khám phá ngay khoảnh khắc bạn đã khám phá nó, vậy là bạn có thể trôi chảy giống như một con suối, giống như một con sông có khối lượng nước phong phú.

Saanen, nói chuyện trước công chúng lần thứ 10

Ngày 1 tháng 8 năm 1965

Tuyển tập những Lời giảng

I- TỔNG QUÁT

Đối với mọi người, quá rõ ràng rằng khắp thế giới phải có một cách mạng cơ bản – một cách mạng không thuộc những từ ngữ, không thuộc những ý tưởng hay những tín điều, nhưng một thay đổi, một đột biến tổng thể trong tư tưởng. Bởi vì trong thế giới, đó là thế giới của chúng ta – thế giới mà chúng ta sống trong đó, thế giới mà bạn và tôi cư ngụ – những bạn bè, những liên hệ, công việc, những ý tưởng, và những niềm tin, và những giáo điều mà chúng ta bám chặt đã sản sinh một thế giới quái gở, một thế giới của xung đột, đau khổ, và phiền muộn vô tận. Không cần phủ nhận nó. Mặc dù mỗi người chúng ta nhận biết được tình trạng kỳ lạ này về những sự việc trong thế giới, chúng ta chấp nhận nó như một quy định bình thường, chúng ta dung thứ nó ngày này sang ngày khác; chúng ta không bao giờ tìm hiểu sự cần thiết, sự khẩn cấp của một cách mạng mà không là kinh tế hay chính trị nhưng còn cơ bản hơn nhiều. Và đó là điều gì chúng ta sẽ cùng nhau bàn luận, cùng nhau nói chuyện, cùng nhau tìm hiểu, trong suốt ba tuần lễ này.

Nhưng, muốn tìm hiểu, phải có tự do. Muốn tìm hiểu sâu sắc, lâu dài, bạn phải rời những quyển sách của bạn, những ý tưởng của bạn, những truyền thống của bạn bởi vì, nếu không có tự do, không sự thâm nhập nào có thể xảy ra được. Không sự tìm hiểu nào có thể xảy ra được khi cái trí bị trói buộc vào bất kỳ giáo điều, bất kỳ truyền thống, bất kỳ

niềm tin nào, và vân vân. Đối với tất cả chúng ta, sự khó khăn không phải là chúng ta không thể tìm hiểu, không phải là chúng ta không thể tìm ra, nhưng chắc chắn do bởi chúng ta hoàn toàn không thể buông bỏ những sự việc, xóa sạch những sự việc; và vậy là bằng một cái trí trong sáng, bằng một cái trí trẻ trung, bằng một cái trí hồn nhiên, nhìn ngắm thế giới và tất cả những sự việc kỳ lạ đang xảy ra trong nó.

Muốn tìm hiểu, muốn tìm ra tất cả những vấn đề xảy ra trong sống của chúng ta – chết đi, sinh ra, hôn nhân, tình dục, liên hệ, liệu có hay không có cái gì vượt khỏi sự đo lường của cái trí, cái gì là đạo đức – điều đó đòi hỏi sự tự do để phá vỡ, bởi vì chỉ khi nào bạn có thể xóa sạch mọi thứ thiêng liêng hay đúng đắn hay đạo đức thì bạn mới có thể tìm được sự thật là gì. Chúng ta hãy đào sâu vào mọi vấn đề, nghi vấn về mọi thứ, phá sập ngôi nhà mà con người đã xây dựng qua hàng thế kỷ để bắt gặp sự thật là gì. Và việc đó đòi hỏi sự tự do, một cái trí có thể tìm hiểu, một cái trí nghiêm túc. Qua từ ngữ *nghiêm túc*, tôi có ý một chất lượng của theo đuổi một tư tưởng đến tận cùng của nó, một tìm hiểu mà không bị kinh hãi khi phải đối mặt với những kết luận. Ngược lại, không có tìm hiểu; ngược lại, không có tìm ra. Chúng ta vẫn còn ở trên bề mặt và đùa giỡn cùng những từ ngữ, cùng những ý tưởng. Và nếu người ta đã quan sát đầy đủ những sự việc đang xảy ra – không chỉ thuộc máy móc, kỹ thuật, nhưng cũng còn cả trong những liên hệ giữa con người của chúng ta – khi người ta quan sát sự tiến bộ đó trên khắp thế giới đang phủ nhận sự tự do, khi người ta quan sát sức mạnh của xã hội trong đó cá thể hoàn toàn không còn tồn tại, và khi người ta quan sát làm thế nào những quốc tịch đang phân chia chính họ mỗi lúc một nhiều hơn, đặc biệt trong quốc gia

bất hạnh này, người ta sẽ thấy rằng một loại cách mạng sâu thẳm nào đó phải xảy ra.

Đối với tôi có vẻ rằng điều đầu tiên phải tìm hiểu là xã hội – cấu trúc của xã hội là gì, và bản chất của xã hội là gì – bởi vì chúng ta là những con người thuộc xã hội. Bạn không thể sống một mình; thậm chí nếu bạn rút vào dãy núi Himalayas, hay trở thành một người ẩn dật hay một khát sĩ, bạn không thể sống một mình; bạn đang liên hệ với một người khác, và sự liên hệ với một người khác này tạo ra cấu trúc mà chúng ta gọi là *xã hội*, cấu trúc đó kiểm soát sự liên hệ, đó là, bạn và tôi có sự liên hệ, chúng ta tiếp xúc với nhau; trong sự tiếp xúc đó, trong sự liên hệ đó, chúng ta tạo tác, chúng ta xây dựng một cấu trúc được gọi là *xã hội*. Xã hội đó kiểm soát những cái trí của chúng ta, định hình những quả tim của chúng ta, uốn khuôn hành động của chúng ta, dầu bạn sống trong một xã hội cộng sản hay một xã hội Ấn giáo, hay một thế giới Thiên chúa giáo. Xã hội với cấu trúc của nó định hình cái trí của mỗi con người, nhận biết được hay không-nhận biết được. Văn hóa trong đó chúng ta sống – những truyền thống, những tôn giáo, chính trị, giáo dục – tất cả việc đó, quá khứ cũng như hiện tại, định hình tư tưởng của chúng ta. Và muốn sáng tạo một cách mạng cơ bản – phải có một cách mạng, một khủng hoảng trong ý thức – bạn phải tìm hiểu cấu trúc của xã hội . . .

Chúng ta không nói về những ý tưởng, chúng ta không nói về vô số những niềm tin hay những giáo điều. Chúng ta quan tâm đến sáng tạo một hành động khác hẳn, một cái trí khác hẳn, một thực thể khác hẳn như một con người; và muốn thâm nhập điều đó thực sự, sâu thẳm, chúng ta phải không là nô lệ cho những từ ngữ. Ngay từ khởi đầu hiểu rõ điều này là rất quan trọng bởi vì từ ngữ không bao giờ là sự việc. Từ ngữ *con chim* không là con chim thật: chúng là

hai sự việc khác biệt. Nhưng hầu hết chúng ta đều thỏa mãn với từ ngữ, và không phải với thấy vượt khỏi từ ngữ. Chúng ta thỏa mãn khi gọi chúng ta là *những cá thể* và nói về xã hội và cấu trúc của xã hội, nhưng liệu có một cá thể? Bởi vì, chúng ta là kết quả của sự ảnh hưởng thuộc môi trường sống, chúng ta là xã hội, chúng ta là kết quả của cấu trúc đó mà chúng ta gọi là xã hội. Chỉ khi nào chúng ta hoàn toàn, trọn vẹn, phá sập xã hội thì bạn mới là một cá thể, nhưng lúc này bạn không là một *cá thể* gì cả; bạn là kết quả của sự ảnh hưởng thuộc môi trường sống của bạn. Bạn đang được nuôi dưỡng như một người Ấn giáo, như một người Phật giáo, hay bất kỳ người nào; bạn là kết quả của sự ảnh hưởng của một xã hội đặc biệt. Vì vậy, chúng ta phải chắc chắn nhận biết được sự ảnh hưởng của những từ ngữ và tự-khám phá cho chính mình, chúng ta là **những** nô lệ cho những từ ngữ tại mức độ nào, tại chiều sâu nào.

Những gặp gỡ này, những tụ họp này, không là giải trí; chúng không là sự tuyên truyền; chúng không dành cho một trao đổi của những ý tưởng. Nhưng điều gì chúng ta quan tâm, cốt lõi và sâu thẳm, là sáng tạo một cách mạng cơ bản thuộc tôn giáo. Và điều đó đòi hỏi một thâm nhập lạ thường vào chính người ta; điều đó đòi hỏi một nghi vấn về mọi thứ mà con người đã xây dựng – mọi thái độ, mọi giá trị, mọi truyền thống, mọi liên hệ – và chúng ta sẽ thực hiện điều đó; chúng ta sẽ không chừa lại một viên đá nào mà chưa được lật tung. Không có gì thiêng liêng, không có gì thần thánh. Và vì vậy, để thâm nhập, bạn cần có một cái trí rất chính xác, rất rõ ràng, rất nhạy bén – không phải một cái trí bị mờ mịt bởi những ý tưởng, bởi những từ ngữ, bởi những cảm tính. Và, để suy nghĩ rất rõ ràng, phải có tự do; ngược lại, bạn không thể suy nghĩ một cách tự do. Nếu bạn là một

người Ấn giáo hay một người Hỏa giáo, hay bất kỳ người nào, nếu đó là nền tảng của tư tưởng của bạn – hay từ đó bạn bắt đầu suy nghĩ – ‘suy nghĩ’ tuyệt đối không thể xảy ra được bởi vì bạn không được tự do. Vậy là, sự cần thiết cốt lõi đầu tiên của thâm nhập là tự do, bởi vì sau đó bạn có thể bắt đầu tìm hiểu . . .

Có hai phương cách tìm hiểu toàn sự tiến hành của sống. Một là tìm hiểu bởi một động cơ, mà tìm kiếm một kết quả, mà là một phản hồi, mà là một phản ứng; thế là, bạn sẽ không tìm được sự thật của tìm hiểu đó. Hai là tìm hiểu mà không có một động cơ, mà không tìm kiếm một đáp án – và đó là điều gì chúng ta sẽ thực hiện. Khoảng khắc bạn tìm kiếm một đáp án, luôn luôn nó sẽ là một kết luận của những từ ngữ, nhưng không là của những sự kiện.

Chúng ta sẽ tìm hiểu toàn cấu trúc của xã hội. Chúng ta sẽ tìm hiểu toàn sự liên hệ của con người và con người, sự liên hệ của anh ấy với những ý tưởng, với sự tồn tại thuộc tư tưởng của anh ấy, những trừu tượng của anh ấy, cư xử hàng ngày của anh ấy. Và, từ sự tìm hiểu này, chúng ta sẽ tự-khám phá cho chính chúng ta, chúng ta **thực** sự là gì. Bởi vì, nếu không biết về chính bạn, bạn không thể đi rất xa; nếu không biết bạn là gì, có ý thức hay không-ý thức, bạn suy nghĩ điều gì, bạn cảm thấy ra sao, mọi chuyển động của ý tưởng, mọi cảm giác; nếu không lật tung, nếu không khám phá và hiểu rõ những qui trình, những động cơ, những thúc đẩy, những ép buộc, những thất vọng, những thất bại, sự cô độc vô vọng, những phiền muộn, những lo âu, tội lỗi, bạn không thể đi rất xa. Đó là nền tảng và điều đó đòi hỏi sự tự do.

Tự do không phải tại khúc cuối nhưng tại ngay khởi đầu, để cho có thể quan sát về chính bạn thực sự như bạn là,

bạn là gì trong sự liên hệ của bạn – và sự liên hệ đó là cấu trúc của xã hội. Phải có một thay đổi cơ bản trong sự liên hệ của chúng ta, bởi vì tất cả liên hệ là hành động. Liên hệ là hành động, và đa phần liên hệ của bạn đều được đặt nền tảng trên một ý tưởng. Liên hệ của bạn với người vợ của bạn không là một ý tưởng, nhưng liên hệ của bạn với người hàng xóm của bạn, với quốc gia của bạn, với thần thánh của bạn, là một ý tưởng . . .

Vì vậy, xã hội là liên hệ. Và cấu trúc xã hội đó, như hiện nay nó tồn tại, được đặt nền tảng trên tham vọng, tham lam, ganh tị, tìm kiếm quyền hành, vị trí, thanh danh, và tất cả những sự việc mà con người đã thiết lập như sự quan trọng lạ thường trong sống. Đó là sự kiện thực tế – không phải những thần thánh của bạn, không phải kinh Gita, không phải đạo sư của bạn, không phải những vị thánh hay những đấng cứu rỗi của bạn, nhưng sống hàng ngày của bạn mà bạn sống trong đó, mà là tham vọng của bạn, tham lam của bạn, ganh tị của bạn, sự theo đuổi quyền hành và vị trí và thanh danh của bạn mà bạn thèm khát. Và nếu không thay đổi điều đó một cách cơ bản, nếu không phá sập toàn hệ thống, bạn không thể có một cách mạng tôn giáo. Một cách mạng tôn giáo là cách mạng duy nhất có ý nghĩa bởi vì mọi cách mạng khác đã thất bại. Cách mạng Pháp và những cách mạng cộng sản đã thất bại hoàn toàn, toàn bộ, bởi vì những cách mạng đó là những cách mạng thuộc phản ứng; chúng là một phản ứng chống lại *cái gì là* . . . Một cách mạng tôn giáo không quan tâm đến phản ứng gì cả. Nó quan tâm đến giải quyết một sự kiện và xóa sạch sự kiện đó, đó là, bởi vì nhận biết được rằng sự liên hệ của chúng ta, rằng cấu trúc xã hội của chúng ta được đặt nền tảng trên ý thức lạ lùng này của những giá trị – trên tham vọng, tham lam, ganh tị – và hoàn toàn xóa

sạch ý thức đó trong chúng ta, một cách tổng thể, trọn vẹn loại bỏ nó. Đó là sự khởi đầu của một cách mạng văn hóa – không phải sự theo đuổi của một ý tưởng, mà bạn gọi là *Thượng đế*.

Nếu không đặt nền tảng, làm thế nào bạn có thể tiến xa, làm thế nào bạn có thể tìm được liệu có cái gì đó vượt khỏi những từ ngữ, vượt khỏi những phân chia, vượt khỏi tình trạng bị quy định của con người? Chắc chắn, thưa các bạn, sự việc này mà chúng ta gọi là luân lý của xã hội – mà chấp nhận rằng bạn có thể tham vọng, ganh tị, tham lam, có quyền hành, và tất cả mọi chuyện của nó, mà nó gọi là luân lý – bạn theo đuổi; và làm thế nào bạn có thể, với luân lý đó, với đạo đức đó, tìm được cái gì đó mà vượt khỏi tất cả đạo đức, mà vượt khỏi tất cả thời gian?

Có cái gì đó vượt khỏi tất cả thời gian; có cái gì đó không-đo lường, không-thời gian; nhưng, muốn tìm được cái đó, muốn phát hiện cái đó, bạn phải đặt nền tảng; và muốn đặt nền tảng, bạn phải phá sập xã hội. Tôi có ý qua từ ngữ *xã hội* không phải cấu trúc phía bên ngoài, không phải đập vỡ những tòa nhà, không phải cởi bỏ bộ quần áo và khoác vào chiếc áo của một khất sĩ hay trở thành một người ẩn dật – việc đó không phá sập xã hội. Khi tôi nói về xã hội, tôi có ý cấu trúc thuộc tâm lý, cấu trúc phía bên trong của những cái trí của chúng ta, của những bộ não của chúng ta, những qui trình thuộc tâm lý của sự suy nghĩ của chúng ta; những cái đó cần được phá vỡ để tìm được, để sáng tạo một cái trí mới mẻ. Bạn cần một cái trí mới mẻ bởi vì, nếu bạn quan sát điều gì đang xảy ra trong thế giới, bạn sẽ thấy nhiều hơn và nhiều hơn rằng tự do đang bị chối từ bởi những người chính trị, bởi sự tiến bộ, bởi những tôn giáo có tổ chức, bởi những qui trình thuộc kỹ thuật, thuộc máy móc. Những chiếc máy vi tính

đang đảm nhiệm chức năng của con người nhiều hơn và nhiều hơn, và chúng khá chính xác khi thực hiện công việc đó. Đạo đức đang được tạo ra bởi những chất hóa học: bằng cách uống một chất hóa học nào đó, bạn có thể được tự do khỏi sự tức giận, sự bực bội, sự kiêu ngạo; bạn có thể khiến cho cái trí của bạn yên lặng bằng cách uống một loại thuốc mê, và bạn có thể trở nên rất hiền hòa. Vậy là, đạo đức của bạn đang được thay đổi bởi những chất hóa học; bạn không cần trải qua tất cả sự không chế của kỷ luật với mục đích để có đạo đức. Tất cả điều đó đang diễn ra trong thế giới. Vậy là, phải sáng tạo một thế giới mới mẻ, không phải thuộc hóa học, không phải thuộc kỹ nghệ, không phải thuộc chính trị, nhưng thuộc tinh thần nếu tôi được phép sử dụng từ ngữ *thuộc tinh thần* – quá bị nặng nề, quá bị hư hỏng bởi những người chính trị, bởi những người tôn giáo. Bạn không thể là tinh thần nếu bạn phụ thuộc vào bất kỳ tôn giáo nào, bất kỳ quốc tịch nào. Nếu bạn gọi chính bạn là một người Ấn giáo, một người Phật giáo, một người Hỏa giáo, một người Hồi giáo, hay một người Thiên chúa giáo, bạn không bao giờ có thể là tinh thần. Bạn chỉ có thể là tinh thần khi bạn phá sập cấu trúc xã hội của thân tâm của bạn, mà là thế giới trong đó bạn sống: thế giới của tham vọng, tham lam, ganh tị, tìm kiếm quyền hành. Đối với hầu hết chúng ta, thế giới đó là thực tế, và không còn gì khác; nó là thế giới mà tất cả chúng ta đều mong muốn; từ người chính trị cao nhất đến người hèn kém nhất ngoài đường phố, từ vị thánh vĩ đại nhất đến người thờ phụng hàng ngày – đó là điều gì mọi người đều mong muốn. Và nếu không phá sập điều đó, dù làm bất kỳ điều gì, bạn sẽ không có tình yêu, bạn sẽ không có hạnh phúc gần bên, bạn sẽ luôn luôn có xung đột, đau khổ.

Vì vậy, như tôi đã nói, chúng ta sẽ tìm hiểu cấu trúc của xã hội. Cấu trúc của xã hội được tạo ra qua tư tưởng; cấu trúc xã hội đã sản sinh bộ não, mà hiện nay chúng ta có – bộ não mà bây giờ được sử dụng để thâm lượm, để ganh đua, để trở thành quyền hành, để kiếm được tiền bạc một cách ma mãnh hay lương thiện. Bộ não là kết quả của xã hội mà trong đó chúng ta sống, văn hóa trong đó chúng ta đang được nuôi dưỡng, những thành kiến, những giáo điều, những niềm tin, những truyền thống thuộc tôn giáo; tất cả điều đó là bộ não, mà là kết quả của bộ não. Làm ơn hãy tự-tìm hiểu cho chính bạn, làm ơn đừng chỉ lắng nghe điều gì đang được nói.

Bạn biết, có hai cách lắng nghe. Một cách là: bạn chỉ lắng nghe những từ ngữ và theo đuổi nghĩa lý của những từ ngữ – đó là lắng nghe, nghe một cách tương đối, mà là so sánh, mà là phê bình, diễn giải, giải thích điều gì đang được nói. Đó là điều gì hầu hết mọi người đều làm, đó là cách chúng ta lắng nghe. Khi điều gì đó được nói, ngay lập tức bộ não diễn giải nó như một phản ứng vào thuật ngữ riêng của bạn, vào những trải nghiệm riêng của bạn; và hoặc bạn chấp nhận điều gì gây hài lòng hoặc bạn phản kháng điều gì gây bực bội. Bạn chỉ đang phản ứng, bạn không lắng nghe. Và kế tiếp có một cách lắng nghe khác, và điều đó đòi hỏi sự chú ý tột đỉnh bởi vì trong lắng nghe đó không có sự diễn giải, không có sự giải thích, không có sự phê bình, không có sự so sánh; bạn chỉ đang lắng nghe bằng tất cả thân tâm của bạn. Một cái trí có khả năng lắng nghe cùng sự chú ý tột đỉnh như thế hiểu rõ ngay tức khắc; nó được tự do khỏi thời gian và khỏi bộ não mà là kết quả của xã hội trong đó chúng ta đã được nuôi dưỡng. Nếu bộ não không tuyệt đối yên lặng; nhưng vẫn sinh động, tích cực một cách mãnh liệt, mọi suy nghĩ, mọi trải nghiệm đều được diễn giải bởi bộ não đó tùy

theo tình trạng bị quy định của nó, và thế là mọi suy nghĩ, mọi cảm giác ngăn cản sự thâm nhập tổng thể, sự hiểu rõ tổng thể.

Thưa các bạn, hãy quan sát, đa số những con người đang lắng nghe ở đây đều hoặc là người Hỏa giáo, người Ấn giáo, hay người Thiên chúa giáo. Bạn đã được chỉ bảo bạn là một người Ấn giáo từ thời niên thiếu của bạn; ký ức đó được giữ lại qua sự tổ chức trong những tế bào não; và mọi trải nghiệm, mọi suy nghĩ được diễn giải tùy theo tình trạng bị quy định đó; và tình trạng bị quy định đó ngăn cản sự hiểu rõ tổng thể của bạn về sống. Sống không là sống của một người Ấn giáo hay của một người Thiên chúa giáo; sống là cái gì đó bao la hơn nhiều, ý nghĩa hơn nhiều, mà một cái trí bị quy định không thể hiểu rõ. Sống là đi đến văn phòng; sống là đau khổ; sống là vui thú; sống là ý thức lạ thường này của vẻ đẹp; sống là tình yêu; sống là phiền muộn, lo âu, tội lỗi – toàn bộ tất cả điều đó. Và nếu không hiểu rõ việc đó, bạn không thể tìm ra. Không có cách nào thoát khỏi đau khổ. Và muốn hiểu rõ tổng thể của sống, bộ não phải tuyệt đối yên lặng – bộ não mà bị quy định bởi văn hóa trong đó bạn được nuôi dưỡng, bởi mọi suy nghĩ mà là phản ứng với ký ức của bạn, bởi mọi trải nghiệm mà là phản ứng với một thách thức, sự phản ứng của quá khứ, mà được đặt trung tâm trong bộ não. Nếu không hiểu rõ toàn tiến trình này, bộ não không bao giờ có thể yên lặng. Và, để sáng tạo một cái trí mới mẻ, điều cốt lõi là bộ não phải tự-hiểu rõ về chính nó, nhận biết được những phản ứng riêng của nó, nhận biết được sự đờ đẫn, sự dốt nát, sự ảnh hưởng bị quy định riêng của nó. Bộ não phải nhận biết được về chính nó, và vì vậy nó phải tìm hiểu về chính nó mà không tìm kiếm một đáp án bởi vì mỗi đáp án sẽ được chiếu rọi từ quá khứ riêng của nó. Và thế là, khi bạn tìm

hiểu để tìm kiếm một đáp án, đáp án vẫn còn trong những biên giới của cái trí bị quy định, bộ não bị quy định. Vì vậy, khi bạn tìm hiểu – đó là khi bạn nhận biết về chính bạn, về những hoạt động của bạn, về những cách suy nghĩ, cảm giác của bạn, về cách bạn nói chuyện, về cách bạn chuyển động, về mọi thứ khác – đừng tìm kiếm một đáp án, nhưng nhìn ngắm nó, quan sát nó. Và vậy là, trong sự quan sát đó bạn sẽ thấy rằng bộ não bắt đầu mất đi tình trạng bị quy định của nó. Và khi bạn thực hiện điều đó, thế là bạn vượt khỏi xã hội. Vì vậy, sự tìm hiểu, sự thâm nhập là về chính bạn, đầu tiên và trước hết – không phải về điều gì Shankara, Buddha, hay đạo sư của bạn đã chỉ bảo cho bạn, nhưng tìm hiểu về chính bạn – tìm hiểu những phương cách của cái trí của bạn, của bộ não của bạn, về những phương cách của suy nghĩ của bạn.

Và sự đột biến khác hẳn sự thay đổi. Làm ơn hãy lắng nghe, trao sự chú ý của bạn. Thay đổi hàm ý thời gian, thay đổi hàm ý dần dần, thay đổi hàm ý một tiếp tục của cái gì đã là, nhưng đột biến hàm ý một phá vỡ hoàn toàn và cái gì đó mới mẻ đang xảy ra. Sự thay đổi hàm ý thời gian, nỗ lực, tiếp tục: một thay đổi được bổ sung mà hàm ý thời gian. Trong đột biến không có thời gian, nó là ngay tức khắc. Chúng ta quan tâm đến sự đột biến và không phải với sự thay đổi. Chúng ta quan tâm đến một kết thúc tuyệt đối của tham vọng ngay tức khắc, và sự tức khắc của phá vỡ tham vọng là đột biến – ngay tức khắc, không cho phép thời gian.

Chúng ta sẽ bàn luận thêm nữa về điều này khi chúng ta tiếp tục. Nhưng phải nắm bắt ý nghĩa của điều này: từ trước đến nay chúng ta đã sống qua hàng thế kỷ của thời gian, dần dần đang thay đổi, dần dần đang định hình những cái trí của người ta, những quả tim của người ta, những suy

nghĩ của người ta, những cảm giác của người ta; trong qui trình đó, chúng ta đã sống liên tục trong đau khổ, liên tục trong xung đột; chưa bao giờ có một ngày, chưa bao giờ có một khoảnh khắc của sự tự do hoàn toàn khỏi đau khổ, và đau khổ luôn luôn hiện diện ở đó, được giấu giếm, được kiềm chế. Và lúc này, điều gì chúng ta đang bàn đến là sự kết thúc tuyệt đối và thế là sự đột biến tổng thể, và sự đột biến đó là sự cách mạng tôn giáo. Chiều nay chúng ta sẽ thâm nhập nó một chút xíu.

Điều gì quan trọng phải hiểu rõ là chất lượng của thấy, chất lượng của lắng nghe. Có hai cách thấy – hai cách duy nhất. Hoặc bạn thấy bằng hiểu biết, bằng tư tưởng, hoặc bạn thấy trực tiếp không-hiểu biết, không-tư tưởng. Khi bạn thấy bằng hiểu biết, bằng tư tưởng, điều gì đang thực sự xảy ra là điều gì bạn không đang thấy, nhưng bạn chỉ đang diễn giải, đang đưa ra những quan điểm, đang tự-ngăn cản chính bạn không-đang thấy. Nhưng khi bạn thấy không-tư tưởng, không-hiểu biết – mà không có nghĩa rằng, khi bạn thấy, cái trí của bạn trở nên ráo hoảnh; ngược lại, bạn thấy trọn vẹn – đang thấy đó là đang kết thúc thời gian, và thế là có sự đột biến ngay tức khắc. Ví dụ, nếu bạn có tham vọng, bạn nói rằng bạn sẽ thay đổi dần dần – đó đã là thói quen mà xã hội chấp nhận. Xã hội đã sáng chế mọi phương cách và phương tiện để loại bỏ dần dần sự tham vọng của bạn, và tuy nhiên tại khúc cuối của sống của bạn, bạn vẫn còn tham vọng, bạn vẫn còn xung đột – mà hoàn toàn quá trẻ con, quá không-chín chắn. Điều gì chín chắn là đối diện sự kiện và kết thúc nó ngay tức khắc. Và bạn có thể kết thúc nó ngay tức khắc khi bạn nhìn ngắm sự kiện mà không-tư tưởng, không-hiểu biết.

Hiểu biết là sự tích lũy của quá khứ, từ đó tư tưởng nảy sinh, và vì vậy tư tưởng không là phương cách để tạo ra sự đột biến: tư tưởng ngăn cản sự đột biến. Làm ơn, bạn phải thâm nhập điều này rất sâu thẳm, không phải chấp nhận nó hay phủ nhận nó. Tôi sẽ tìm hiểu nó trong suốt những nói chuyện này, nhưng trước hết phải nắm bắt ý nghĩa, hương thơm của nó . . . Điều gì chúng ta quan tâm là sự kết thúc ngay tức khắc để cho một cái trí mới mẻ có thể hiện diện.

Và bạn cần một cái trí mới mẻ bởi vì một thế giới mới mẻ phải được sáng tạo – không phải bởi những người chính trị, không phải bởi những người tôn giáo, không phải bởi những người kỹ thuật, nhưng bởi bạn và tôi mà chỉ là những con người trung bình xoàng xoàng, bởi vì chính là chúng ta mà phải thay đổi hoàn toàn, chính là chúng ta mà phải sáng tạo một đột biến trong những cái trí và những quá tim của chúng ta. Điều đó có thể được tạo ra ngay tức khắc chỉ khi nào bạn có thể thấy sự kiện và ở lại cùng sự kiện – không phải cố gắng tìm ra những biện hộ, những giáo điều, những lý tưởng, những tẩu thoát, nhưng ở lại cùng sự kiện một cách trọn vẹn, tổng thể. Vậy là, bạn sẽ thấy rằng đang thấy nguyên vẹn đó kết thúc xung đột. Xung đột phải kết thúc. Chỉ khi nào cái trí tuyệt đối yên lặng, và không ở trong một trạng thái của xung đột – chỉ khi đó cái trí mới có thể tiến tới rất xa vào lãnh vực vượt khỏi thời gian, vượt khỏi tư tưởng, vượt khỏi cảm giác.

Bombay, nói chuyện trước Công chúng lần thứ nhất

Ngày 21 tháng 2 năm 1962

Tuyển tập những Lời giảng, Quyển XIII

II- CÁ THỂ LÀ GÌ? XÃ HỘI LÀ GÌ? SỰ LIÊN HỆ GIỮA CHÚNG LÀ GÌ?

Chắc chắn, xã hội tồn tại vì cá thể, và không phải ngược lại. Xã hội tồn tại vì sự nở hoa của con người; nó tồn tại vì mục đích trao tặng sự tự do cho cá thể để cho anh ấy có lẽ có cơ hội thức dậy sự thông minh tột đỉnh.

Chúng tôi đang dạo bộ trên con đường đông đúc. Hai vỉa hè đầy nghẹt người, và mùi khói thải từ những chiếc xe hơi và những chiếc xe buýt lấp kín hai lỗ mũi. Những cửa hàng trưng bày nhiều món hàng tầm thường nhưng đắt tiền. Bầu trời có màu bạc nhạt, và quá dễ chịu trong công viên khi chúng tôi thoát khỏi đường phố lớn ồn ào. Chúng tôi vào sâu hơn trong công viên và ngồi xuống.

Anh ấy đang nói rằng hầu như khắp mọi nơi Chính thể, cùng quân đội và lập pháp của nó, đang cuốn hút cá thể, và hiện nay sự tôn thờ Chính thể đó đang thay thế sự tôn thờ Thượng đế. Trong hầu hết mọi quốc gia, Chính thể đang thâm nhập vào đời sống riêng tư của những con người của nó; họ đang được chỉ bảo phải đọc cái gì và suy nghĩ như thế nào. Chính thể đang bí mật theo dõi những công dân của nó, đang chăm sóc họ một cách thiêng liêng, đang thay thế chức năng của Giáo hội. Nó là tôn giáo mới. Lúc trước con người là một nô lệ cho Giáo hội, nhưng bây giờ con người là một

nô lệ cho Chính thể. Trước kia nó là Giáo hội, và hiện nay nó là Chính thể mà kiểm soát sự giáo dục của anh ấy; và cả hai đều không quan tâm đến sự giải thoát của con người.

Sự liên hệ của cá thể với xã hội là gì? Chắc chắn, xã hội tồn tại vì cá thể, không phải ngược lại. Xã hội tồn tại vì sự nở hoa của con người; nó tồn tại vì mục đích trao tặng sự tự do cho cá thể để cho anh ấy có lẽ có cơ hội thức dậy sự thông minh ột đỉnh. Thông minh này không là sự vun đắp thuần túy của một phương pháp kỹ thuật hay của hiểu biết; nó là sự hiệp thông cùng sự thật sáng tạo đó, mà không thuộc về cái trí hời hợt. Thông minh không là một nở hoa do tích lũy, nhưng là tự do khỏi sự thành tựu và sự thành công đang tăng trưởng. Thông minh không bao giờ đứng yên; nó không thể được sao chép hay được tiêu chuẩn hóa, và vì vậy không thể được dạy bảo. Thông minh sẽ được khám phá trong tự do.

Ý muốn tập thể và hành động của nó, mà là xã hội, không trao tặng tự do này cho cá thể; bởi vì xã hội, không là một chất hữu cơ, nó luôn luôn cố định. Xã hội được tạo thành, được sắp xếp vào chung, vì sự thuận tiện của con người; nó không có một hệ thống độc lập của riêng nó. Con người có lẽ chiếm được xã hội, hướng dẫn nó, định hình nó, áp chế nó, phụ thuộc vào những trạng thái tâm lý của họ; nhưng xã hội không là ông chủ của con người. Nó có thể gây ảnh hưởng anh ấy, nhưng con người luôn luôn phá sập nó. Có xung đột giữa con người và xã hội bởi vì con người đang xung đột trong chính anh ấy, và xung đột giữa cái đứng yên và cái đang sống. Xã hội là sự diễn tả phía bên ngoài của con người. Xung đột giữa chính anh ấy và xã hội là xung đột bên trong chính anh ấy. Xung đột này, cả bên trong lẫn bên ngoài,

sẽ mãi mãi tồn tại nếu thông minh tột đỉnh không được thức dậy.

Chúng ta là những thực thể xã hội cũng như những cá thể; chúng ta là những công dân cũng như những con người, ‘những con người trở thành tách rời’ trong đau khổ và vui thú. Nếu muốn có hòa bình, chúng ta phải hiểu rõ sự liên hệ đúng đắn giữa con người và công dân. Dĩ nhiên, Chính thể phải mong muốn chúng ta hoàn toàn là những công dân hơn, nhưng đó là sự dốt nát của những chính phủ. Chính chúng ta muốn chuyển giao con người sang công dân; bởi vì là một công dân dễ dàng hơn là một con người. Là một công dân tốt có nghĩa là vận hành một cách hiệu quả bên trong khuôn mẫu của một xã hội được tạo ra sẵn. Sự hiệu quả và sự tuân phục được đòi hỏi đối với người công dân, bởi vì họ tội luyện anh ấy, biến anh ấy thành tàn nhẫn; và vậy thì anh ấy có thể hy sinh con người để là công dân. Một công dân tốt không nhất thiết là một con người tốt; nhưng chắc chắn một con người tốt là một công dân tốt, không phải của bất kỳ quốc gia hay xã hội đặc biệt nào. Bởi vì tại cơ bản anh ấy là một con người tốt, những hành động của anh ấy sẽ không chống đối xã hội, anh ấy sẽ không chống đối một người khác. Anh ấy sẽ sống trong đồng-hợp tác với những con người tốt khác; anh ấy sẽ không tìm kiếm uy quyền, bởi vì anh ấy sẽ không có uy quyền; anh ấy sẽ có thể có sự hiệu quả mà không kèm theo sự tàn nhẫn của nó. Công dân gắng sức để hy sinh con người, nhưng con người đang tìm kiếm thông minh tột đỉnh tự nhiên sẽ tránh xa những dốt nát của người công dân. Thế là Chính thể sẽ chống đối con người tốt, con người của thông minh, nhưng một con người như thế được tự do khỏi tất cả những quốc gia và những chính phủ.

Con người thông minh sẽ sáng tạo một xã hội tốt, nhưng người công dân tốt sẽ không sản sinh một xã hội mà trong đó con người có thể có được thông minh tốt đỉnh. Xung đột giữa người công dân và con người chắc chắn xảy ra nếu người công dân chiếm ưu thế, và bất kỳ xã hội nào cố ý không quan tâm đến con người chắc chắn phải chịu số phận bi thảm. Có sự hòa hợp giữa người công dân và con người chỉ khi nào qui trình thuộc tâm lý của con người được hiểu rõ. Chính thể, xã hội hiện nay, không quan tâm đến con người ‘bên trong’, nhưng chỉ quan tâm đến con người bên ngoài, người công dân. Nó có lẽ phủ nhận con người bên trong, nhưng anh ấy luôn luôn khuất phục phía bên ngoài, đang hủy diệt những kế hoạch ma mẫn được sáng chế cho người công dân. Chính thể hy sinh hiện tại cho tương lai, luôn luôn tự -bảo vệ chính nó cho tương lai; nó suy nghĩ tương lai là quan trọng nhất, và không phải hiện tại. Nhưng, đối với con người thông minh, hiện tại có tầm quan trọng tốt đỉnh, ngay lúc này và không phải ngày mai. *Cái gì là có thể* được hiểu rõ chỉ cùng với sự biến mất của ngày mai. Hiểu rõ về cái gì là sáng tạo sự thay đổi trong hiện tại tức khắc. Chính sự thay đổi này mới có sự quan trọng tốt đỉnh, và không phải làm thế nào để hòa hợp người công dân với con người. Khi sự thay đổi này xảy ra, xung đột giữa con người và người công dân kết thúc.

– *Nói chuyện cùng Sóng, tập I* –

Tại sao xã hội đang vỡ vụn, đang sụp đổ, như chắc chắn nó đang tồn tại? Một trong những lý do cơ bản là cá thể, bạn, đã không còn sáng tạo.

Tôi nghĩ hầu hết chúng ta nhận ra sự khẩn cấp của một cách mạng bên trong, mà một mình nó, có thể sáng tạo một thay đổi cơ bản của phía bên ngoài, của xã hội. Đây là vấn đề mà tôi và tất cả những con người có ý định thật nghiêm túc phải quan tâm. Làm thế nào để sáng tạo một cách mạng cơ bản, một cách mạng triệt để trong xã hội, là vấn đề của chúng ta; và sự thay đổi của phía bên ngoài này không thể xảy ra nếu không có sự cách mạng phía bên trong. Bởi vì xã hội luôn luôn cố định, bất kỳ hành động, bất kỳ đổi mới được thành tựu mà không có sự cách mạng phía bên trong này cũng đều cố định cả; vì vậy, không có hy vọng nếu không có sự cách mạng liên tục phía bên trong này, bởi vì, nếu không có nó, hành động phía bên ngoài trở thành lặp lại, thói quen. Hành động của sự liên hệ giữa bạn và một người khác, giữa bạn và tôi, là xã hội; và xã hội đó trở nên cố định, nó không có chất lượng của đang cho sự sống, nếu không có sự cách mạng liên tục phía bên trong này, một thay đổi sáng tạo, thuộc tâm lý; và bởi vì không có sự cách mạng liên tục phía bên trong này nên xã hội luôn luôn đang trở thành đứng yên, cố định, và thế là liên tục bị vỡ vụn.

Sự liên hệ giữa chính bạn và đau khổ, hỗn loạn trong và quanh bạn là gì? Chắc chắn, hỗn loạn này, đau khổ này, đã không tự-hiện diện. Bạn và tôi đã tạo ra nó, không phải một xã hội tư bản hay cộng sản hay phát xít, nhưng bạn và tôi đã tạo ra nó trong sự liên hệ lẫn nhau của chúng ta. Điều gì bạn là phía bên trong đã được chiếu rọi ra phía bên ngoài, vào thế

giới; điều gì bạn là, điều gì bạn suy nghĩ, và điều gì bạn cảm thấy, điều gì bạn làm trong sự tồn tại hàng ngày của bạn, được chiếu rọi ra phía bên ngoài, và chiếu rọi đó tạo thành thế giới. Nếu bạn bị đau khổ, hoang mang, hỗn loạn phía bên trong, qua sự chiếu rọi điều đó trở thành thế giới, điều đó trở thành xã hội, bởi vì sự liên hệ giữa bạn và tôi, giữa tôi và một người khác là xã hội – xã hội là sản phẩm của sự liên hệ của chúng ta – và nếu sự liên hệ của chúng ta bị hỗn loạn, ích kỷ, chật hẹp, giới hạn, quốc gia, bạn chiếu rọi điều đó và mang sự hỗn loạn vào thế giới.

Bạn là gì, thế giới là như thế. Vì vậy, vấn đề của bạn là vấn đề của thế giới. Chắc chắn, đây là một sự kiện cơ bản và đơn giản, đúng chứ? Trong sự liên hệ của chúng ta với một người hay nhiều người, trong chừng mực nào đó dường như chúng ta luôn luôn không ~~chức~~ đến mấu chốt này. Chúng ta muốn tạo ra sự thay đổi qua một hệ thống hay qua một cách mạng trong những ý tưởng hay những giá trị được đặt nền tảng trên một hệ thống, quên rằng chính bạn và tôi mới tạo ra xã hội, mới tạo ra hỗn loạn hay trật tự qua cách chúng ta sống. Vì vậy, chúng ta phải bắt đầu rất gần, đó là, chúng ta phải quan tâm đến sự tồn tại hàng ngày của chúng ta, đến những suy nghĩ và những cảm giác và những hành động hàng ngày của chúng ta, mà được phơi bày trong cách kiếm sống của chúng ta và trong sự liên hệ của chúng ta với những ý tưởng hay những niềm tin. Đây là sự tồn tại hàng ngày của chúng ta, đúng chứ? Chúng ta quan tâm đến kiếm sống, có một việc làm, kiếm tiền; chúng ta quan tâm đến sự liên hệ với gia đình của chúng ta hay với những người hàng xóm của chúng ta, và chúng ta quan tâm đến những ý tưởng và những niềm tin. Bây giờ, nếu bạn tìm hiểu nghề nghiệp của bạn, tại cơ bản nó được đặt nền tảng trên ganh tị, nó

không chỉ là một phương tiện kiếm sống. Xã hội bị cấu kết chặt chẽ đến độ nó là một tiến trình của xung đột liên tục, trở thành liên tục; nó được đặt nền tảng trên tham lam, ganh tị, ganh tị những người cấp cao hơn; người thư ký muốn trở thành người giám đốc, mà thể hiện rằng anh ấy không chỉ quan tâm đến kiếm sống, một phương tiện của sự tồn tại khiêm tốn, nhưng quan tâm đến sự thăng trầm địa vị và thanh danh. Tự nhiên, thái độ này tạo ra sự phá hoại trong xã hội, trong liên hệ, nhưng nếu bạn và tôi chỉ quan tâm đến kiếm sống chúng ta phải tìm ra phương tiện đúng đắn để kiếm sống, một phương tiện không được đặt nền tảng trên sự ganh tị. Ganh tị là một trong những nhân tố hủy hoại nhất trong sự liên hệ bởi vì ganh tị thể hiện sự ham muốn quyền hành, vị trí, và cuối cùng việc đó dẫn đến chính trị: cả hai có liên quan gần gũi . . .

Sự liên hệ của chúng ta được đặt nền tảng trên điều gì? Sự liên hệ giữa bạn và tôi, giữa bạn và một người khác – mà là xã hội – nó được đặt nền tảng trên điều gì? Chắc chắn, không phải trên tình yêu, mặc dù chúng ta nói về nó. Nó không được đặt nền tảng trên tình yêu, bởi vì nếu có tình yêu sẽ có trật tự, sẽ có hòa bình, hạnh phúc giữa bạn và tôi. Nhưng trong sự liên hệ giữa bạn và tôi đó, có nhiều ý muốn xấu xa mà khoắc vào hình thức của kính trọng. Nếu cả hai chúng ta đều bình đẳng trong suy nghĩ, trong cảm thấy, sẽ không có sự kính trọng, sẽ không có ý muốn xấu xa, bởi vì chúng ta sẽ là hai cá thể đang gặp gỡ, không phải như người học trò và người thầy, không phải như người chồng đang chi phối người vợ, cũng không phải như người vợ đang chi phối người chồng. Khi nào có ham muốn xấu xa có một ham muốn để chi phối mà đánh thức ghen tuông, tức giận, đam mê, tất cả điều đó trong sự liên hệ của chúng ta tạo ra sự

xung đột liên tục mà từ đó chúng ta cố gắng tẩu thoát, và điều này tạo ra sự hỗn loạn thêm nữa, sự đau khổ thêm nữa.

Bây giờ, có liên quan đến những ý tưởng mà là thành phần của sự tồn tại của chúng ta; những niềm tin và những quan điểm, liệu chúng không đang gây biến dạng cho những cái trí của chúng ta hay sao? Dốt nát là trao những giá trị sai lầm cho những giá trị mà cái trí tạo tác, hay cho những sự vật mà bàn tay sản sinh. Hầu hết những suy nghĩ của chúng ta đều nảy sinh từ bản năng tự-phòng vệ, đúng chứ? Những ý tưởng của chúng ta, ô, quá nhiều trong số chúng, liệu chúng không nhận được ý nghĩa sai lầm, ý nghĩa mà chúng không tự có trong chính chúng hay sao? Vì vậy, khi chúng ta tin tưởng bất kỳ hình thức nào – dầu là tôn giáo, kinh ế, hay xã hội – khi chúng ta tin **úng** Thượng đế, những ý tưởng, một hệ thống xã hội gây tách rời con người và con người, chủ nghĩa quốc gia và vân vân, chắc chắn chúng ta đang trao một ý nghĩa sai lầm cho niềm tin, mà thể hiện dốt nát, bởi vì niềm tin gây phân chia con người, không hợp nhất con người. Vì vậy chúng ta thấy rằng qua cách chúng ta sống, chúng ta có thể tạo ra trật tự hay hỗn loạn, hòa bình hay xung đột, hạnh phúc hay đau khổ.

Vì vậy vấn đề của chúng ta, đúng chứ, là liệu có thể có một xã hội cố định, và cùng lúc, một cá thể mà trong đó sự cách mạng liên tục đang xảy ra. Đó là, cách mạng xã hội phải bắt đầu bằng sự thay đổi thuộc tâm lý, phía bên trong của cá thể. Hầu hết chúng ta đều muốn thấy một thay đổi triệt để trong cấu trúc xã hội. Đó là toàn trận chiến đang xảy ra – tạo ra một cách mạng xã hội qua phương tiện cộng sản hay bất kỳ phương tiện nào khác. Bây giờ, nếu có một cách mạng xã hội, đó là một hành động liên quan đến cấu trúc phía bên

ngoài của con người. Dầu cách mạng xã hội đó có lẽ triệt để đến chừng nào, chính bản chất của nó là cố định nếu không có cách mạng phía bên trong của cá thể, nếu không có sự thay đổi thuộc tâm lý. Vậy là, để sáng tạo một xã hội không-lập lại, cũng không-cố định, cũng không-phân rã, một xã hội mà liên tục đang sống; thật cấp bách phải có một cách mạng trong cấu trúc thuộc tâm lý của cá thể, bởi vì nếu không có sự cách mạng thuộc tâm lý, phía bên trong; thuần túy thay đổi phía bên ngoài cũng có ý nghĩa bao nhiêu. Đó là, xã hội luôn luôn đang trở thành đứng yên, cố định, và vì vậy luôn luôn đang phân rã. Dầu lập pháp có lẽ được truyền bá rộng rãi bao nhiêu và hiệu nghiệm bao nhiêu, xã hội luôn luôn ở trong tiến trình của sự phân rã bởi vì sự cách mạng phải xảy ra phía bên trong, không phải phía bên ngoài.

. . . Chúng ta thấy cấu trúc xã hội hiện nay ở Ấn độ, ở Châu âu, ở Mỹ, ở mọi vùng đất của thế giới, đang phân rã mau lẹ biết chừng nào; và chúng ta biết nó trong những sống riêng của chúng ta. Chúng ta có thể quan sát nó khi chúng ta dạo chơi ngoài đường phố. Chúng ta không cần những người lịch sử vĩ đại chỉ bảo cho chúng ta sự kiện rằng xã hội của chúng ta đang vỡ vụn; và phải có những người kiến trúc mới, những người xây dựng mới, để sáng tạo một xã hội mới mẻ. Cấu trúc phải được xây dựng trên một nền tảng mới mẻ, trên những sự thật và những giá trị được khám phá mới mẻ. Những người kiến trúc như thế vẫn chưa hiện diện. Không có những người xây dựng, không một người nào mà, đang nhìn ngắm, đang trở nên nhận biết được sự kiện rằng cấu trúc đang sụp đổ, đang tự-thay đổi chính họ thành những người kiến trúc. Đó là vấn đề của chúng ta. Chúng ta thấy xã hội đang vỡ vụn, đang phân rã; và chính chúng ta, bạn và tôi, phải là những người kiến trúc. Bạn và tôi phải khám phá lại

những giá trị và sáng tạo trên một nền tảng vĩnh cửu, cơ bản; bởi vì, **đ**ều chúng ta nương nhờ những người kiến trúc chuyên nghiệp, những người xây dựng tôn giáo và chính trị, chúng ta sẽ ở chính xác cùng vị trí như trước kia . . .

Tại sao xã hội đang vỡ vụn, đang sụp đổ, như chắc chắn hiện nay nó xảy ra? Một trong những lý do cơ bản là rằng cá thể, bạn, đã không còn sáng tạo. Tôi sẽ giải thích tôi có ý gì. **B**ạn và tôi đã trở thành người bắt chước, chúng ta đang sao chép, phía bên ngoài và phía bên trong. Phía bên ngoài, khi học một phương pháp kỹ thuật, khi truyền đạt với nhau trên mức độ từ ngữ, tự nhiên phải có sự bắt chước, sự sao chép nào đó. Tôi **đ**ể bắt chước những từ ngữ. Muốn trở thành một kỹ sư, trước hết tôi phải học một phương pháp kỹ thuật, tiếp theo sử dụng phương pháp đó để xây dựng một cây cầu. Phải có một lượng nào đó của bắt chước, sao chép trong phương pháp kỹ thuật phía bên ngoài, nhưng khi có sự bắt chước thuộc tâm lý, phía bên trong, chắc chắn chúng ta không còn sáng tạo. Giáo dục của chúng ta, cấu trúc xã hội của chúng ta, sống tạm gọi là tôn giáo của chúng ta, tất cả đều được đặt nền tảng trên sự bắt chước; đó là, tôi khớp vào một khuôn mẫu tôn giáo hay xã hội đặc biệt, tôi đã không còn là một cá thể thực sự; thuộc tâm lý, tôi đã trở thành một bộ máy hoàn toàn lặp lại cùng những phản ứng bị quy định nào đó, **đ**iều rằng của Ấn giáo, Thiên chúa giáo, Phật giáo, người Đức, hay người Anh. Những phản ứng của chúng ta bị quy định tùy theo khuôn mẫu của xã hội, dù nó ở phương Đông hay phương Tây, tôn giáo hay dục. Vì vậy, một trong những nguyên nhân cơ bản của sự phân rã xã hội là sự bắt chước, và một trong những nhân tố gây phân rã là người lãnh đạo, mà chính bản thể của người đó là sự bắt chước.

Với mục đích hiểu rõ bản chất của một xã hội đang phân rã, rất quan trọng phải tìm hiểu liệu bạn và tôi, cá thể, có thể sáng tạo? Chúng ta có thể thấy rằng khi có sự bất chước phải có sự phân rã; khi có uy quyền phải có sự sao chép. Và, bởi vì toàn cấu trúc giá tạo thuộc tâm lý, thuộc tinh thần của chúng ta đều được đặt nền tảng trên uy quyền, phải có sự tự do khỏi uy quyền để sáng tạo. Bạn không nhận thấy rằng trong những khoảnh khắc của sáng tạo, những khoảnh khắc khá hạnh phúc đó của sự quan tâm tột đỉnh, không có ý thức của lặp lại, hay sao? Những khoảnh khắc đó luôn luôn mới mẻ, trong sáng, sáng tạo, hạnh phúc. Vậy là, chúng ta thấy rằng một trong những nguyên nhân cơ bản của sự phân rã xã hội là sự bất chước, mà là sự tôn thờ uy quyền.

– Tự do Đầu tiên và Cuối cùng –

Trách nhiệm của cá thể là không đối với xã hội, nhưng có đối với anh ấy. Và nếu anh ấy có trách nhiệm đối với anh ấy, anh ấy sẽ hành động vào xã hội.

. . . nếu không có một thay đổi của cá thể, xã hội trở thành một gánh nặng quá sức, một tiếp tục vô-trách nhiệm trong đó cá thể chỉ là một bộ phận nhỏ nhoi.

Có một khuynh hướng rõ rệt khi suy nghĩ rằng cá thể chẳng quan trọng bao nhiêu trong xã hội hiện đại, và mọi thứ phải được thực hiện để kiểm soát cá thể, để đúc khuôn sự suy nghĩ của anh ấy – qua sự tuyên truyền, qua những luật lệ, qua vô số phương tiện của truyền thông đại chúng. Chính cá thể thắc mắc liệu anh ấy có thể làm gì trong một xã hội quá

nặng nề, mà đè nặng anh ấy bằng một trọng lượng của một hòn núi, và anh ấy cảm thấy hoàn toàn tuyệt vọng. Bị đối diện bởi khối lượng này của hỗn loạn, thoái hóa, chiến tranh, đói khát, và đau khổ, tự nhiên cá thể phải đặt ra cho anh ấy câu hỏi này, ‘Tôi có thể làm gì?’ Và tôi nghĩ đáp án cho câu hỏi này là anh ấy không thể làm gì cả, mà là một sự thật rõ ràng. Anh ấy không thể ngăn cản một chiến tranh, anh ấy không thể giải quyết sự đói khát, anh ấy không thể giúp đỡ một người cố chấp tôn giáo, hay chặn đứng tiến trình lịch sử của chủ nghĩa quốc gia, cùng tất cả những xung đột của nó.

Vì vậy, tôi nghĩ đưa ra một câu hỏi như thế bị sai lầm từ cơ bản. Trách nhiệm của cá thể không phải đối với xã hội, nhưng đối với chính anh ấy. Và nếu anh ấy chịu trách nhiệm đối với chính anh ấy, anh ấy sẽ hành động vào xã hội – nhưng không phải cách ngược lại. Chắc chắn, cá thể không thể làm bất kỳ điều gì cho sự hỗn loạn của xã hội này, nhưng khi anh ấy bắt đầu khai quang sự hỗn loạn riêng của anh ấy, sự tự-mâu thuẫn của anh ấy, sự bạo lực và những sợ hãi riêng của anh ấy, vậy thì một cá thể như thế có một quan trọng lạ thường trong xã hội. Tôi nghĩ chẳng có bao nhiêu người trong chúng ta nhận ra điều này. Bởi vì thấy rằng chúng ta không thể làm bất kỳ điều gì trên một kích cỡ thế giới, luôn luôn chúng ta không làm gì cả; mà thực sự là một tẩu thoát khỏi hành động phía bên trong chính người ta mà sẽ sáng tạo một thay đổi cơ bản.

Vì vậy, tôi đang nói với bạn như một cá thể với một cá thể khác. Chúng ta không đang truyền đạt với nhau như những người Ấn độ hay những người Mỹ hay những người Nga hay như những người Trung quốc, cũng không phải như những thành viên của bất kỳ nhóm người đặc biệt nào. Chúng

ta đang nói về những sự việc như hai con người, không phải như một người không-chuyên môn và ~~ột~~ người chuyên môn. Nếu điều đó rõ ràng cho chúng ta, chúng ta có thể tiếp tục.

Chắc chắn, cá thể có sự quan trọng lạ thường trong xã hội bởi vì chính cá thể mới có thể hoạt động sáng tạo, không phải tập thể – và lát nữa tôi sẽ giải thích tôi có ý gì qua từ ngữ *sáng tạo*. Nếu bạn thấy sự kiện này, vậy thì bạn cũng sẽ nhận ra bạn là gì trong chính bạn có sự quan trọng lạ thường. Khả năng suy nghĩ, vận hành của bạn, cùng tổng thể, cùng một hòa hợp trong đó không có tự-mâu thuẫn – điều này có ý nghĩa lạ thường.

Chúng ta thấy rằng nếu phải có bất kỳ sự thay đổi thực sự nào trong thế giới – và *phải* có một thay đổi thực sự – vậy thì bạn và tôi như những cá thể sẽ phải tự-thay đổi chính chúng ta. Nếu không có một thay đổi cơ bản trong mỗi người chúng ta, sống trở thành một sao chép liên tục, cuối cùng dẫn đến sự nhàm chán, sự thất vọng, và tuyệt vọng.

New Delhi, nói chuyện trước công chúng lần thứ tư

Ngày 18 tháng 2 năm 1959

Tuyển tập những Lời giảng

III- SỰ QUAN TRỌNG CỦA CÁ THỂ

Có hy vọng trong cá thể, trong bạn, không phải trong một hệ thống, không phải trong một bản thiết kế của một xã hội được dự tính, không phải trong bất kỳ tôn giáo có tổ chức nào, nhưng trong bạn, cá thể.

Madras, nói chuyện trước công chúng lần thứ ba

Ngày 2 tháng 11 năm 1947

Tuyển tập những Lời giảng

Bất kỳ cái gì thực sự trung thực phải hoàn toàn là cá thể – không phải trong ý nghĩa của tự cho mình là trung tâm . . . nhưng cá thể trong ý nghĩa rằng mỗi người chúng ta phải tự-trải nghiệm cho chính anh ấy, không bị ảnh hưởng, cái gì đó mà không là kết quả của bất kỳ sự quan tâm và sự thúc đẩy của tự cho mình là trung tâm.

Tôi không nghĩ rằng chúng ta nhận ra sự quan trọng hay ý nghĩa của cá thể. Bởi vì, như chúng ta đã nói ngày hôm trước, muốn sáng tạo một cách mạng cơ bản, thuộc tôn giáo, chắc chắn người ta phải không còn suy nghĩ dựa vào ý tưởng chung, dựa vào tập thể. Bất kỳ điều gì bị biến thành chung, tập thể, phụ thuộc vào mọi người, không bao giờ có thể là sự thật – sự thật trong ý nghĩa của đang trải nghiệm trực tiếp bởi

mỗi cá thể, không bị ảnh hưởng, không bị thúc đẩy của sự quan tâm tự cho mình là trung tâm. Tôi nghĩ chúng ta không nhận ra đầy đủ sự nghiêm túc của điều này. Bất kỳ cái gì thực sự trung thực phải hoàn toàn thuộc cá thể – không phải trong ý nghĩa của tự cho mình là trung tâm, mà rất gây giới hạn và trong chính nó là xấu xa, nhưng cá thể trong ý nghĩa rằng mỗi người chúng ta phải tự-trải nghiệm cho chính anh ấy, không bị ảnh hưởng, cái gì đó mà không là kết quả của bất kỳ động cơ hay quan tâm tự cho mình là trung tâm nào.

Trong thế giới hiện đại, người ta có thể thấy làm thế nào mọi điều xảy ra đang có khuynh hướng dựa vào sự suy nghĩ tập thể: mọi người đều suy nghĩ giống hệt nhau. Những chính phủ khác nhau, mặc dù họ không bắt buộc nó, đang lặng lẽ và kiên trì vận hành cùng nó. Những tôn giáo có tổ chức chắc chắn đang kiểm soát và đang định hình những cái trí của con người tùy theo những khuôn mẫu riêng của chúng, đang hy vọng qua đó tạo ra một luân lý chung, một trải nghiệm chung. Nhưng tôi nghĩ rằng bất kỳ điều gì được chuyển thành ý tưởng chung, trong ý nghĩa đó, luôn luôn đáng ngờ vực, bởi vì nó không bao giờ có thể là sự thật; nó đã mất đi sức sống của nó, sự trực tiếp của nó, sự thật của nó. Tuy nhiên, khắp thế giới, chúng ta thấy khuynh hướng này được sử dụng để định hình và kiểm soát cái trí của con người. Và làm tự do cái trí khỏi tánh chung giả dối này và tự-thay đổi chính người ta mà không có bất kỳ tự-quan tâm nào là điều khó khăn cực kỳ.

Hamburgh, Đức, nói chuyện trước công chúng lần thứ ba

Ngày 9 tháng 9 năm 1956

Tuyển tập những Lời giảng

Cá thể là gì, xã hội là như thế

Cá thể là gì, xã hội là như thế. Bạn là gì có ý nghĩa lạ thường. Đó không chỉ là một khẩu hiệu nhưng, nếu bạn thâm nhập nó rất sâu thẳm, bạn sẽ khám phá những hành động của bạn có ý nghĩa biết chừng nào, bạn là gì gây ảnh hưởng thế giới mà bạn sống trong đó ra sao – mà là thế giới của những liên hệ của bạn, đầu nhỏ nhoi, bị giới hạn ra sao. Và, nếu tại gốc rễ chúng ta có thể thay đổi, sáng tạo một cách mạng cơ bản trong chính chúng ta, phía bên trong, vậy thì có thể sáng tạo một thế giới khác hẳn, một bộ những giá trị khác hẳn.

Poona, nói chuyện trước công chúng lần thứ hai

Ngày 24 tháng 4 năm 1952

Tuyển tập những Lời giảng

Trong bất kỳ hành động sáng tạo nào, chính là cá thể mới có ý nghĩa.

Tôi đang nói với cá thể bởi vì chỉ cá thể mới có thể thay đổi, không phải tập thể; chỉ khi nào bạn có thể tự-thay đổi chính bạn, và vì vậy cá thể có ý nghĩa lạ thường. Tôi biết do bởi thời trang nên nói về những nhóm người, tập thể, chủng tộc, như thể cá thể không có sự quan trọng gì cả, nhưng trong bất kỳ hành động sáng tạo nào chính là cá thể mới có ý nghĩa. Bất kỳ hành động thực sự nào, bất kỳ quyết định quan trọng nào, sự tìm kiếm tự do, sự thâm nhập sự thật, chỉ có thể hiện diện từ cá thể mà hiểu rõ . . . Nếu bất kỳ người nào trong

chúng ta là cá thể thực sự trong ý nghĩa rằng anh ấy đang cố gắng hiểu rõ toàn tiến hành của cái trí của anh ấy, vậy thì anh ấy sẽ là một thực thể sáng tạo, một cá thể tự do, không bị quy định, có thể theo đuổi sự thật vì chính nó và không phải vì một kết quả.

Poona, Nói chuyện trước công chúng lần thứ hai

Ngày 10 tháng 9 năm 1958

Tuyển tập những Lời giảng

Chừng nào cá thể, bạn và tôi, còn không chịu trách nhiệm cho sự thay đổi hoàn toàn của xã hội, xã hội sẽ vẫn còn y nguyên như nó là hiện nay.

. . . tập thể được tạo ra bởi những cá thể, và chính là sự phản ứng của cá thể, của bạn và tôi, mới có thể sáng tạo một thay đổi cơ bản trong thế giới; nhưng, khi cá thể không thấy trách nhiệm của anh ấy, anh ấy quảng trách nhiệm cho tập thể, và sau đó tập thể bị lợi dụng bởi người chính trị khôn lanh, hay bởi người tôn giáo tinh ranh. Trái lại, nếu bạn thấy rằng bạn và tôi chịu trách nhiệm cho sự thay đổi của những quy định trong thế giới, vậy thì cá thể trở thành quan trọng lạ thường, và không chỉ là một công cụ, một dụng cụ, trong bàn tay của một người khác.

. . . Mặc dù cá thể có lẽ là một thực thể tách khỏi bạn, bạn đã tạo ra nó, và thế là bạn, một mình, có thể thay đổi nó. Nhưng, thay vì nhận ra trách nhiệm của chúng ta như những cá thể trong tập thể, chúng ta như những cá thể lại trở

thành yếm thế, trí năng, hay huyền bí; chúng ta trốn tránh trách nhiệm của chúng ta đối với hành động rõ ràng, mà phải là cách mạng trong ý nghĩa cơ bản; và, chừng nào cá thể, mà là bạn và tôi, không nhận trách nhiệm cho sự thay đổi hoàn toàn của xã hội, xã hội sẽ vẫn còn y nguyên như nó là hiện nay.

Bombay, nói chuyện lần trước công chúng lần thứ sáu

Ngày 14 tháng 3 năm 1950

Tuyển tập những Lời giảng

IV- NGỤC TÙ CỦA TÌNH TRẠNG BỊ QUY ĐỊNH

Bạn phải tự-tìm ra cho chính bạn, và không phải chờ đợi tôi giải thích cho bạn, liệu cái trí có thể được tự do. Liệu cái trí chỉ có thể *suy nghĩ* về tự do, như một tù nhân suy nghĩ, và vì vậy phải chịu số phận bị đày không bao giờ được tự do nhưng mãi mãi bị nhốt chặt bên trong ngục tù của tình trạng bị quy định?

Madras, nói chuyện trước công chúng lần thứ nhất

Ngày 12 tháng 12 năm 1956

Tuyển tập những Lời giảng

Giới thiệu

Đối với tôi, có vẻ rằng toàn thế giới có ý định nhốt chặt cái Trí của con người. Chúng ta đã tạo ra thế giới thuộc tâm lý của sự liên hệ, thế giới mà chúng ta sống trong đó, và luân phiên nó đang kiểm soát chúng ta, đang định hình suy nghĩ của chúng ta, những hoạt động của chúng ta, thân tâm thuộc tâm lý của chúng ta. Bạn sẽ thấy, mọi tổ chức tôn giáo và chính trị đều theo đuổi cái trí của con người – *theo đuổi* trong ý nghĩa của muốn nhốt chặt nó, uốn khuôn nó vào một khuôn mẫu. Những người cai trị quốc gia trong thế giới cộng sản đang ngang nhiên quy định cái trí của con người trong mọi

phương hướng, và điều này cũng đúng thực đối với những tôn giáo có tổ chức khắp thế giới, những người mà hàng thế kỷ đã cố gắng đúc khuôn phương cách suy nghĩ của con người. Mỗi nhóm người đặc biệt, dầu là tôn giáo, không-tôn giáo, hay chính trị, đang tranh giành để cuốn hút và giam giữ con người bên trong khuôn mẫu của ý tưởng mà những quyền sách của nó, những người lãnh đạo của nó, một ít người đang nắm quyền suy nghĩ rằng ý tưởng đó tốt lành cho anh ấy. Họ nghĩ họ biết trước tương lai; họ nghĩ họ biết điều gì là sự tốt lành tốt đỉnh cho con người. Những giáo sĩ, cùng uy quyền tạm gọi là tôn giáo của họ, cũng như những quyền hành trong thế giới trần tục – dầu rằng nó ở La mã, ở Nga, ở Mỹ, hay nơi nào khác – tất cả đều đang cố gắng kiểm soát tiến trình suy nghĩ của con người, đúng chứ? Và hầu hết chúng ta đều hăm hở chấp nhận một hình thức nào đó của uy quyền và giao nộp chính chúng ta cho nó. Chẳng có bao nhiêu người thoát khỏi những nanh vuốt của sự kiểm soát có tổ chức này về con người và suy nghĩ của anh ấy.

Đối với tôi, chỉ phá vỡ khỏi một khuôn mẫu tôn giáo đặc biệt hay khỏi một khuôn mẫu chính trị của phe tả hoặc phe hữu, với mục đích thâm nhận một khuôn mẫu mới hay thiết lập một khuôn mẫu riêng của người ta sẽ không đơn giản hóa sự phức tạp lạ thường thuộc những sống của chúng ta hay giải quyết được sự đau khổ kinh hoàng mà hầu hết chúng ta đều sống trong đó. Tôi nghĩ giải pháp cơ bản nằm ở nơi nào khác, và chính là giải pháp cơ bản này mà tất cả chúng ta đều đang tìm kiếm. Bởi vì dò dẫm mù quáng, chúng ta tham gia tổ chức này hay tổ chức kia. Chúng ta phụ thuộc vào một xã hội đặc biệt, tuân theo người lãnh đạo này hay người lãnh đạo kia, cố gắng tìm được một người Thầy ở Ấn độ hay nơi nào khác – luôn luôn hy vọng phá vỡ khỏi sự tồn

tại bị giới hạn, chật hẹp của chúng ta; nhưng dường như đối với tôi, lại luôn luôn bị trói buộc trong xung đột này bên trong khuôn mẫu. Dường như không bao giờ chúng ta thoát khỏi khuôn mẫu, hoặc tự-sáng chế hoặc bị áp đặt bởi người lãnh đạo nào đó hay uy quyền tôn giáo nào đó. Chúng ta mù quáng chấp nhận uy quyền trong hy vọng phá vỡ đám mây của đấu tranh, đau khổ, và xung đột riêng của chúng ta; nhưng không người lãnh đạo, không uy quyền nào sẽ làm tự do con người. Tôi nghĩ, lịch sử đã phơi bày điều này rất rõ ràng, và bạn ở trong quốc gia này biết nó rất rõ rệt – có lẽ rõ rệt hơn bất kỳ nơi nào khác.

Vậy là, nếu một thế giới mới mẻ sẽ hiện diện, như nó phải, đối với tôi dường như hiểu rõ toàn tiến trình của uy quyền là điều quan trọng cực kỳ: uy quyền bị áp đặt bởi xã hội, bởi quyền sách, bởi một nhóm người suy nghĩ rằng họ biết sự tốt lành tốt đỉnh cho con người và một nhóm người mà tìm kiếm để ép buộc con người qua sự hành hạ, qua mọi hình thức của cưỡng bách, phải tuân phục vào khuôn mẫu của họ. Chúng ta vội vã tuân theo những con người như thế bởi vì trong thân tâm riêng của chúng ta, chúng ta quá hoang mang, quá rối loạn, và chúng ta cũng tuân theo bởi vì sự kiêu căng và sự rỗng tuếch và bởi vì sự ham muốn quyền hành được trao tặng bởi một người khác.

Bây giờ, liệu có thể phá vỡ khỏi toàn khuôn mẫu của uy quyền này? Liệu chúng ta có thể phá vỡ tất cả mọi loại uy quyền trong chính chúng ta? Chúng ta có lẽ khước từ uy quyền của một người khác, nhưng bất hạnh thay chúng ta vẫn còn có uy quyền của trải nghiệm riêng của chúng ta, của hiểu biết riêng của chúng ta, của suy nghĩ riêng của chúng ta, và luân phiên điều đó trở thành khuôn mẫu mà hướng dẫn chúng

ta; nhưng tại cốt lõi điều đó không khác biệt gì với uy quyền của một người khác. Có sự ham muốn này để tuân theo, để bắt chước, để phục tùng, trong hy vọng đạt được cái gì đó to tát hơn; và chừng nào sự ham muốn này còn tồn tại, phải có đau khổ và đấu tranh, mọi hình thức của đè nén, thất vọng và phiền muộn.

Tôi không nghĩ chúng ta nhận ra đầy đủ sự cần thiết của được tự do khỏi sự cưỡng bách để tuân phục uy quyền này, phía bên trong hay bên ngoài. Và tôi nghĩ, thuộc tâm lý, rất quan trọng phải hiểu rõ sự cưỡng bách này; nếu không chúng ta sẽ mù quáng tiếp tục sự đấu tranh trong thế giới này mà chúng ta sống và có thân tâm của chúng ta, và chúng ta sẽ chẳng bao giờ phát giác cái khác lạ đó mà lạ thường vô cùng. Chắc chắn, chúng ta phải phá vỡ khỏi thế giới của bắt chước và phục tùng này nếu chúng ta muốn tìm ra một thế giới hoàn toàn khác hẳn. Điều này có nghĩa một thay đổi cơ bản thực sự trong những sống của chúng ta – trong phương cách thuộc hành động của chúng ta, trong phương cách thuộc suy nghĩ của chúng ta, trong phương cách thuộc cảm giác của chúng ta.

Nhưng hầu hết chúng ta đều không quan tâm đến điều đó; chúng ta không quan tâm đến hiểu rõ những suy nghĩ của chúng ta, những cảm giác của chúng ta, những hoạt động của chúng ta. Chúng ta chỉ quan tâm đến tin tưởng điều gì hay không-tin tưởng điều gì, phục tùng ai hay không-phục tùng ai, gia nhập tổ chức tôn giáo nào hay đảng phái chính trị nào, và mọi chuyện vô lý đó. Chúng ta không bao giờ, sâu thẳm, phía bên trong, quan tâm đến một thay đổi cơ bản trong phương cách thực sống hàng ngày của chúng ta, trong phương cách thực câu nói của chúng ta, sự nhạy cảm của

chúng ta với một người khác – chúng ta không-quan tâm đến bất kỳ điều gì của nó. Chúng ta vun đắp mảnh trí năng và lượm lặt sự hiểu biết của vô vàn sự việc, nhưng, phía bên trong chúng ta vẫn còn y nguyên: tham vọng, hung tợn, bạo lực, ganh đua, chất đầy tất cả những nhỏ nhen mà cái trí có thể kiếm được. Và, khi thấy tất cả điều này, liệu có thể phá vỡ khỏi cái trí nhỏ nhen này? Tôi nghĩ đó là mâu chốt thực sự, duy nhất . . .

Hamburg, Đức, nói chuyện trước công chúng lần thứ sáu

Ngày 16 tháng 9 năm 1956

Tuyển tập những Lời giảng

Tình trạng bị quy định là gì?

Qua từ ngữ *tình trạng bị quy định*, tôi có ý tất cả những áp đặt mà xã hội đã ép buộc vào chúng ta qua tuyên truyền, qua kiên định, qua tin tưởng, qua sợ hãi thiên đàng và địa ngục. Nó gồm cả tình trạng bị quy định của quốc tịch, của khí hậu, của phong tục, của truyền thống, của văn hóa – như người Pháp, người Ấn, hay người Nga – và vô vàn những niềm tin, những mê tín, những trải nghiệm. Tình trạng bị quy định này hình thành toàn vẹn tảng mà ý thức sống trong đó, và tình trạng bị quy định này được củng cố qua sự ham muốn riêng để giữ vững sự an toàn của người ta.

Paris, nói chuyện lần thứ tám

Ngày 21 tháng 9 năm 1961

Tuyển tập những Lời giảng

Cái trí là kết quả của tình trạng bị quy định.

Bây giờ, tình trạng bị quy định của chúng ta là cái trí. Cái trí là chỗ ngồi của tất cả tình trạng bị quy định của chúng ta – tình trạng bị quy định là hiểu biết, trải nghiệm, niềm tin, truyền thống, sự đồng hóa cùng một đảng phái đặc biệt, cùng một nhóm người hay quốc gia đặc biệt. Cái trí là kết quả của tình trạng bị quy định, cái trí là tình trạng bị quy định; vì vậy, bất kỳ vấn đề nào mà cái trí giải quyết bắt buộc gia tăng thêm nữa những vấn đề đó. Chừng nào cái trí còn giải quyết bất kỳ vấn đề nào, tại bất kỳ mức độ nào, nó chỉ có thể tạo ra nhiều rắc rối thêm, nhiều đau khổ thêm, và nhiều hỗn loạn thêm.

Paris, nói chuyện trước công chúng lần thứ nhất

Ngày 9 tháng 4 năm 1950

Tuyển tập những Lời giảng

Chắc chắn, chúng ta nhận biết được, không phải tình trạng bị quy định của chúng ta, nhưng xung đột, đau khổ và vui thú.

Krishnamurti: Anh ấy rất quan tâm đến việc giúp đỡ con người, đến làm những việc thiện, và hoạt động nhiều trong vô số tổ chức từ thiện của xã hội. Anh ấy đã nói chính xác anh ấy không có kỳ nghỉ lâu nào, và từ khi anh ấy tốt nghiệp đại học anh ấy đã làm việc liên tục cho những điều tốt lành của con người. Dĩ nhiên, anh ấy không nhận một xu nào cả cho công việc anh ấy đang làm. Công việc của anh ấy luôn

luôn rất quan trọng đối với anh ấy, và anh ấy lao tâm lao lực vì việc gì anh ấy làm. Anh ấy đã trở thành một công nhân xã hội xuất sắc. Nhưng anh ấy đã nghe điều gì đó tại một trong những nói chuyện về vô số loại tẩu thoát mà quy định cái trí, và anh ấy muốn bàn luận về những sự việc đó.

Người hỏi: Ông nghĩ là một công nhân xã hội là bị quy định? Liệu nó chỉ tạo ra xung đột thêm nữa?

Krishnamurti: Chúng ta hãy tìm ra liệu chúng ta có ý gì qua từ ngữ bị quy định. Khi nào chúng ta nhận biết rằng chúng ta bị quy định? Liệu chúng ta có khi nào nhận biết được nó? Liệu bạn nhận biết được rằng bạn bị quy định, hay bạn chỉ nhận biết được xung đột, đấu tranh, tại những mức độ khác nhau thuộc thân tâm của bạn? Chắc chắn, chúng ta nhận biết được, không phải tình trạng bị quy định của chúng ta, nhưng xung đột, đau khổ, và vui thú.

Người hỏi: Ông có ý gì qua từ ngữ xung đột?

Krishnamurti: Mọi loại xung đột: xung đột giữa những quốc gia, giữa những nhóm xã hội khác nhau, giữa những cá thể, và xung đột bên trong chính người ta. Liệu xung đột là điều không tránh khỏi chừng nào còn không có sự hòa hợp giữa người hành động và hành động của anh ấy, giữa thách thức và phản ứng? Xung đột là vấn đề của chúng ta, đúng chứ? Không phải bất kỳ một xung đột đặc biệt nào, nhưng tất cả xung đột: sự đấu tranh giữa những ý tưởng, những niềm tin, những học thuyết, giữa những đối nghịch. Nếu không có xung đột, sẽ không có những vấn đề.

Người hỏi: Liệu ông đang gợi ý rằng tất cả chúng ta nên tìm kiếm một sống của tách rời, của suy ngẫm?

Krishnamurti: Suy ngẫm gian nan lắm, hiểu rõ nó là một trong những việc khó khăn nhất. Sự tách rời, mặc dù có ý thức hay không-ý thức, mỗi người chúng ta đang tìm kiếm nó trong cách riêng của mình, không giải quyết được những vấn đề của chúng ta; trái lại, nó chỉ gia tăng chúng. Chúng ta đang cố gắng hiểu rõ những nhân tố của tình trạng bị quy định là gì, mà tạo ra xung đột thêm nữa? Chúng ta chỉ nhận biết được xung đột, đau khổ và vui thú, và chúng ta không nhận biết được tình trạng bị quy định của chúng ta. Cái gì gây ra tình trạng bị quy định?

Người hỏi: Những ảnh hưởng thuộc môi trường sống hay xã hội: xã hội trong đó chúng ta đã được sinh ra, văn hóa trong đó chúng ta đã được nuôi dưỡng, những áp lực thuộc chí nh trị và kinh tế, và vân vân.

Krishnamurti: Đó là như ếch nhưng liệu đó là tất cả? Những ảnh hưởng này là sản phẩm riêng của chúng ta, đúng chứ? Xã hội là kết quả của sự liên hệ của con người với con người, mà quá rõ ràng. Sự liên hệ này là sự liên hệ của sử dụng, của nhu cầu, của thoải mái, của thỏa mãn, và nó tạo ra những ảnh hưởng, những giá trị, mà trói buộc chúng ta. Trói buộc đó là tình trạng bị quy định của chúng ta. Chúng ta bị trói buộc qua những suy nghĩ và những hành động riêng của chúng ta; nhưng chúng ta không nhận biết được rằng chúng ta bị trói buộc, chúng ta chỉ nhận biết được xung đột, vui thú và đau khổ. Dường như chúng ta không bao giờ vượt khỏi điều này; và, nếu chúng ta có vượt khỏi, nó chỉ là xung đột thêm nữa. Chúng ta không nhận biết được tình trạng bị quy

định của chúng ta và, nếu chúng ta không nhận biết được, chúng ta chỉ sản sinh ra xung đột và hỗn loạn thêm nữa.

. . . Chúng ta cố gắng nhận biết được tình trạng bị quy định của bạn. Bạn chỉ có thể nhận biết được nó một cách gián tiếp, liên quan đến cái gì khác. Bạn không thể nhận biết được tình trạng bị quy định của bạn như một trừu tượng, bởi vì như thế nó chỉ là từ ngữ, không có ý nghĩa bao nhiêu. Chúng ta chỉ nhận biết được xung đột.

Nói chuyện cùng Sóng, tập 2

Những nhân tố của tình trạng bị quy định: tôn giáo, có tổ chức, chủ nghĩa quốc gia, những chính phủ.

Tôn giáo, như nó là cái cốt lõi được đặt nền tảng trên những ý tưởng, trên trung thành, trên uy quyền . . . Nhưng hầu hết chúng ta đều bị trói buộc trong nó và chúng ta không thể thoát khỏi. Muốn thoát khỏi, muốn phá vỡ tình trạng bị quy định của chúng ta, đòi hỏi nhiều năng lượng.

Tôn giáo, như nó là cơ bản được đặt nền tảng trên những ý tưởng, trên trung thành, trên uy quyền. Một con người đi đến đền chùa mỗi ngày, đọc kinh Gita, kinh Bible, hay kinh Namaz, thực hiện những nghi lễ nào đó, lặp lại liên tục những từ ngữ nào đó, những cái tên Krishna, Rama, việc này hay việc kia, kh oác vào những bộ quần áo tạm gọi là thiêng liêng và khao khát thực hiện chuyến hành hương nào đó – bạn nghĩ anh ấy là một người tôn giáo. Nhưng, chắc chắn, đó không là tôn giáo. Đó là một việc dốt nát, kinh hãi,

xấu xa. Nhưng hầu hết chúng ta đều bị trói buộc trong nó và chúng ta không thể thoát khỏi. Muốn thoát khỏi, muốn phá vỡ tình trạng bị quy định của chúng ta, đòi hỏi nhiều năng lượng, mà chúng ta không có bởi vì năng lượng của chúng ta bị hao tán trong kiếm sống và kháng cự bất kỳ hình thức của thay đổi nào. Thay đổi đòi hỏi chống đối lại xã hội, đúng chứ? Và, nếu trong một xã hội Ấn giáo bạn không là một người Ấn giáo, hay nếu bạn không là một người Ba la môn trong một xã hội Ba la môn, hay một người Thiên chúa giáo trong một xã hội Thiên chúa giáo hay Tin lành, bạn có lẽ gặp khó khăn khi tìm một việc làm.

Vì vậy, một trong những khó khăn của chúng ta là rằng muốn tạo ra một cách mạng trong chính chúng ta đòi hỏi năng lượng lạ thường, mà chẳng bao nhiêu người trong chúng ta có bởi vì năng lượng, trong ý nghĩa này, hàm ý sự nhận biết. Muốn thấy mọi thứ rất rõ ràng, bạn phải trao cho nó toàn sự chú ý của bạn, và bạn không thể trao toàn sự chú ý của bạn nếu có bất kỳ bóng dáng của sợ hãi – sợ hãi kinh tế hay sợ hãi xã hội, mà là sợ hãi của quan điểm quần chúng. Bởi vì trong một trạng thái sợ hãi, chúng ta suy nghĩ về sự thật hay Thượng đế như cái gì đó xa thật xa, không thuộc quả đất, cái gì đó mà chúng ta phải đấu tranh, phải theo đuổi nó – bạn biết, tất cả những ma mãnh mà chúng ta sử dụng để tẩu thoát khỏi sự xung đột thuộc sống hàng ngày của chúng ta đến cái gì đó mà chúng ta gọi là hòa bình, tốt lành, Thượng đế. Đó là trạng thái thực sự của chúng ta, đúng chứ?

Vậy là, chúng ta thấy tôn giáo có tổ chức đó, cùng những mê tín, những niềm tin, và những giáo điều của nó không là tôn giáo gì cả. Chúng ta chỉ bị giáo dục, bị quy định từ niên thiếu để chấp nhận những sự việc này như là tôn giáo,

vì vậy tôn giáo có tổ chức thực sự là một cản trở đối với sự khám phá của cái gì là sống tôn giáo thực sự.

New Delhi, nói chuyện trước công chúng lần thứ sáu

Ngày 2 tháng 3 năm 1960

Tuyển tập những Lời giảng

Cái trí phải được tự do khỏi niềm tin và không-niềm tin

Niềm tin không là sự thật. Bạn có lẽ tin tưởng vào Thượng Đế, nhưng niềm tin của bạn cũng không là sự thật hơn niềm tin của người không-tin tưởng vào Thượng Đế. Niềm tin của bạn là kết quả của nền tảng quá khứ của bạn, của tôn giáo của bạn, của những sợ hãi của bạn, và không-tin tưởng của người cộng sản và những người khác cũng là kết quả của tình trạng bị quy định của họ. Muốn tìm ra điều gì là sự thật, cái trí phải được tự do khỏi niềm tin và không-niềm tin. Tôi biết bạn mỉm cười và đồng ý, nhưng bạn vẫn sẽ còn tiếp tục tin tưởng bởi vì điều đó tiện lợi nhiều hơn, được kính trọng và an toàn nhiều hơn. Nếu bạn không tin tưởng, bạn có lẽ mất việc làm của bạn, bạn có lẽ bỗng nhiên phát giác rằng bạn không là ai cả. Mấu chốt quan trọng là phải tự -làm tự do chính bạn khỏi niềm tin, không phải mỉm cười và đồng ý của bạn trong căn phòng này.

Varanasi, nói chuyện trước công chúng lần thứ năm

Ngày 6 tháng 2 năm 1955

Tuyển tập những Lời giảng

Vậy là, cá thể bị hủy diệt qua sự ép buộc, qua sự tuyên truyền, và bị kiểm soát bị thống trị, vì lợi ích của xã hội, vì lợi ích của chính thể, và vân vân.

Tôn giáo có tổ chức, niềm tin có tổ chức, và những chính thể chuyên chế đều giống hệt nhau bởi vì tất cả họ đều muốn hủy diệt cá thể qua sự ép buộc, qua sự tuyên truyền, qua vô vàn hình thức khác nhau của cưỡng bách. Tôn giáo có tổ chức cũng thực hiện cùng sự việc, chỉ trong một cách khác biệt. Ở đó, bạn phải chấp nhận, bạn phải tin tưởng, bạn bị quy định. Toàn khuynh hướng của cả phe tả, phe hữu và của những tổ chức tạm gọi là tinh thần là đúc khuôn cái trí vào một khuôn mẫu đặc biệt của cách cư xử, bởi vì cá thể, nếu bị bỏ lại một mình, anh ấy chỉ trở thành một kẻ phản loạn. Vậy là, cá thể bị hủy diệt qua sự ép buộc, qua sự tuyên truyền, và bị kiểm soát, bị thống trị, vì lợi ích của xã hội, vì lợi ích của chính thể, và vân vân. Những tổ chức tạm gọi là tôn giáo cũng làm cùng sự việc, chỉ một chút xíu ngờ vực thêm, một chút xíu tinh tế hơn, bởi vì, ở đó cũng vậy, con người phải tin tưởng, phải kiểm chế, phải kiểm soát, và mọi chuyện còn lại của nó. Toàn tiến trình là thống trị cái tôi trong một hình thức này hay một hình thức khác. Qua sự ép buộc, hành động tập thể được tìm kiếm. Đó là điều gì hầu hết những tổ chức đều muốn, dù chúng là những tổ chức tôn giáo hay kinh tế hay chính trị. Họ muốn hành động tập thể, mà có nghĩa cá thể phải bị hủy diệt. Rốt cuộc, nó chỉ có thể có nghĩa như thế. Bạn chấp nhận phe Tả, lý thuyết của Marx, hay những giáo

điều của Thiên chúa giáo, Phật giáo, và Ấn giáo, và qua đó bạn hy vọng tạo ra hành động tập thể.

Madras, nói chuyện trước công chúng lần thứ sáu

Ngày 20 tháng 1 năm 1952

Tuyên tập những Lời giảng

Chúng ta bị trói buộc bởi những niềm tin, bởi những giáo điều, vì nó chúng ta sẵn lòng chết và tàn sát lẫn nhau.

Chắc chắn, điều gì gây ra chiến tranh là sự ham muốn quyền hành, địa vị, thanh danh, tiền bạc, và cũng vậy căn bệnh được gọi là chủ nghĩa quốc gia, sự tôn thờ một lá cờ, và căn bệnh của tôn giáo có tổ chức. Tất cả những điều này là những nguyên nhân của chiến tranh, nếu bạn như một cá thể, phụ thuộc vào bất kỳ những tổ chức tôn giáo nào, nếu bạn thèm khát quyền hành, nếu bạn ganh tị, chắc chắn bạn sẽ sản sinh một xã hội mà sẽ có kết quả là hủy diệt. Vì vậy lại nữa, điều đó phụ thuộc vào bạn và không phải vào những người lãnh đạo, không phải vào Stalin, Churchill, và những người còn lại của họ. Nó phụ thuộc vào bạn và tôi, nhưng dường như chúng ta không nhận ra điều đó. Nếu một lần chúng ta thực sự cảm thấy trách nhiệm của những hành động riêng của chúng ta; chúng ta có thể kết thúc tất cả những chiến tranh, sự đau khổ kinh hoàng này mau lẹ làm sao! Nhưng bạn thấy, chúng ta đứng đưng. Chúng ta có ba bữa ăn một ngày, chúng ta có việc làm của chúng ta, chúng ta có những tài khoản ngân hàng của chúng ta, nhiều hay ít, và chúng ta nói, ‘Vì Chúa, đừng quấy rầy chúng tôi, hãy để cho chúng tôi được yên ổn.’ Chúng ta càng ở trên cao nhiều bao nhiêu, chúng ta càng muốn an toàn, vĩnh cửu, bình an nhiều bấy nhiêu, chúng ta càng muốn không bị đụng chạm đến nhiều bấy nhiêu, để

duy trì những sự việc được cố định như hiện nay chúng là; nhưng chúng không thể được duy trì như hiện nay chúng là bởi vì không có gì cố định cả. Mọi thứ đều đang phân rã. Chúng ta không muốn đối diện những sự việc này; chúng ta không muốn đối diện sự kiện rằng bạn và tôi phải chịu trách nhiệm cho những chiến tranh. Bạn và tôi có lẽ nói về hòa bình, tổ chức những hội nghị, ngồi quanh một cái bàn và thảo luận, nhưng phía bên trong, thuộc tâm lý, chúng ta muốn quyền hành, địa vị, chúng ta bị thúc đẩy bởi tham lam. Chúng ta có mưu đồ, chúng ta là những người thuộc quốc gia, chúng ta bị trói buộc bởi những niềm tin, bởi những giáo điều, vì nó chúng ta ãn lòng chết và tàn sát lẫn nhau. Liệu bạn nghĩ những con người như thế, bạn và tôi, có thể có hòa bình trong thế giới? Muốn có hòa bình, chúng ta phải an lạc; sống an lạc có nghĩa không tạo ra sự hận thù. Hòa bình không là một lý tưởng. Đối với tôi, một lý tưởng chỉ là một tẩu thoát, một trốn tránh . . . Nhưng muốn có hòa bình, chúng ta sẽ phải thương yêu, chúng ta sẽ phải bắt đầu, không phải sống một sống lý tưởng, nhưng thấy những sự việc như chúng là và hành động vào chúng, thay đổi chúng. Chừng nào mỗi người chúng ta còn đang tìm kiếm sự an toàn thuộc tâm lý, sự an toàn thuộc thân thể chúng ta cần – lương thực, quần áo, và chỗ ở – bị hủy diệt. Chúng ta đang tìm kiếm sự an toàn thuộc tâm lý, mà không tồn tại; và chúng ta tìm kiếm nó, nếu chúng ta có thể, qua quyền hành, qua địa vị, qua chức tước, tên tuổi – tất cả điều đó đang hủy diệt sự an toàn thuộc thân thể. Đây là một sự kiện rõ ràng, nếu bạn quan sát nó.

Bangalore, nói chuyện trước công chúng lần thứ hai

Ngày 11 tháng 7 năm 1948

Tuyển tập những Lời giảng

V- NHỮNG VẤN ĐỀ CỦA CỎI BỎ TÌNH TRẠNG BỊ QUY ĐỊNH

Nhân loại, con người, đã làm mọi thứ để tạo ra một thay đổi cơ bản; và tuy nhiên, con người đã không thay đổi gì cả. Chúng ta là điều gì chúng ta đã là suốt hàng triệu năm!

Vì vậy, câu hỏi của chúng ta là: Làm thế nào một bộ não cũng như cái trí, đó là, ông thể con người – thuộc thân thể, thuộc hệ thần kinh – có thể hoàn toàn thay đổi? Làm thế nào con người có thể hoàn toàn thay đổi? Một thay đổi như thế là cần thiết – người ta thấy điều đó. Và, nếu không có một thay đổi, sẽ luôn luôn có chiến tranh – một quốc gia chống lại một quốc gia khác, một dân tộc chống lại một dân tộc khác, tất cả những tàn bạo khủng khiếp của chiến tranh, quốc gia của bạn chống lại một quốc gia khác, những khác biệt ngôn ngữ, những khác biệt kinh tế, những khác biệt xã hội, những khác biệt luân lý, và trận chiến liên tục, phía bên ngoài và phía bên trong – phải có một thay đổi. Bây giờ, làm thế nào người ta sẽ tạo ra nó?

Làm ơn, hãy thấy sự phức tạp lạ thường của câu hỏi này, điều gì được bao hàm trong nó. Con người đã thử quá nhiều cách – đi khỏi đến những tu viện, từ bỏ thế giới và trở thành vị khất sĩ, vào sâu trong những cánh rừng và tham

thiền, nhịn ăn uống, trở thành một người độc thân, đã thực hiện mọi thứ mà anh ấy có thể tưởng tượng ra, đã thôi miên anh ấy, đã ép buộc anh ấy, đã tìm hiểu, đã phân tích ý thức của anh ấy, tầng bên ngoài và tầng bên trong – anh ấy đã làm mọi thứ để tạo ra một cách mạng cơ bản bên trong chính anh ấy. Và thế là anh ấy đã nhấn tâm trong chính anh ấy, không những như một cá thể, nhưng còn như một con người – hai thực thể này hoàn toàn khác biệt. Cá thể là một thực thể địa phương: một người Hỏa giáo, một người Phật giáo, một người Hồi giáo, và vân vân. Cá thể bị quy định bởi môi trường sống. Nhưng con người vượt khỏi điều đó, anh ấy quan tâm đến con người tổng thể – không phải về quốc gia của anh ấy, những khác biệt ngôn ngữ, những chiến tranh và cãi ỏ nhỏ nhen của anh ấy, những thần thánh bé tí tầm thường của anh ấy, và vân vân – anh ấy quan tâm đến trạng thái tổng thể của con người, xung đột của anh ấy, tuyệt vọng của anh ấy. Khi bạn thấy cái tổng thể, vậy thì bạn có thể thấy cái riêng biệt; nhưng cái riêng biệt không thể hiểu rõ cái tổng thể. Vì vậy, đối với một cá thể liên tục tìm hiểu nội tâm, sự tìm hiểu không có ý nghĩa gì cả bởi vì anh ấy vẫn còn quan tâm đến khuôn mẫu của sự tồn tại riêng của anh ấy, bị quy định bởi xã hội – trong đó được bao gồm tôn giáo và mọi chuyện của nó. Trái lại con người – như một con người đã sống được hai triệu năm – đã chịu đựng đau khổ, đã suy nghĩ, đã tìm hiểu . . . dù ở Nga, ở Trung quốc, ở Mỹ, hay ở đây.

Và nhân loại, con người, đã làm mọi thứ để tạo ra một thay đổi cơ bản; và tuy nhiên, tại cơ bản, con người đã không thay đổi gì cả. Chúng ta là cái gì chúng ta đã là suốt hai triệu năm! Con thú rất mạnh mẽ trong chúng ta. Con thú cùng tất cả tham lam, ganh tị, tức giận, tàn nhẫn vẫn còn tồn tại sâu thẳm trong những quả tim và những cái trí của chúng

ta. Và chúng ta đã, qua tôn giáo, qua văn hóa, qua văn minh, chúng ta đã đánh bóng phía bên ngoài; chúng ta có những cư xử tốt lành hơn – có lẽ một ít người chúng ta có những cư xử tốt lành hơn. Chúng ta biết nhiều hơn một chút. Thuộc công nghệ, chúng ta đã tiến bộ rất xa. Chúng ta có thể bàn luận triết lý, văn chương phương Tây hay phương Đông; chúng ta có thể đi khắp thế giới. Nhưng phía bên trong, sâu thẳm, những gốc rễ đã bám chặt rất sâu.

Thấy tất cả điều này, làm thế nào người ta – bạn như một con người và tôi như một con người – làm thế nào chúng ta sẽ thay đổi? Chắc chắn không phải qua những giọt nước mắt, không phải qua trí năng, không phải qua tuân theo một học thuyết không tưởng nào đó, không phải qua sự chuyên chế phía bên ngoài, cũng không phải qua sự chuyên chế tự-áp đặt. Thế là, người ta loại bỏ tất cả điều này, và tôi hy vọng bạn cũng đã loại bỏ tất cả điều này. Bạn hiểu chứ? Xóa sạch quốc tịch của người ta; xóa sạch những thần thánh của người ta, truyền thống riêng của người ta, những niềm tin của người ta; xóa sạch tất cả những sự việc mà người ta đã được nuôi dưỡng để tin tưởng – xóa sạch tất cả điều này là một việc rất khó khăn khi thực hiện. Thuộc trí năng, có lẽ chúng ta đồng ý, nhưng sâu thẳm nơi tầng ý thức bên trong có sự kháng định vào sự quan trọng của quá khứ, mà chúng ta bám vào.

Lúc này bạn biết vấn đề . . .

Bombay, nói chuyện trước công chúng lần thứ hai

Ngày 16 tháng 2 năm 1966

Tuyển tập những Lời giảng

Tư tưởng, mà là sản phẩm của ngày hôm qua, chỉ có thể phản ứng dựa vào ngày hôm qua, vào thời gian.

Vì vậy, vấn đề là thế này: Tư tưởng bị quy định, bị cố định trong một khuôn mẫu. Tư tưởng phản ứng đến thách thức, mà luôn luôn mới mẻ, tùy theo quá khứ, vì vậy đang bổ sung cái mới mẻ. Tư tưởng, mà là sản phẩm của ngày hôm qua, chỉ có thể phản ứng dựa vào ngày hôm qua, vào thời gian. Khi bạn hỏi, ‘Làm thế nào tôi có thể phá vỡ khỏi sự đoán của tình trạng bị quy định?’ bạn đang đưa ra một câu hỏi sai lầm. Tư tưởng không bao giờ có thể được tự do. Tư tưởng chỉ có thể biết sự tiếp tục, không phải sự tự do. Tự do hiện diện khi tư tưởng không-hiện diện. Có tự do chỉ khi nào qui trình của sự tiếp tục kết thúc. Tư tưởng cho sự tiếp tục. Vì vậy, tư tưởng phải nhận biết được tình trạng bị quy định riêng của nó và không cố gắng trở thành cái gì đó. Trở thành cho sự tiếp tục đến tư tưởng và vì vậy không có tự do khỏi tình trạng bị quy định. Khi tư tưởng đang hoạt động, tích cực hay tiêu cực, vậy thì nó đang bị quy định, đang sản sinh sự tiếp tục được bổ sung.

Bombay, nói chuyện trước công chúng lần thứ nhất

Ngày 18 tháng 1 năm 1948

Tuyển tập những Lời giảng

Dường như đối với tôi, sự khó khăn ở trong hiểu rõ sự kiện rằng bất kỳ hình thức của thay đổi nào trong một cái trí bị quy định chỉ mang lại một bị quy định khác, không phải một thay đổi.

Người ta có thể thấy bất kỳ sự thay đổi có ý thức nào đều không là thay đổi gì cả. Qui trình cố ý của tạo ra sự tự - hoàn thiện, vun đắp cố ý của một khuôn mẫu hay một hình thức hành động đặc biệt, không tạo ra một thay đổi gì cả, bởi vì nó chỉ là một chiều rọi của sự ham muốn riêng của người ta, của nền quá khứ riêng của người ta, như một phản ứng. Tuy nhiên, hầu hết chúng ta đều quan tâm đến vấn đề thay đổi này bởi vì chúng ta đang dò dẫm, chúng ta bị hoang mang. Và những người chúng ta đã có được sự nghiêm túc phải tràn đầy sinh lực để tìm hiểu nghi vấn của làm thế nào sáng tạo một thay đổi trong chính chúng ta. Đối với tôi, dường như sự khó khăn ở trong hiểu rõ sự kiện rằng bất kỳ hình thức của thay đổi nào trong một cái trí bị quy định chỉ mang lại một bị quy định khác, không phải một thay đổi. Nếu tôi, như một người Ấn giáo hay một người Thiên chúa giáo hay bất kỳ người nào bạn muốn, cố gắng thay đổi bên trong khuôn mẫu đó, nó không là thay đổi gì cả; có lẽ nó chỉ là một thay đổi dường như thích nghi hơn, tiện lợi hơn và tốt đẹp hơn, nhưng ại cơ bản, nó không là một thay đổi. Tôi nghĩ một trong những khó khăn lớn nhất mà chúng ta phải đối diện là chúng ta nghĩ chúng ta có thể thay đổi bên trong một khuôn mẫu; trái lại, chắc chắn, đối với một cái trí bị quy định bởi xã hội, bởi bất kỳ hình thức nào của văn hóa, để tạo ra một thay đổi có ý thức bên trong khuôn mẫu vẫn còn là một qui trình của bị quy định. Nếu điều đó rất rõ ràng, vậy thì tôi

nghĩ sự tìm hiểu của chúng ta để tìm ra thay đổi là gì, nó có thể tạo ra một thay đổi cơ bản trong chính chúng ta như thế nào, trở thành rất lý thú, một chủ đề sinh động . . .

London, nói chuyện trước công chúng lần thứ tư

Ngày 24 tháng 6 năm 1955

Tuyển tập những Lời giảng

Khi một cái trí bị quy định tìm kiếm một đáp án cho một vấn đề, nó đang đi loanh quanh trong những vòng tròn; sự tìm kiếm của nó không có ý nghĩa.

Vậy là, câu hỏi là làm thế nào để giải quyết, làm thế nào để tiếp cận vấn đề. Nếu bạn tiếp cận bất kỳ vấn đề nào bằng ý định tìm ra một đáp án, vậy thì đáp án sẽ tạo ra nhiều vấn đề hơn – mà quá rõ ràng. Điều gì quan trọng là thâm nhập vào vấn đề và bắt đầu hiểu rõ nó; và bạn có thể thực hiện được điều đó chỉ khi nào bạn không chỉ trích, chống đối, hay xua đuổi nó. Cái trí không thể giải quyết được vấn đề chừng nào nó còn đang chỉ trích, đang biện hộ, hay đang so sánh. Sự khó khăn không ở trong vấn đề, nhưng trong cái trí mà tiếp cận vấn đề bằng một thái độ chỉ trích, biện hộ, hay so sánh. Thế là, trước hết, bạn phải hiểu rõ làm thế nào cái trí của bạn bị quy định bởi xã hội, bởi vô vàn những ảnh hưởng đang tồn tại quanh bạn. Bạn gọi chính bạn là một người Ấn giáo, một người Thiên chúa giáo, một người Hồi giáo, hay bất kỳ người nào bạn muốn, mà có nghĩa rằng cái trí của bạn bị quy định; và chính là cái trí bị quy định này mới tạo ra vấn đề. Khi một cái trí bị quy định tìm kiếm một đáp án cho một vấn đề, nó đang đi loanh quanh trong những vòng tròn; sự

tìm kiếm của nó không có ý nghĩa. Và cái trí của bạn bị quy định bởi vì bạn ganh tị, bởi vì bạn so sánh, nhận xét, đánh giá, bởi vì bạn bị trói buộc trong những niềm tin, những giáo điều. Tình trạng bị quy định đó là điều gì tạo ra những vấn đề.

Bombay, nói chuyện trước công chúng lần thứ ba

Ngày 11 tháng 3 năm 1956

Tuyển tập những Lời giảng

Tự do khỏi tình trạng bị quy định hiện diện chỉ khi nào chúng ta thấy sự cần thiết của một cái trí được cởi bỏ. Nhưng chúng ta đã không bao giờ suy nghĩ về nó, chúng ta đã không bao giờ tìm hiểu . . .

Hầu hết chúng ta đều quan tâm, không phải đến sự cởi bỏ tình trạng bị quy định của cái trí, nhưng đến việc quy định nó tốt đẹp hơn, làm cho nó cao cả hơn, làm cho nó giảm đi cái này và nhiều hơn cái kia. Chúng ta không bao giờ tìm hiểu khả năng tự-cởi bỏ hoàn toàn tình trạng bị quy định của cái trí . . . Tự do khỏi tình trạng bị quy định hiện diện chỉ khi nào chúng ta thấy sự cần thiết của một cái trí được cởi bỏ. Nhưng chúng ta đã không bao giờ suy nghĩ về nó, chúng ta đã không bao giờ tìm hiểu; chúng ta đã chỉ chấp nhận uy quyền, và có nguyên những nhóm người mà nói rằng cái trí không thể được cởi bỏ và vì vậy phải bị quy định tốt đẹp hơn.

Lúc này, tôi đang gợi ý rằng cái trí *có thể* được cởi bỏ. Bạn không cần phải chấp nhận điều gì tôi nói bởi vì việc đó sẽ quá dốt nát, nhưng nếu người ta thực sự quan tâm,

người ta có thể tự-tìm ra cho chính mình ~~đ~~ cái trí có thể được cởi bỏ. Chắc chắn, khả năng có thể được hiện diện chỉ khi nào người ta nhận biết được rằng người ta bị quy định và không chấp nhận tình trạng bị quy định đó như cái gì đó cao quý, một thành phần xứng đáng của văn hóa xã hội. Cái trí được cởi bỏ là cái trí tôn giáo đúng thực duy nhất, và chỉ cái trí tôn giáo mới có thể sáng tạo một cách mạng cơ bản, mà là cốt lõi, và không là một cách mạng kinh tế, cũng không là cách mạng của những người cộng sản hay những người xã hội. Muốn tìm ra điều gì là sự thật, cái trí phải nhận biết được chính nó; nó phải có hiểu rõ về chính mình, mà có nghĩa tính táo đến tất cả những thúc giục và những ép buộc có-ý thức hay không-ý thức. Nhưng một cái trí mà là căn bản của những truyền thống, của những giá trị, của tạm gọi là giáo dục và văn hóa, một cái trí như thế không thể tìm ra điều gì là sự thật. Nó có lẽ nói rằng nó tin tưởng Thượng đế, nhưng Thượng đế của nó không là thực tế, bởi vì nó chỉ là sự chiếu rọi của tình trạng bị quy định riêng của nó.

Sydney, nói chuyện trước công chúng lần thứ nhất

Ngày 9 tháng 11 năm 1955

Tuyển tập những Lời giảng

VI- NHỮNG TIẾP CẬN SAI LÂM ĐỐI VỚI CỎI BỎ TÌNH TRẠNG BỊ QUY ĐỊNH

+Ham muốn, Ý chí, Nỗ lực, Chọn lựa

Nỗ lực không khai quang bất kỳ những vấn đề nào của chúng ta.

. . . nếu chúng ta tạo ra một nỗ lực từ trung tâm của cái tôi, chắc chắn nó phải sản sinh nhiều xung đột thêm, nhiều hỗn loạn thêm, nhiều đau khổ thêm. Tuy nhiên, chúng ta tiếp tục tạo ra nỗ lực này kế tiếp nỗ lực khác. Và chẳng bao nhiêu người trong chúng ta nhận ra rằng hoạt động tự-cho mình là trung tâm của nỗ lực không khai quang bất kỳ những vấn đề nào của chúng ta; trái lại, nó gia tăng sự hỗn loạn của chúng ta và sự đau khổ của chúng ta và sự phiền muộn của chúng ta. Chúng ta biết điều này. Và tuy nhiên, chúng ta tiếp tục, trong chừng mực nào đó đang hy vọng phá vỡ hoạt động tự-cho mình là trung tâm này và nỗ lực, hành động của ý muốn.

Luân đôn, nói chuyện trước công chúng lần thứ năm

Ngày 23 tháng 4 năm 1952

Tuyển tập những Lời giảng

Người suy nghĩ và những suy nghĩ của anh ấy là kết quả của sự ham muốn.

Người hỏi: *Liệu xung đột có thể kết thúc mà không có sức mạnh của ý chí?*

Krishnamurti: Nếu không hiểu rõ những phương cách của xung đột và làm thế nào nó hiện diện, liệu có giá trị bao nhiêu khi chỉ kiểm chế hay thăng hoa xung đột, hay tìm ra một thay thế cho nó? Bạn có lẽ kiểm chế một căn bệnh, nhưng chắc chắn nó sẽ tự-bộc lộ lại trong một hình thức khác. Chính ý chí là xung đột, nó là kết quả của sự đấu tranh; ý chí là ham muốn có mục đích, được hướng dẫn. Nếu không hiểu rõ qui trình của ham muốn, chỉ kiểm soát nó là mời mọc sự hùng hực thêm nữa, sự đau khổ thêm nữa. Kiểm soát là lẩn tránh. Bạn có lẽ kiểm soát một em bé hay một vấn đề, nhưng thế là bạn đã không hiểu rõ em bé hay vấn đề. Hiểu rõ còn quan trọng hơn đến được một kết thúc. Hành động của ý chí là hủy diệt, bởi vì hành động hướng về một kết thúc là đang tự-khép kín, đang tách rời, đang cô lập. Bạn không thể làm câm lặng xung đột, ham muốn, bởi vì người tạo tác của sự nỗ lực, chính anh ấy lại là sản phẩm của xung đột, của ham muốn. Người suy nghĩ và những suy nghĩ của anh ấy là kết quả của sự ham muốn, và nếu không hiểu rõ sự ham muốn, mà là *cái tôi* được đặt tại bất kỳ mức độ nào, thấp hoặc cao, cái trí vĩnh viễn bị trói buộc trong dốt nát. Con đường dẫn đến cái tôi thượng không chạy qua ý chí, qua ham muốn. Cái tôi thượng có thể hiện diện chỉ khi nào người tạo tác của nỗ lực không hiện diện. Do bởi ý chí mới nuôi dưỡng xung đột, sự ham muốn để trở thành hay để nhường đường cho cái tôi thượng. Khi cái trí mà được sắp xếp vào chung

qua sự ham muốn kết thúc – không nhờ vào nỗ lực – vậy là trong yên ắng đó, mà không là một mục tiêu, sự thật hiện diện.

– *Nói chuyện cùng sống Sống, tập 1* –

Có hòa bình chỉ khi nào không còn sự ham muốn để trở thành cái gì đó.

Tất cả chúng ta đều muốn trở thành cái gì đó: một người yêu hòa bình, một anh hùng chiến tranh, một triệu phú, một người đạo đức, hay bất kỳ người nào bạn muốn. Chính sự ham muốn để trở thành hàm ý sự xung đột, và sự xung đột đó tạo ra chiến tranh. Có hòa bình chỉ khi nào không còn sự ham muốn để trở thành cái gì đó, và đó là trạng thái đúng thực duy nhất bởi vì trong trạng thái đó, một mình nó, có sáng tạo, có sự thật. Nhưng trạng thái đó hoàn toàn xa lạ đối với toàn cấu trúc của xã hội, mà là sự chiếu rọi của chính bạn. Bạn tôn thờ sự thành công. Thượng đế của bạn là sự thành công, người trao tặng những tước hiệu, những bằng cấp, địa vị, và uy quyền. Có một trận chiến liên tục bên trong chính bạn – sự đấu tranh để đạt được cái gì bạn thèm khát. Bạn không bao giờ có một khoảnh khắc an lạc, không bao giờ có an lạc trong quả tim của bạn bởi vì bạn luôn luôn đang đấu tranh để trở thành cái gì đó, để tiến bộ. Đừng hiểu sai từ ngữ *tiến bộ*. Những sự vật thuộc máy móc có tiến bộ, nhưng tư tưởng không bao giờ có thể tiến bộ ngoại trừ dựa vào trở thành riêng của nó.

New York, nói chuyện trước công chúng lần thứ nhất

Ngày 18 tháng 6 năm 1950

Tuyển tập những Lời giảng

Chỉ một cái trí hoang mang mới chọn lựa.

Một trong những quan niệm sai lầm là con người được tự do. Dĩ nhiên, con người được tự do để chọn lựa, nhưng khi anh ấy chọn lựa anh ấy đã ở sẵn trong xung đột rồi. Khi bạn thấy điều gì đó rất rõ ràng, vậy thì bạn không chọn lựa. Làm ơn, hãy quan sát sự kiện này trong chính bạn. Khi bạn thấy điều gì đó rất rõ ràng, còn chỗ nào cho sự cần thiết của chọn lựa? Không có chọn lựa. Chỉ một cái trí hoang mang mới chọn lựa, mà nói, ‘Điều này đúng, điều này sai, tôi phải làm điều này bởi vì nó đúng,’ và vân vân, không phải một cái trí chính xác, rõ ràng mà thấy một cách thẳng thắn. Đối với một cái trí như thế, không có chọn lựa. Bạn thấy, chúng ta nói rằng chúng ta chọn lựa và vì vậy chúng ta được tự do. Đó là một trong những dốt nát mà chúng ta đã sáng chế, nhưng tại cơ bản chúng ta không được tự do gì cả. Chúng ta bị quy định, và muốn tự do phải cần đến sự hiểu rõ lạ thường về tình trạng bị quy định này.

Varanasi, nói chuyện cùng học sinh lần thứ hai

Ngày 14 tháng 12 năm 1967

Tuyển tập những Lời giảng

Quyền hành và Uy quyền

Tự do là tại khởi đầu cũng như tại khúc cuối, và nếu bạn chấp nhận một uy quyền tại khởi đầu, bạn sẽ luôn luôn là một nô lệ tại khúc cuối.

New Delhi, nói chuyện trước công chúng lần thứ nhất

Ngày 19 tháng 11 năm 1967

Tuyển tập những Lời giảng

Sự kiện là cái trí của con người đang tìm kiếm quyền hành và, trong sự tìm kiếm quyền hành, nó mất đi tánh cá thể của nó.

Tôi nghĩ một trong những lý do cơ bản để cho chúng ta không còn là những cá thể là sự kiện rằng chúng ta đang theo đuổi quyền hành; tất cả chúng ta đều muốn là người nào đó, ngay cả trong ngôi nhà, trong cả n hộ, trong căn phòng. Giống như những quốc gia đang tạo ra sự căng thẳng của quyền hành, vì vậy mỗi con người tách rời luôn luôn đang tìm kiếm quyền hành để là cái gì đó trong sự liên hệ với xã hội: anh ấy muốn được công nhận như một người vĩ đại, như một viên chức có năng lực, như một họa sĩ tài năng, như một người tinh thần, và vân vân. Tất cả chúng ta đều muốn là cái gì đó, và sự ham muốn là cái gì đó nảy sinh từ sự thôi thúc có quyền hành. Nếu bạn tìm hiểu về chính bạn, bạn sẽ thấy rằng điều gì bạn muốn là sự thành công và sự công nhận thành công của bạn, không chỉ trong thế giới này, nhưng còn trong thế giới kế tiếp – nếu có một thế giới kế tiếp. Bạn muốn được

công nhận và, bởi vì sự công nhận đó, bạn phụ thuộc vào xã hội. Xã hội chỉ công nhận những người có quyền hành, địa vị, thanh danh; và chính là sự hão huyền, sự kiêu ngạo của quyền hành, địa vị, thanh danh mà hầu hết chúng ta đang tìm kiếm. Động cơ phía dưới, sâu thẳm là sự kiêu hãnh của thành tựu, và kiêu hãnh này tự-khẳng định chính nó trong những phương cách khác nhau.

Bây giờ, chừng nào chúng ta còn đang tìm kiếm quyền hành trong bất kỳ phương hướng nào, tánh cá thể thực sự bị hủy diệt – không chỉ tánh cá thể riêng của chúng ta, nhưng còn cả tánh cá thể của những người khác. Tôi nghĩ đây là một sự kiên thuộc tâm lý cơ bản trong sống. Khi chúng ta tìm kiếm để là người nào đó. Nó có nghĩa rằng chúng ta ham muốn để được công nhận bởi xã hội; vì vậy chúng ta trở thành những nô lệ cho xã hội, chỉ là những răng cưa trong bộ máy của xã hội, và thế là chúng ta không còn là những cá thể. Tôi nghĩ đây là một vấn đề cơ bản, không phải để vội vã gạt đi. Chừng nào cái trí còn đang tìm kiếm bất kỳ hình thức nào của quyền hành – quyền hành qua một giáo phái, quyền hành qua sự hiểu biết, quyền hành qua của cải, quyền hành qua đạo đức – luôn luôn nó phải nuôi dưỡng một xã hội mà sẽ hủy diệt cá thể, bởi vì lúc đó cái trí của con người bị trói buộc và bị giáo dục trong một môi trường khuyến khích sự phụ thuộc tâm lý vào thành công. Sự phụ thuộc tâm lý hủy diệt cái trí rõ ràng mà đứng một mình, không bị vấy bẩn, và đó là cái trí duy nhất có thể suy nghĩ những vấn đề một cách thấu suốt như cá thể, không phụ thuộc vào xã hội và vào những ham muốn riêng của nó.

Vì vậy, cái trí luôn luôn đang tìm kiếm để là cái gì đó, và thế là đang củng cố ý thức riêng của nó về quyền hành, địa vị, thanh danh. Từ sự thôi thúc để là cái gì đó này

sinh sự lãnh đạo, sự tuân phục, sự tôn thờ thành công; và vì vậy không còn sự nhận biết cá thể sâu thẳm về sự thật phía bên trong. Nếu người ta thực sự thấy toàn tiến trình này, vậy thì liệu ngay tại gốc rễ có thể cắt đứt sự tìm kiếm quyền hành riêng của người ta? Bạn hiểu ý nghĩa của từ ngữ *quyền hành* đó? Sự ham muốn để thống trị, để chiếm hữu, để trục lợi, để phụ thuộc vào một người khác – tất cả điều đó được hàm ý trong sự tìm kiếm quyền hành này. Chúng ta có thể tìm ra những giải thích khác và tinh tế hơn, nhưng sự kiện là rằng cái trí con người đang tìm kiếm quyền hành và, trong sự tìm kiếm quyền hành, nó mất đi tánh cá thể của nó.

Bombay, nói chuyện trước công chúng lần thứ bảy

Ngày 25 tháng 3 năm 1956

Tuyển tập những Lời giảng

Được tự do khỏi xã hội hàm ý sự tự do thuộc tâm lý, đó là, hoàn toàn được tự do khỏi tham vọng, khỏi ganh tị, tham lam, quyền hành, địa vị, thanh danh.

. . . chừng nào bạn còn đang thu lợi, ganh tị, tham vọng, tìm kiếm quyền hành, địa vị, thanh danh, xã hội ưng thuận nó; và dựa vào điều đó bạn đặt nền tảng hành động của bạn. Hành động đó được nghĩ là kính trọng, đạo đức. Nhưng nó không là đạo đức gì cả. Quyền hành trong bất kỳ hình thức nào là xấu xa: quyền hành của người chồng đối với người vợ hay của người vợ đối với người chồng, quyền hành của những người chính trị. Quyền hành càng độc đoán bao nhiêu, càng mù quáng bao nhiêu, càng tôn giáo bao nhiêu, nó

càng xấu xa bấy nhiêu. Đó là một sự kiện, một sự kiện có thể quan sát được, có thể chứng thực được, nhưng xã hội ủng hộ nó. Tất cả các bạn đều tôn sùng người có quyền hành, và bạn đặt nền tảng hành động của bạn trên quyền hành đó. Vì vậy, nếu bạn quan sát rằng hành động của bạn được đặt nền tảng trên sự tham lam quyền hành, trên sự ham muốn thành công, trên sự ham muốn để là cái gì đó trong thế giới i mục nát này, vậy là gặp mặt với sự kiện đó sẽ sáng tạo một hành động hoàn toàn khác hẳn, và đó là hành động đúng thực – không phải hành động mà xã hội đã áp đặt vào cá thể. Vì vậy luân lý của xã hội không là luân lý gì cả; nó là vô-luân lý; nó là một hình thức khác của tự-phòng vệ chính chúng ta, và thế là chúng ta đang dần dần bị hủy diệt bởi xã hội. Một con người muốn hiểu rõ tự do phải liên tục được tự do khỏi xã hội – thuộc tâm lý, không phải thuộc vật chất. Bạn không thể được tự do khỏi xã hội thuộc vật chất bởi vì, đối với mọi thứ, bạn phải phụ thuộc vào xã hội – quần áo bạn mặc, tiền bạc, và vân vân. Phía bên ngoài, không-thuộc tâm lý, bạn phụ thuộc vào xã hội. Nhưng được tự do khỏi xã hội hàm ý sự tự do thuộc tâm lý, đó là, được tự do khỏi tham vọng, khỏi ganh tị, tham lam, quyền hành, địa vị, thanh danh.

New Delhi, nói chuyện trước công chúng lần thứ tám

Ngày 14 tháng 2 năm 1962

Tuyển tập những Lời giảng

Uy quyền của tình trạng bị quy định của người ta . . . dẫn đến mọi hình thức của ảo tưởng.

Người ta phải tự-tìm ra cho chính người ta tại sao người ta tuân phục tại sao người ta chấp nhận sự độc đoán này của uy quyền: uy quyền của vị giáo sĩ, uy quyền của những từ ngữ được in ra, Kinh thánh, những quyền kinh của Ấn độ, và mọi loại như thế. Liệu người ta có thể phủ nhận hoàn toàn uy quyền của xã hội? Tôi không có ý sự phủ nhận được tạo ra bởi những người lập dị của thế giới; đó chỉ là một phản ứng. Nhưng, liệu người ta có thể thực sự thấy rằng sự tuân phục phía bên ngoài này vào một khuôn mẫu là vô ích, gây hủy hoại cho một cái trí khao khát tìm được điều gì là sự thật, điều gì là chân lý? Và, nếu người ta phủ nhận uy quyền phía bên ngoài, liệu cũng có thể phủ nhận uy quyền phía bên trong, uy quyền của trải nghiệm? Liệu người ta có thể xóa sạch trải nghiệm? Đối với hầu hết chúng ta, trải nghiệm là sự hướng dẫn của hiểu biết. Chúng ta nói, 'Tôi biết từ trải nghiệm' hay 'Trải nghiệm bảo tôi rằng tôi phải làm việc này,' và trải nghiệm trở thành uy quyền phía bên trong của người ta. Và có lẽ điều đó còn hủy hoại hơn, còn xấu xa hơn uy quyền phía bên ngoài. Chính là uy quyền của tình trạng bị quy định của người ta mới dẫn đến mọi hình thức của ảo tưởng. Những người Thiên chúa giáo thấy những ảo cảnh của Christ, và những người Ấn giáo thấy những ảo cảnh của những Thượng đế của họ, mỗi người thấy do bởi tình trạng bị quy định riêng của anh ấy. Và chính đang thấy những ảo cảnh đó, chính đang trải nghiệm những ảo tưởng đó, làm cho anh ấy được kính trọng vô cùng, và anh ấy trở thành một vị thánh.

Luân đôn, nói chuyện trước công chúng lần thứ sáu

Ngày 14 tháng 5 năm 1961

Tuyển tập những Lời giảng

Đổi mới

Thay đổi tổng thể không bao giờ có thể xảy ra bên trong khuôn mẫu của bất kỳ xã hội nào, dù xã hội đó là chuyên chế hoặc tạm gọi là dân chủ.

Người hỏi: . . . Tôi đã có đặc ân được gần gũi với một số những người đổi mới vĩ đại của chúng ta. Tôi tin tưởng rằng, sự đổi mới, không phải sự cách mạng, là phương cách duy nhất thoát khỏi sự hỗn loạn này. Hãy quan sát Cách mạng Nga đã dẫn đến đâu! Không, thưa ông, những con người vĩ đại thực sự luôn luôn đã là những người đổi mới.

Krishnamurti: Bạn có ý gì qua từ ngữ đổi mới?

Người hỏi: Đổi mới là từ từ hoàn thiện những điều kiện thuộc kinh tế và xã hội qua những kế hoạch khác nhau mà chúng ta đã lập thành hệ thống; nó sẽ giảm bớt sự nghèo khổ, xóa sạch những mê tín, loại bỏ những phân chia giai cấp, và vân vân.

Krishnamurti: Sự đổi mới như thế luôn luôn đang ở trong khuôn mẫu xã hội đang tồn tại. Một nhóm người khác có lẽ xuất hiện trên bậc thang cao nhất của quyền lực, lập pháp mới có lẽ được áp dụng, có lẽ có sự quốc hữu hóa của những ngành công nghiệp nào đó, và mọi chuyện của nó; nhưng nó luôn luôn ở trong cái khung hiện nay của xã hội. Đó là điều gì được gọi là đổi mới, đúng chứ?

Người hỏi: Nếu ông phản đối điều đó, vậy thì ông chỉ đang cố vũ cách mạng . . .

Krishnamurti: Một cách mạng bên trong khuôn mẫu, bên trong cái khung của xã hội, không là cách mạng gì cả; nó có lẽ tiên bộ hay thoái hóa nhưng, giống như sự đổi mới, nó chỉ là một tiếp tục được bổ sung của cái gì đã là. Dù sự đổi mới đó có cần thiết và tốt đẹp bao nhiêu, nó chỉ có thể tạo ra một thay đổi trên bề mặt, mà lại nữa sẽ cần đến sự đổi mới thêm nữa. Không có sự kết thúc cho qui trình này, bởi vì xã hội luôn luôn đang phân ã bên trong khuôn mẫu của sự tồn tại riêng của nó.

Người hỏi: Vậy thì thưa ông, ông xác nhận rằng tất cả đổi mới, dù gây ịi lộc bao nhiêu, chỉ là công việc chấp vá, và không một lượng đổi mới nào có thể tạo ra một thay đổi tổng thể của xã hội?

Krishnamurti: Sự thay đổi tổng thể không bao giờ có thể xảy ra bên trong khuôn mẫu của bất kỳ xã hội nào, dù xã hội đó là chuyên chế hay tạm gọi là dân chủ.

Người hỏi: Một xã hội dân chủ không có ý nghĩa và xứng đáng nhiều hơn một chính thể chuyên chế hoặc cảnh sát hay sao?

Krishnamurti: Dĩ nhiên.

Người hỏi: Vậy thì, ông có ý gì qua từ ngữ khuôn mẫu của xã hội?

Krishnamurti: Khuôn mẫu của xã hội là sự liên hệ của con người được đặt nền tảng trên tham vọng, ganh tị, trên sự ham muốn quyền hành của tập thể hay cá thể, trên thái độ thứ bậc, trên những học thuyết, những giáo điều, những niềm tin. Một xã hội như thế có lẽ và thường thường tự nhận là tin tưởng

tình yêu, tin tưởng tốt lành; nhưng nó luôn luôn sẵn sàng giết chóc, tham gia chiến tranh. Bên trong khuôn mẫu, thay đổi không là thay đổi gì cả, dù đường như nó có lẽ cách mạng bao nhiêu. Khi bệnh nhân cần một giải phẫu chính, quả là đốt nát khi chỉ giảm nhẹ những triệu chứng.

Người hỏi: Nhưng ai sẽ là người giải phẫu?

Krishnamurti: Bạn phải tự-giải phẫu về chính bạn, và không phụ thuộc vào người nào đó, dù bạn có lẽ nghĩ một người chuyên môn giỏi đến chừng nào. Bạn phải tự-thoát khỏi khuôn mẫu của xã hội, khuôn mẫu của tham lam, của thù lợi, của xung đột.

Người hỏi: Liệu thoát khỏi khuôn mẫu của tôi sẽ gây ảnh hưởng xã hội?

Krishnamurti: Đầu tiên, hãy thoát khỏi nó, và thấy điều gì xảy ra. Ở bên trong khuôn mẫu và hỏi điều gì sẽ xảy ra nếu tôi thoát khỏi là một hình thức của tẩu thoát, một tìm hiểu bị biến dạng và vô ích.

– Nói chuyện cùng Sóng, tập 3 –

Phân tích

Sự phân tích không là phương cách để hiểu rõ tầng ý thức bên trong.

Tình trạng bị quy định của chúng ta, bên ngoài và bên trong, rất chặt chẽ và nặng nề, đúng chứ? Chúng ta là

những người Thiên chúa giáo, những người Ấn giáo, những người Anh, những người Pháp, những người Đức, những người Án, những người Nga; chúng ta phụ thuộc vào điều này hay giáo hội đó cùng tất cả những giáo điều của nó, phụ thuộc vào chủng tộc này hay chủng tộc kia cùng tất cả gánh nặng thuộc lịch sử của nó. Trên bề mặt, những cái trí của chúng ta được giáo dục. Cái trí tầng bên ngoài được giáo dục tùy theo văn hóa chúng ta ở trong đó và, từ đó, người ta có lẽ thoát khỏi khá dễ dàng. Không quá khó khăn khi không còn là một người Anh, một người Án, một người Nga, hay bất kỳ người nào mà người ta tình cờ phải có, hay lia bỏ một giáo hội hay tôn giáo đặc biệt. Nhưng khó khăn hơn nhiều khi cởi bỏ cái trí tầng ý thức bên trong, mà có một vai trò rất quan trọng trong sống của chúng ta hơn cái trí tầng ý thức bên ngoài. Sự giáo dục cái trí tầng ý thức bên ngoài có hữu dụng và cần thiết như một phương tiện kiếm sống hay thực hiện một chức năng nào đó, mà là điều gì sự giáo dục của chúng ta quan tâm **nh**. Chúng ta được giáo dục để làm những công việc nào đó, để trong chừng mực nào đó vận hành một cách máy móc trong một phương hướng nào đó. Đó là sự giáo dục trên bề mặt của chúng ta. Nhưng phía bên trong, tầng ý thức bên trong, sâu thẳm, chúng ta là kết quả của nhiều ngàn năm của nỗ lực của con người; chúng ta là toàn bộ những đấu tranh của anh ấy, những hy vọng của anh ấy, những thất vọng của anh ấy, sự tìm kiếm mãi mãi về cái gì đó vượt khỏi của anh ấy, và đang chùng chát trải nghiệm này vẫn còn đang tiếp diễn bên trong chúng ta. Nhận biết được tình trạng bị quy định đó, và được tự do khỏi nó, cần đến nhiều chú ý.

Nó không là một vấn đề của sự phân tích bởi vì bạn không thể phân tích tầng ý thức bên trong. Tôi biết có những

người chuyên môn gắng sức làm điều đó, nhưng tôi không tin họ có thể thực hiện được. Tầng ý thức bên trong không thể tiếp cận được bởi tầng ý thức bên ngoài. Tôi sẽ giải thích cho bạn tại sao. Qua những giấc mộng, qua những bóng gió, qua những biểu tượng, qua những hình thức khác nhau của gợi ý, cái trí tầng ý thức bên trong cố gắng liên lạc với cái trí tầng ý thức bên ngoài. Những bóng gió và những gợi ý cần đến sự giải thích, và cái trí tầng ý thức bên ngoài giải thích chúng tùy theo tình trạng bị quy định của nó, những đặc điểm riêng của nó. Thế là, không bao giờ có sự hiệp thông hoàn toàn giữa hai tầng ý thức, và không bao giờ hiểu rõ trọn vẹn được tầng ý thức bên trong. Nó là cái gì đó mà chúng ta hoàn toàn không biết trong tổng thể của nó. Và vẫn vậy, nếu không hiểu rõ và được tự do khỏi tầng ý thức bên trong, cùng gánh nặng lịch sử của nó, toàn bộ câu chuyện dài của quá khứ, sẽ luôn luôn có một mâu thuẫn, một xung đột, một trận chiến đang diễn ra ác liệt phía bên trong.

Vì vậy, như tôi đã nói, sự phân tích không là phương cách để hiểu rõ tầng ý thức bên trong. Sự phân tích hàm ý một người phân tích, một người phân tích tách rời khỏi vật được phân tích. Có một phân chia và, nơi nào có một phân chia, không có hiểu rõ.

Bây giờ, đây là một trong những khó khăn của chúng ta, có lẽ khó khăn chính của chúng ta: được tự do khỏi toàn nội dung của tầng ý thức bên trong. Và liệu một việc như thế có thể xảy ra được? Tôi không biết liệu bạn đã từng thử tự-phân tích về chính bạn – phân tích điều gì bạn suy nghĩ, điều gì bạn cảm thấy, và cũng cả những động cơ, những ý định đằng sau những suy nghĩ và những cảm giác của bạn. Nếu bạn có phân tích, tôi chắc chắn bạn sẽ phát giác rằng sự phân tích không thể thâm nhập sâu lắm. Nó đến một chiều

sâu nào đó, và ở đó nó ngừng lại. Muốn thâm nhập sâu thẳm, người ta phải kết thúc qui trình này của người phân tích đang liên tục phân tích, và thay vì như thế, bắt đầu chỉ lắng nghe, thấy, nhìn ngắm mọi suy nghĩ và mọi cảm giác mà không nói, ‘Điều này đúng và điều kia sai,’ mà không phê bình hay bào chữa. Khi bạn *có* nhìn ngắm như thế, bạn sẽ phát giác rằng không có mâu thuẫn và thế là không có nỗ lực, và thế là có hiểu rõ tức khắc.

Nhưng, muốn thâm nhập rất sâu thẳm vào chính người ta, chắc chắn người ta phải được tự do khỏi tham vọng, khỏi ganh đua, khỏi ganh tị, tham lam. Và thực hiện điều đó rất khó khăn bởi vì ganh tị, tham lam, và tham vọng là chính bản chất của cấu trúc *xã hội thuộc tâm lý* mà chúng ta là một bộ phận. Đang sống như chúng ta là hiện nay trong một thế giới được cấu thành từ tham lợi, tham vọng, ganh đua – để được tự do hoàn toàn khỏi những sự việc này và tuy nhiên lại không bị hủy diệt bởi thế giới là nghi vấn thực sự.

Luân đôn, nói chuyện trước công chúng lần thứ nhất

Ngày 5 tháng 6 năm 1962

Tuyển tập những Lời giảng

Muốn gặp gỡ sự thách thức của cái mới mẻ, cái trí phải mới mẻ.

Hiểu rõ toàn qui trình của tình trạng bị quy định không đến với bạn qua sự phân tích hay sự tìm hiểu nội tâm bởi vì, khoảnh khắc bạn có người phân tích, chính người phân tích là bộ phận của nền quá khứ và vì vậy sự phân tích của anh ấy không có ý nghĩa. Đó là một sự kiện và bạn phải xóa sạch nó

đi. Người phân tích mà tìm hiểu, mà phân tích sự việc anh ấy đang quan sát, chính anh ấy là bộ phận của tình trạng bị quy định và vì vậy, dù sự giải thích, sự hiểu rõ, sự phân tích của anh ấy có lẽ như thế nào, nó vẫn còn là bộ phận của nền quá khứ. Vì vậy, phương cách đó không có vượt khỏi, và phá vỡ nền quá khứ là cốt lõi bởi vì, muốn gạt gỡ sự thách thức của cái mới mẻ, cái trí phải mới mẻ; muốn tìm được Thượng đế, sự thật, hay bất kỳ điều gì bạn muốn, cái trí phải trong sáng, không bị vấy bẩn bởi quá khứ. Phân tích quá khứ, đạt được những kết luận qua một loạt những thử nghiệm, thực hiện những khẳng định và những phủ nhận và mọi chuyện của nó, hàm ý, trong chính bản thể của nó, sự tiếp tục của nền quá khứ trong những hình thức khác nhau. Khi bạn thấy sự thật của sự kiện đó, bạn sẽ khám phá rằng người phân tích kết thúc. Vậy là, không có thực thể tách khỏi nền quá khứ: chỉ có tư tưởng như nền quá khứ, tư tưởng là sự phản ứng của ký ức, cả tầng ý thức bên ngoài lẫn bên trong, cá thể và tập thể.

– Tự do Đầu tiên và Cuối cùng –

Phương pháp, Hệ thống, Khuôn mẫu

Không có phương pháp để cởi bỏ tình trạng bị quy định của bạn.

Liệu một phương pháp sẽ cởi bỏ cho bạn? Không có Phương pháp để cởi bỏ cho bạn. Chúng ta đã đùa giỡn với những từ ngữ này, chúng ta đã thực hiện tất cả những sự việc

này được hàng thế kỷ – những đạo sư, những tu viện, Zen, phương pháp này hay phương pháp kia – với kết quả là bạn bị trói buộc, bạn là một nô lệ cho phương pháp, đúng chứ, và thế là bạn không được tự do. Phương pháp sẽ sản sinh kết quả; nhưng kết quả là hậu quả của sự hỗn loạn của bạn, của tình trạng bị quy định của bạn, và vì vậy nó vẫn còn bị quy định . . .

New Delhi, nói chuyện trước công chúng lần thứ hai

Ngày 18 tháng 12 năm 1966

Tuyển tập những Lời giảng

Muốn thấy sự thật, phải có tự do.

Bạn có thể thấy rằng những người theo đuổi một hệ thống, thúc đẩy cái trí vào những luyện tập nào đó, chắc chắn quy định cái trí theo công thức đó; vì vậy, cái trí không được tự do. Chỉ cái trí được tự do mới có thể khám phá, không phải một cái trí bị quy định theo một khuôn mẫu, dù phương Đông hay phương Tây. Tình trạng bị quy định đều giống hệt, dù bạn có lẽ gọi nó bằng bất kỳ cái tên nào. Muốn thấy sự thật, phải có tự do, và một cái trí bị quy định theo một khuôn mẫu không bao giờ có thể thấy sự thật.

New York, nói chuyện trước công chúng lần thứ năm

Ngày 2 tháng 7 năm 1950

Tuyển tập những Lời giảng

Tự-hoàn thiện

Thuộc tôn giáo . . . thuộc xã hội và chính trị, có sự thôi thúc liên tục của tự-hoàn thiện.

Khắp thế giới có nghèo khổ khủng khiếp, như ở Châu á, và giàu có kinh ngạc, như trong quốc gia này; có sự tàn nhẫn, sự đau khổ, sự bất công, một ý thức của sống mà trong đó không có tình yêu. Khi thấy tất cả điều này, người ta phải làm gì? Sự tiếp cận trung thực đến vô số những vấn đề này là gì? Khắp mọi nơi những tôn giáo đã nhấn mạnh sự tự-hoàn thiện, sự vun đắp đạo đức, sự chấp nhận uy quyền, sự phục tùng những giáo điều, những niềm tin nào đó, sự thực hiện những nỗ lực mãnh liệt để tuân phục. Không chỉ thuộc tôn giáo, nhưng còn cả thuộc xã hội và thuộc kinh tế, có sự thôi thúc liên tục của tự-hoàn thiện: tôi phải cao cả hơn, hòa nhã hơn, ý tứ hơn, ít bạo lực hơn. Xã hội, cùng sự trợ giúp của tôn giáo, đã tạo ra văn hóa của tự-hoàn thiện trong ý nghĩa rộng rãi nhất của từ ngữ đó. Đó là điều gì mỗi người chúng ta đều luôn luôn đang cố gắng thực hiện; chúng ta đang cố gắng hoàn thiện chính chúng ta, mà hàm ý sự nỗ lực, kỷ luật, tuân phục, ganh đua, chấp nhận uy quyền, một ý thức của an toàn, sự bênh vực tham vọng. Và tự-hoàn thiện có sản sinh những kết quả rõ rệt nào đó: nó làm cho người ta càng có khuynh hướng xã hội nhiều thêm. Nó có ý nghĩa xã hội và không còn gì thêm, bởi vì tự-hoàn thiện không phơi bày sự thật tối thượng. Tôi nghĩ hiểu rõ điều này rất quan trọng.

Những tôn giáo mà chúng ta có không giúp đỡ chúng ta hiểu rõ sự thật, bởi vì tại cơ bản, chúng được đặt

nền tảng, không phải trên sự từ bỏ cái tôi, nhưng trên sự tự-hoàn thiện, sự tinh lọc cái tôi, mà là sự tiếp tục của cái tôi trong những hình thức khác. Chỉ có ít người thoát khỏi xã hội, không phải thoát khỏi những trang trí phía bên ngoài của xã hội, nhưng thoát khỏi tất cả những hàm ý của một xã hội, mà được đặt nền tảng trên sự thân lợi, trên ganh tị, trên so sánh, ganh đua. Xã hội này quy định cái trí vào một khuôn mẫu đặc biệt của tư tưởng, khuôn mẫu của tự-hoàn thiện, tự-điều chỉnh, tự-hy sinh; và chỉ những người có thể phá vỡ tất cả tình trạng bị quy định mới có thể khám phá cái mà không thể đo lường được bởi cái trí . . .

Vậy là, khắp mọi nơi xã hội đang quy định cá thể, và quy định này mang hình thức của tự-hoàn thiện, mà thực sự là sự tiếp tục của ‘cái tôi’, cái ngã, trong những hình thức khác nhau. Tự-hoàn thiện có lẽ là thô thiển hay nó có lẽ tinh tế khi nó trở thành sự rèn luyện của đạo đức, tốt lành, tạm gọi là tình yêu người hàng xóm của người ta, nhưng tại cơ bản nó là sự tiếp tục của ‘cái tôi’, mà là một sản phẩm của những ảnh hưởng bị quy định của xã hội. Tất cả nỗ lực của bạn đều dồn vào sự trở thành cái gì đó – hoặc ở đây, nếu bạn có thể thực hiện nó, hoặc nếu không, trong một thế giới khác – nhưng nó là cùng sự thôi thúc, cùng động cơ để khẳng định và tiếp tục ‘cái tôi’.

Ojai, nói chuyện trước công chúng lần thứ hai

Ngày 7 tháng 8 năm 1955

Tuyển tập những Lời giảng

Tự-hoàn thiện là sự tiến bộ trong đau khổ, không phải sự kết thúc của đau khổ.

Có sự tiến bộ trong tự-hoàn thiện: tôi có thể tốt lành hơn vào ngày mai, tử tế hơn, rộng lượng hơn, ít ganh tị hơn, ít tham vọng hơn. Nhưng liệu tự-hoàn thiện sẽ tạo ra một thay đổi hoàn toàn trong sự suy nghĩ của người ta? Hay liệu không có thay đổi gì cả, nhưng chỉ có sự tiến bộ? Sự tiến bộ hàm ý thời gian, đúng chứ? Tôi làm điều này ngày hôm nay, và tôi sẽ là cái gì đó tốt lành hơn vào ngày mai. Đó là, trong tự-hoàn thiện hay tự-từ bỏ hay tự-phủ nhận, có sự tiến bộ, sự dần dần của chuyển động về phương hướng của một sống tốt lành hơn, mà có nghĩa trên bề mặt đang điều chỉnh đến một môi trường sống tốt lành hơn, đang phục tùng vào một khuôn mẫu được hoàn thiện, đang bị quy định trong một phương cách cao cả hơn, và vân vân. Chúng ta thấy qui trình này luôn luôn đang xảy ra. Và chắc chắn bạn đã từng thắc mắc, giống như tôi, liệu sự tiến bộ có tạo ra một cách mạng cơ bản.

Đối với tôi, điều quan trọng không phải là tiến bộ nhưng cách mạng. Làm ơn, đừng bị kinh hãi bởi từ ngữ *cách mạng* đó, như hầu hết mọi người trong một xã hội rất tiến bộ như thế này. Nhưng đối với tôi có vẻ rằng, nếu chúng ta không hiểu rõ sự cần thiết lạ thường của sáng tạo không chỉ một tốt đẹp hơn thuộc xã hội nhưng một thay đổi cơ bản trong tầm nhìn, chỉ tiến bộ là tiến bộ trong đau khổ; nó có lẽ sản sinh sự yên lặng, sự êm đềm của đau khổ, nhưng không là sự kết thúc của đau khổ mà luôn luôn âm ỉ. Rốt cuộc, sự tiến bộ trong ý nghĩa của trở nên tốt lành hơn qua một khoảng thời gian thật ra là sự tiến bộ của ‘cái tôi’, cái ngã, cái vị kỷ. Chắc chắn, có sự tiến bộ trong tự-hoàn thiện, mà là nỗ lực tự-khẳng định để tốt lành, để nhiều hơn điều này và ít đi

điều kia, và vân vân. Vì có tự-hoàn thiện trong những chiếc tủ lạnh và những chiếc máy bay, nên cũng có tự-hoàn thiện trong cái tôi, nhưng tự-hoàn thiện đó, sự tiến bộ đó, không làm tự do cái trí khỏi đau khổ.

. . . tự-hoàn thiện là sự tiến bộ trong đau khổ, không phải sự kết thúc của đau khổ.

Ojai, nói chuyện trước công chúng lần thứ tư

Ngày 14 tháng 7 năm 1955

Bạn đã chọn một phương hướng sai lầm. Bạn đã theo một con đường nhằm chán, lê thê và bạn đã khám phá rằng phương hướng hay con đường đó không dẫn bạn đến nơi nào bạn muốn đi.

Như một phương tiện để tạo ra một thay đổi trong chính chúng ta, chúng ta sẽ sử dụng tư tưởng: tư tưởng như ham muốn, tư tưởng như ý chí, tư tưởng đang theo đuổi một ý tưởng tùy theo đó chúng ta phải tuân phục, tư tưởng như thời gian. Tư tưởng nói, ‘Tôi là điều này’ hay ‘Tôi đã là điều này và tôi sẽ là điều kia.’ Chính tư tưởng đã trở thành một dụng cụ mà hy vọng tạo ra một cách mạng phía bên trong, tư tưởng là sự phản ứng của ký ức, mà là sự tích lũy của hàng thế kỷ trải nghiệm của con người và của cá thể riêng biệt.

Chúng ta là nền quá khứ đó – nó là chúng ta – và đối với bất kỳ sự thách thức nào, đối với bất kỳ vấn đề nào, đối với bất kỳ điều mới mẻ nào, chúng ta phản ứng tùy theo nền quá khứ đó, tùy theo tình trạng bị quy định của chúng ta. Liệu tư tưởng như ý chí, như ham muốn, như kiếm được, như

mất đi có thể tạo ra một cách mạng trong chính chúng ta? Nếu tư tưởng sẽ không thể, vậy thì cái gì sẽ có thể? Chúng ta biết nó có ý nghĩa gì qua việc tư tưởng đang tạo ra một cách mạng, một thay đổi. Tôi nói với chính mình, ‘Tôi là điều này,’ dù nó là bất kỳ điều gì – sợ hãi, ganh tị, tham lam, đang theo đuổi sự thỏa mãn thuộc cá nhân riêng của tôi, đang vận hành trong một hoạt động tự cho mình là trung tâm. Tôi thấy điều đó, và tôi tự nói với chính mình, ‘Tôi phải thay đổi bởi vì nó quá đau đớn, nó quá xuẩn ngốc, nó quá thiếu chín chắn, có sự đau khổ.’ Tôi vận dụng ý chí, kiểm chế, kiểm soát, kỷ luật, mà là sự vận hành của tư tưởng, và tôi thấy rằng tôi không thay đổi gì cả. Tôi chuyển động trong một bộ phận khác của cùng lãnh vực. Có lẽ tôi ít cáu kính hơn, nhiều hơn một chút điều này và ít hơn một chút điều kia, nhưng tư tưởng đã không cách mạng tinh thần của tôi, toàn thân tâm của tôi. Chắc chắn bạn cũng công nhận điều đó. Tư tưởng chỉ nuôi dưỡng xung đột nhiều hơn, đau khổ nhiều hơn, vui thú nhiều hơn, đấu tranh nhiều hơn. Vì vậy, điều gì sẽ tạo ra một thay đổi, một cách mạng bên trong lãnh vực này?

Khi bạn đưa ra câu hỏi đó về chính bạn, đáp án là gì? Bạn trả lời nó ra sao? Bạn đã đấu tranh suốt sống của bạn. Nếu bạn có dư tiền bạc, bạn đến nhờ vả một người phân tích; nếu bạn không, bạn nương tựa một giáo sĩ. Hay nếu bạn không như thế, bạn tự-quan sát về chính mình, tự-kiểm soát chính bạn, tự-kỷ luật chính bạn – bạn sẽ làm điều này, bạn sẽ làm điều kia, mọi sự việc khác nhau. Tuy nhiên, từ đấu tranh đó không có nở hoa, không có vẻ đẹp, không có tự do, không có hòa bình: bạn chầm dứt trong một kết thúc chết ròi. Tất cả các bạn đều biết điều này nếu bạn đã thông qua sự tìm hiểu này. Vậy thì, điều gì sẽ tạo ra một thay đổi? Làm thế nào bạn sẽ trả lời nghi vấn này? Nó sẽ xứng đáng nhiều lắm nếu

mỗi người sẽ tự-trả lời nghi vấn này cho chính anh ấy, tự-trả lời nó và không phải chờ đợi người nào đó chỉ bảo cho anh ấy. Nếu bạn đang chờ đợi người nào đó chỉ bảo cho bạn, bạn không đang học hành. Như tôi đã nói, chúng ta đang cùng nhau thực hiện một chuyến hành trình. Không có một người thầy và không có một người theo sau; không có uy quyền; chỉ có sự riêng biệt, sự cô đơn của khám phá và thâm nhập riêng của bạn. Nếu bạn tự-khám phá cho chính bạn, vậy thì từ tự-khám phá đó một năng lượng mới sẽ được sinh ra, một sống lại mới mẻ. Nhưng, nếu bạn chỉ đang chờ đợi người nào đó chỉ bảo cho bạn, vậy thì bạn quay trở lại khe rãnh cũ kỹ mà chẳng có ý nghĩa bao nhiêu.

Bạn trả lời nghi vấn này ra sao? Bạn đang theo một con đường, đến nơi nào đó, đến nhà của bạn. Bạn hỏi người nào đó và anh ấy bảo cho bạn rằng bạn đã theo phương hướng sai lầm. Bạn đã trải qua một con đường nhầm chán, lê thê, và bạn khám phá rằng phương hướng hay con đường đó không dẫn đến nơi bạn muốn đi. Bạn thực hiện nhiều tìm hiểu, và bạn phát hiện rằng con đường chẳng dẫn đến đâu cả. Vậy thì, bạn làm gì? Bạn ngừng lại, quay ngược và theo phương hướng khác. Nhưng đầu tiên, bạn ngừng lại; đầu tiên, bạn làm trống không cái trí của bạn, hay nói khác đi, cái trí tự-làm trống không chính nó, khỏi tất cả những khuôn mẫu, khỏi tất cả những công thức. Nó tự-làm trống không chính nó khỏi tất cả những thành trì của ký ức, và chính đang làm trống không toàn thân tâm là bước tiến hành của cách mạng. Nhưng không người nào có thể làm trống không cái trí mà bị cam kết, mà luôn luôn bị bận tâm, mà không bao giờ trống không. Một cái trí là trống không bởi vì đã lắng nghe, đã quan sát, đã nhìn ngắm tất cả chuyển động của nó, chuyển động tổng thể, việc đó có thể được thực hiện trong một lóe

sáng. Khi bạn đã quan sát nó và đã thấy điều vô ích của sự suy nghĩ liên tục như một công cụ mà có thể tạo ra một cách mạng, vậy thì tự nhiên, khi bạn thấy tất cả điều đó, bạn ngoảnh mắt khỏi con đường cũ kỹ. Điều này chỉ có thể xảy ra khi cái trí, toàn tinh thần hoàn toàn trống không. Trống không đó là chín chắn, và từ đó có một kích thước hoàn toàn khác hẳn của hoạt động và sống.

Saanen, nói chuyện trước công chúng lần thứ năm

Ngày 19 tháng 7 năm 1966

Tuyển tập những Lời giảng

VII- LIỆU CÁI TRÍ CÓ THỂ TỰ LÀM TỰ DO CHÍNH NÓ KHỎI TÌNH TRẠNG BỊ QUY ĐỊNH?

Giới thiệu

Mặc dù người ta phải nghi ngờ những tương tự, không có nhiều khác biệt giữa phương Đông và phương Tây, chủng tộc sống ở Châu á và chủng tộc sống ở phương Tây. Mặc dù họ có lẽ có những triết lý khác nhau, những niềm tin khác nhau, những phong tục, những thói quen và những cách cư xử khác hẳn phương Tây, họ đều là những con người giống như phần còn lại của thế giới – chịu đựng đau khổ, cùng vô số những vấn đề, lo âu, sợ hãi, thường xuyên sống trong tuyệt vọng vô cùng bởi bệnh tật, tuổi già, và chết. Những vấn đề này tồn tại khắp thế giới. Những niềm tin của họ, những thần thánh của họ không khác biệt với những thần thánh và những niềm tin của quốc gia này hay của những quốc gia khác ở phương Tây. Tại cơ bản những vấn đề này đã không giải quyết được bất kỳ những vấn đề nào của con người, một cách sâu thẳm, một cách triệt để. Chúng đã tạo ra một văn hóa nào đó, những cách cư xử tốt lành, một chấp nhận trên bề mặt của những liên hệ nào đó; nhưng sâu thẳm, triệt để, con người đã không thay đổi nhiều lắm trong hai triệu năm vừa qua hay như thế. Rõ ràng, con người xuyên suốt thời gian này đã đấu tranh, đã ngụp lặn ngược lại dòng

chảy của sống, luôn luôn chiến tranh, xung đột, nỗ lực, tìm kiếm, dò dẫm, hỏi han, nài nỉ, cầu nguyện, nương dựa người nào đó để giải quyết những vấn đề thuộc con người của anh ấy.

Điều này đã và đang xảy ra thế kỷ này sang thế kỷ khác, và rõ ràng chúng ta đã không giải quyết được những vấn đề của chúng ta. Chúng ta vẫn còn đau khổ; chúng ta vẫn còn đang dò dẫm, đang tìm kiếm, đang nài nỉ, đang hỏi han người nào đó chỉ bảo cho chúng ta rằng chúng ta nên làm gì, chúng ta không nên làm gì, chúng ta nên suy nghĩ thế nào và không nên suy nghĩ cái gì, trao đổi một niềm tin cho một niềm tin khác, một quan điểm, một học thuyết ngó ngàng cho một điều khác. Tất cả chúng ta đều biết điều này; tất cả chúng ta đều đã trải qua vô vàn những niềm tin. Mặc dù chúng ta phản ứng, thay đổi những vị trí của chúng ta trong cùng lãnh vực của sống, trong cùng vực nào đó tại cơ bản chúng ta vẫn còn duy trì như chúng ta là gì. Có lẽ có chút ít thay đổi đó đây; có lẽ có những bổ sung nhỏ nhoi, những giáo phái khác nhau, những nhóm người khác nhau và những tâm nhìn khác nhau, nhưng phía bên trong có cùng đấu tranh, sợ hãi, lo âu, tuyệt vọng.

Có lẽ chúng ta có thể tiếp cận những vấn đề này một cách khác hẳn. Phải có – và tôi nghĩ có – một tiếp cận khác hẳn đến toàn sự tồn tại của chúng ta, một cách sống khác hẳn, mà không có tận chiến này, không có sợ hãi này, không có những thần thánh này mà đã thực sự hoàn toàn mất đi ý nghĩa của chúng, và không có những học thuyết này, dù thuộc cộng sản hay tôn giáo, mà chẳng còn ý nghĩa gì cả. Có thể, chúng ta đã chưa bao giờ có nhiều ý nghĩa lắm; chúng ta giúp đỡ làm văn minh con người, tạo cho anh ấy một chút xíu hòa nhã

hơn, một chút xíu thân thiện hơn, nhưng tại cơ bản con người đã không được thuần phục hay thay đổi một cách triệt để. Chúng ta vẫn còn man rợ, đánh nhau, cả phía bên ngoài lẫn bên trong. Đã có mư ời lăm ngàn cuộc chiến tranh trong năm ngàn năm trăm năm vừa qua – hai rưởi cuộc chiến tranh mỗi năm. Con người quá nham hiểm, hận thù, ganh đua, đấu tranh tìm kiếm địa vị, thanh danh, quyền hành, và thống trị. Tất cả chúng ta đều biết điều này, và chúng ta chấp nhận điều này như phương cách sống: chiến tranh, sợ hãi, xung đột, một tôn hời hợt. Đó là điều gì chúng ta đã chấp nhận.

Dường như đối với tôi có lẽ có một phương cách sống khác hẳn, và đây là điều gì chúng ta sẽ nói chuyện trong suốt năm họp mặt này: làm thế nào sáng tạo một cách mạng, không phải phía bên ngoài nhưng phía bên trong, bởi vì sự khủng hoảng ở bên trong ý thức; nó không là kinh tế hay xã hội. Chúng ta luôn luôn đang phản ứng đến sự thách thức phía bên ngoài, đang cố gắng trả lời nó một cách hời hợt. Chúng ta phải thực sự phản ứng một cách trọn vẹn đến sự khủng hoảng phía bên trong này mà đã và đang được chông chắt, đã và đang được củng cố qua những thời đại. Những triết lý, những học thuyết ranh mãnh, khôn lanh, thuộc trí năng, và vô vàn những tẩu thoát của tôn giáo qua những giáo điều không thể trả lời những vấn đề này. Người ta càng nghiêm túc bao nhiêu, người ta càng trở nên nhận biết được những vấn đề này sâu đậm bấy nhiêu. Qua từ ngữ *ngghiêm túc* tôi có ý những người có khả năng, thực sự đang đối diện với những vấn đề và đang giải quyết chúng, không phải đang trì hoãn, không phải đang tẩu thoát, không phải đang cố gắng trả lời nó theo trí năng, theo từ ngữ, hay theo cảm xúc. Sự sống chỉ dành cho những người nghiêm túc, và không phải cho những người chỉ thụ hưởng, đang đáp lại một cách hời

họt, đang trốn chạy sự khủng hoảng sâu thẳm phía bên trong .

Điều gì chúng ta đang trình bày là sự kết thúc của xung đột liên tục này. Chúng ta đang cố gắng tìm ra liệu có thể, đang sống trong thế giới này, sống trọn vẹn không còn xung đột. Muốn tìm ra liệu điều đó có thể được, chúng ta phải trao sự chú ý. Không có chú ý nếu bạn nói, ‘Tôi đồng ý,’ hay nếu bạn nói, ‘Từ trước đến nay tôi đã tìm hiểu rồi và không thêm nữa; đi đâu này gây thỏa mãn tôi, điều này không; tôi là một người viết văn, và tôi muốn diễn giải tất cả điều này trong một cách nào đó.’ Nếu bạn có thể trao sự chú ý, nó trở nên xứng đáng lạ thường nếu chúng ta có thể lắng nghe như thế; vậy là chúng ta thiết lập một hiệp thông giữa chúng ta. Trong hiệp thông đó cũng không có người dạy lẫn người được dạy, mà lại nữa điều đó quá không-chín chắn. Không có người theo sau và không có người mà nói, ‘Làm điều này; làm điều kia.’ Như những con người của chúng ta đã trải qua tất cả việc đó hàng thế kỷ sang hàng thế kỷ. Chúng ta đã có hàng tá những Đấng Cứu rỗi, những Bậc Thầy, những Thượng đế, những niềm tin, những tôn giáo, và chúng đã không giải quyết được những vấn đề của chúng ta. Chúng ta mãi mãi bất hạnh, đau khổ, hoa ng mang, phần muộn, và sống của chúng ta đã trở thành rất nhỏ nhen, tầm thường. Chúng ta có lẽ khôn lanh cực kỳ, nói năng vô tận về mọi đề tài một cách khéo léo, nhưng phía bên trong có một hỗn loạn, một cô độc khôn nguôi, một hoang mang sâu thẳm không bờ bến, và một đau khổ mà dường như không có một kết thúc.

Bởi vì đã nêu lên vấn đề, mà hầu hết chúng ta đều quá quen thuộc, liệu có một cách tiếp cận khác hẳn? Rõ ràng, cách tiếp cận cũ kỹ không là phương cách thoát khỏi. Về điều đó, người ta phải tuyệt đối rõ ràng để cho người ta ngoảnh

mặt khỏi nó hoàn toàn. Phương cách cũ kỹ của những tôn giáo, cùng những niềm tin, những giáo điều, những Đấng Cứu rỗi, những Bậc Thầy, những giáo sĩ, những giám mục của chúng, và mọi chuyện quanh đó – dù nó là Thiên chúa giáo, Tin lành, Ấn giáo, hay Phật giáo – người ta phải gạt bỏ tất cả điều đó hoàn toàn bởi vì người ta hiểu rõ rằng một phương cách như thế không trao tặng con người bất kỳ sự tự do nào. Tự do là điều gì đó tuyệt đối khác hẳn sự phản kháng. Toàn thế giới tại thời điểm hiện nay đều đang phản kháng, đặc biệt những người trẻ tuổi, nhưng đó không là tự do.

Tự do là điều gì đó hoàn toàn khác hẳn; tự do không là *thoát khỏi* điều gì đó. Nếu nó thoát khỏi điều gì đó, nó là sự phản kháng. Nếu tôi phản kháng lại tôn giáo mà tôi đang phụ thuộc, từ sự phản kháng đó tôi gia nhập một tôn giáo khác bởi vì nó cho tôi, tôi nghĩ, sự tự do lớn lao hơn nhiều, cái gì đó hứng khởi hơn nhiều, một bộ mới mẻ của những từ ngữ, một bộ mới mẻ của những cụm từ, một bộ mới mẻ của những giáo điều và những học thuyết, nhưng sự phản kháng này không thể thâm nhập sâu thẳm. Chỉ một cái trí trong tự do, không phải trong phản kháng, mới có thể thâm nhập – không chỉ cái trí của con người như nó là, nhưng còn cả toàn cấu trúc thuộc tâm lý của trật tự xã hội mà người ta là một bộ phận của nó – đang tìm hiểu, đang nghi vấn, đang ngờ vực. Để tìm hiểu, để thâm nhập, để hiểu rõ – tất cả điều này đòi hỏi nhiều tự do, không phải nhiều phản kháng. Nơi nào có tự do có đam mê, có một mãnh liệt mà hoàn toàn khác biệt sự mãnh liệt và sự đam mê của phản kháng. Đam mê, mãnh liệt, sinh động, sức sống mà sự tự do sáng tạo không thể cạn kiệt; ngược lại, nhiệt thành, hứng thú, sinh lực của phản kháng có thể trải qua một thay đổi và có thể được bổ sung.

Muốn tìm ra liệu có một phương cách khác biệt – một cách sống khác hẳn, không phải một cách làm hay hành động khác biệt, nhưng một cách khác hẳn của đang sống mà là đang hành động – tự nhiên người ta phải ngoảnh mặt khỏi những sự việc đó mà trước kia người ta đã trở thành một nô lệ cho nó. Tôi nghĩ đó là việc đầu tiên người ta phải thực hiện bởi vì, nếu ngược lại, người ta không thể thâm nhập, người ta không thể nhìn ngắm. Làm thế nào một cái trí bị quy định quá nặng nề qua hai ngàn năm của tuyên truyền hay mười ngàn năm của truyền thống có thể, làm thế nào một cái trí như thế có thể nhìn ngắm? Nó chỉ có thể tìm hiểu tùy theo tình trạng bị quy định của nó, tùy theo những tham vọng của nó, tùy theo sự thèm khát đạt được của nó. Sự tìm hiểu như thế không có sức sống, không có gì cả; nó không thể phát giác bất kỳ cái gì mới mẻ. Ngay cả trong lãnh vực khoa học, mặc dù người ta có lẽ có nhiều hiểu biết, muốn phát giác bất kỳ điều gì mới mẻ *cái đã được biết* phải tạm thời được loại bỏ; ngược lại, người ta không thể phát giác bất kỳ điều gì mới mẻ. Chắc chắn, nếu người ta muốn thấy cái mới mẻ một cách rõ ràng, quá *khả*, cái đã được biết, hiểu biết phải kết thúc.

Chúng ta đang tự-hỏi chính chúng ta, bạn và tôi, liệu có một tiếp cận hoàn toàn khác hẳn mà trong đó không có xung đột, không có mâu thuẫn. Nơi nào có mâu thuẫn có nỗ lực, và nơi nào có nỗ lực có xung đột, xung đột là cả kháng cự lẫn chấp nhận. Kháng cự đang rình rập đằng sau những ý tưởng, những hy vọng, những sợ hãi; chấp nhận trở thành sự bất chước. Chúng ta luôn luôn đang ngụp lặn ngược dòng chảy – đó là *sống* của chúng ta. Liệu có thể chuyển động, sống, hiện diện, vận hành trong một cách mà không có dòng chảy đến độ chúng ta phải chống lại? Càng có xung đột nhiều

bao nhiêu, càng có căng **ảnh** nhiều bấy nhiêu. Từ căng thẳng đó có mọi hình thức của loạn thần kinh và mọi trạng thái thuộc tinh thần. Một con người trong căng thẳng có lẽ có một khả năng nào đó, và khả năng nhờ vào sự căng thẳng đó có lẽ được diễn tả trong viết lách, trong âm nhạc, trong mười cách khác nhau.

Tôi đang cố gắng chuyển tải hay, nói khác hơn, hiệp thông không-từ ngữ; mặc dù người ta phải sử dụng những từ ngữ, tuy nhiên người ta biết rằng từ ngữ không là sự kiện, sự việc. Thay vì luôn luôn tiếp cận sự thật qua kỷ luật, xung đột, chấp nhận, phủ nhận, những sự việc mà con người đã thực hành hàng thế kỷ sang hàng thế kỷ để tìm ra cái gì đó, liệu có thể nổ tung và trong nổ tung đó sẽ có một trạng thái mới mẻ của cái trí hiện diện? Liệu cái trí cũ kỹ mà trong nó vẫn còn có tánh thú vật có thể, liệu cái trí cũ kỹ mà đang tìm kiếm thanh thân, an toàn có thể, liệu cái trí cũ kỹ mà sợ hãi, lo âu, cô độc, đầy đau khổ khi nhận biết được những giới hạn riêng của nó có thể – liệu cái trí cũ kỹ đó có thể kết thúc tức khắc và một cái trí mới mẻ vận hành? Nghi vấn được giải thích rõ ràng chứ?

Hãy cho phép tôi trình bày nó trong một cách khác. Tư tưởng đã tạo ra những vấn đề này. Tư tưởng đã nói, ‘Tôi phải tìm được Thượng đế, tôi phải có an toàn; đây là quốc gia của tôi, đây không là quốc gia của bạn; bạn là một người Đức, tôi là một người Pháp, bạn là một người Nga, bạn là một người cộng sản; bạn là cái này, cái kia; Thượng đế của tôi, Thượng đế của bạn; tôi là một người viết văn, bạn không là một người viết văn; bạn là người thấp kém, tôi là người cao quý; bạn là người sống theo tinh thần, tôi không sống theo tinh thần.’ Tư tưởng đã dựng lên cấu trúc xã hội mà

chúng ta ở trong nó, hay chúng ta thuộc về nó. Tư tưởng chịu trách nhiệm cho toàn sự hỗn loạn này. Tư tưởng đã sáng chế nó, và nếu tư tưởng nói, ‘Tôi phải thay đổi tất cả điều này với mục đích để khác hẳn,’ nó sẽ sáng chế một cấu trúc có lẽ không giống như trước trong những khía cạnh nào đó, nhưng lại giống hệt bởi vì nó vẫn còn là hành động của tư tưởng. Tư tưởng đã phân chia thế giới thành những quốc tịch, thành những nhóm tôn giáo; tư tưởng đã nuôi dưỡng sự sợ hãi. Tư tưởng đã nói, ‘Tôi quan trọng hơn bạn’; tư tưởng đã nói, ‘Tôi phải thương yêu người hàng xóm của tôi.’

Tư tưởng đã sáng chế thứ bậc này của những giáo sĩ, những đấng cứu rỗi, những thần thánh, những ý tưởng, những công thức; và nếu tư tưởng nói, ‘Điều này sai; tôi sẽ sáng chế một bộ mới mẻ của những hoạt động, một bộ mới mẻ của những niềm tin, một bộ mới mẻ của những cấu trúc,’ chúng sẽ giống hệt nhau, mặc dù trong chừng mực nào đó không giống lắm: chúng vẫn còn là kết quả của tư tưởng . . .

Muôn tìm ra bất kỳ cái gì hoàn toàn khác hẳn, không những bạn phải hiểu rõ nguồn gốc của tư tưởng, khởi đầu của tư tưởng, nhưng còn cả liệu tư tưởng có thể kết thúc để cho một tiến hành mới mẻ có thể khởi sự. Đây là một nghi vấn quan trọng lạ thường. Bạn không thể chỉ đồng ý hay không-đồng ý; bạn không biết; thậm chí bạn có thể chưa bao giờ suy nghĩ về nó, và vì vậy bạn không thể nói bạn hiểu rõ hay bạn không-hiểu rõ. Bạn có lẽ nói, ‘Vâng, tôi hiểu rõ trong ý nghĩa rằng tôi có thể theo dõi bằng từ ngữ, bằng trí năng, điều gì ông đang nói,’ nhưng điều này hoàn toàn khác hẳn thực sự đang hiểu rõ sự kiện. Tư tưởng đã sáng chế những chiến tranh bằng cách phân chia con người thành những người Pháp, những người Đức, những người Ý, những người Ấn,

những người Nga. Tư tưởng đã phân chia thế giới thành những vùng đất, thành những khu vực của niềm tin, cùng những đáng cứu rỗi của nó, cùng những thần thánh của nó, và mỗi người có Thượng đế của anh ấy! Con người đã đấu tranh với nhau. Tư tưởng đã nuôi dưỡng tất cả điều này, và tư tưởng nói, ‘Tôi thấy điều này; nó là một sự kiện; bây giờ tôi sẽ sáng chế một thế giới khác.’ . . . Mọi cách mạng đều cố gắng thực hiện điều này, nhưng cuối cùng nó lại quay về cùng vòng tròn.

Tư tưởng đã sáng chế những triết lý, những công thức mà dựa vào nó chúng ta cố gắng sống . . . Tư tưởng không thể sáng chế một thế giới mới mẻ. Điều này có nghĩa rằng cảm tính sẽ không sáng chế một thế giới mới mẻ; trái lại, nó không thể. Chúng ta phải tìm ra một năng lượng khác hẳn mà không là năng lượng được tạo ra bởi tư tưởng; một năng lượng khác hẳn mà sẽ vận hành tại một kích thước khác hẳn. Chính những hoạt động của nó trong đang vận hành của nó đều ở trong thế giới, không phải trong một thế giới của tâu thoát, trong một tu viện, trên đỉnh núi Himalayas, trong hang động nào đó, trong công việc vớ vẩn nào đó. Đó là điều gì chúng ta sẽ tìm ra. Tôi hoàn toàn cam đoan rằng có một cách sống khác hẳn, nhưng nó không là một thế giới trong đó tư tưởng vận hành. Chúng ta phải thâm nhập vào nguồn gốc của tư tưởng, khởi đầu của tư tưởng, và tìm ra tư tưởng có nghĩa gì, cấu trúc của nó, hệ thống của nó là gì. Khi cái trí, thực thể tổng thể, hiểu rõ, trao sự chú ý tuyệt đối vào hiểu rõ cấu trúc của tư tưởng, vậy là chúng ta bắt đầu có một loại năng lượng khác hẳn. Năng lượng này không liên quan gì đến tự-thành tựu, đến tìm kiếm, đến mong muốn – tất cả điều đó đều biến mất. Quan tâm của chúng ta sẽ là cùng nhau hiểu rõ. Nó không phải là bạn đang lắng nghe và tôi đang đưa ra những

từ ngữ nào đó. Cùng nhau chúng ta sẽ tìm ra nguồn gốc của tư tưởng . . .

. . . Tư tưởng có thể vận hành một cách trọn vẹn và hoàn toàn, có lý lẽ và lành mạnh, mà không có bất kỳ trạng thái loạn thần kinh nào, nơi nó cần thiết. Nhưng có một khu vực trong đó tư tưởng không vận hành; trong khu vực đó một cách mạng có thể xảy ra, cái mới mẻ có thể xảy ra. Đó là điều gì chúng ta sẽ tự-khám phá cho chính chúng ta khi chúng ta tham gia chuyển hành trình.

Paris, nói chuyện trước công chúng lần thứ nhất

Ngày 15 tháng 5 năm 1966

Tuyển tập những Lời giảng

Làm tự do cái trí khỏi tình trạng bị quy định.

Tôi khẳng định cái trí chắc chắn có thể được tự do khỏi tất cả tình trạng bị quy định.

. . . Hầu hết chúng ta phủ nhận một hình thức đặc biệt của tình trạng bị quy định và tìm kiếm một hình thức khác, một quy định rộng rãi hơn, ý nghĩa hơn, hay dễ chịu hơn. Bạn từ bỏ một tôn giáo và thâm nhận một tôn giáo khác. Chắc chắn, sự thay thế như thế không là hiểu rõ sống, sống là liên hệ. Vấn đề của chúng ta là làm thế nào được tự do khỏi tình trạng bị quy định. Hoặc bạn nói điều đó không thể được, rằng không có cái trí của bất kỳ con người nào có thể được tự do

khỏi tình trạng bị quy định, hoặc bạn bắt đầu thử nghiệm, tìm hiểu, khám phá. Nếu bạn khẳng định rằng điều đó không thể được, chắc chắn bạn ra khỏi chuyến hành trình. Khẳng định của bạn có lẽ được đặt nền tảng trên sự trải nghiệm rộng rãi hay giới hạn hoặc trên sự chấp nhận thuần túy của một niềm tin, nhưng khẳng định như thế là sự phủ nhận của tìm kiếm, của tìm hiểu, của thâm nhập, của khám phá. Muốn tìm ra liệu cái trí có thể hoàn toàn được tự do khỏi tất cả tình trạng bị quy định, bạn phải được tự do để tìm hiểu và để khám phá.

Lúc này, tôi khẳng định cái trí chắc chắn có thể được tự do khỏi tất cả tình trạng bị quy định – không phải rằng bạn nên chấp nhận uy quyền của tôi. Nếu bạn chấp nhận nó dựa trên uy quyền, bạn sẽ không bao giờ khám phá, nó sẽ là một thay thế khác, và điều đó sẽ không có ý nghĩa. Khi tôi nói điều đó có thể thực hiện được, tôi nói nó bởi vì đối với tôi nó là một sự kiện và tôi có thể giải thích nó cho bạn bằng từ ngữ, nhưng nếu bạn muốn tìm ra sự thật của nó cho chính bạn, bạn phải thử nghiệm nó và theo sát nó thật mau lẹ.

– Tự do Đầu tiên và Cuối cùng–

Tiếp cận của Krishnamurti:

Nhận biết, Chú ý, Hiểu rõ về chính mình, Thiền định

Khi cái trí nhận biết không -chọn lựa rằng nó bị quy định, trong nhận biết đó hiện diện một trạng thái không-bị quy định.

Sydney, nói chuyện trước công chúng lần thứ hai

Ngày 12 tháng 11 năm

Tuyên tập những Lời giảng

Bằng cách chỉ nhận biết được toàn qui trình của tình trạng bị quy định của bạn – mà không bênh ực hay chỉ trích – bạn sẽ thấy rằng bạn đang sáng tạo một nhân tố hoàn toàn mới mẻ.

Muốn làm tự do cái trí khỏi tình trạng bị quy định của nó, bạn phải thấy tổng thể của nó mà không có tư tưởng. Đây không là một vấn đề học búa; hãy thử nghiệm nó và bạn sẽ thấy. Bạn có khi nào thấy bất kỳ thứ gì mà không có tư tưởng? Liệu bạn có khi nào lắng nghe, nhìn ngắm, mà không mang vào toàn qui trình của phản ứng? Bạn sẽ trả lời rằng không thể thấy mà không có tư tưởng được; bạn sẽ nói rằng không cái trí nào có thể cởi bỏ tình trạng bị quy định được. Khi bạn nói như thế, bạn đã tự-khóa chặt chính mình bởi tư tưởng rồi, bởi vì sự kiện là, bạn không biết.

Vậy là, liệu tôi có thể nhìn ngắm, liệu cái trí có thể nhận biết được tình trạng bị quy định của nó? Tôi nghĩ nó có

thể. Làm ơn, hãy thử nghiệm. Liệu bạn có thể nhận biết được rằng bạn là một người Ấn giáo, một người xã hội, một người cộng sản, người này hay người kia, chỉ nhận biết mà không nói rằng nó đúng hay sai? Bởi vì đó là một công việc khó khăn cực kỳ, chỉ thấy, chúng ta nói điều đó không thể thực hiện được. Tôi nói nó chỉ có thể được khi bạn nhận biết được tổng thể này của toàn thân tâm của bạn mà không có bất kỳ phản ứng nào, nếu như thể tình trạng bị quy định tan biến, trọn vẹn, hoàn toàn, thật ra điều đó chính là sự tự do khỏi ‘cái tôi’.

Đừng ngay tức khắc diễn giải điều này thành những quy định của điều gì lúc này bạn biết hay không-biết, bởi vì toàn bộ việc đó là cái tôi, và tư tưởng, mà là phản ứng của cái tôi, không thể hành động vào cái tôi nếu không đang thêm vào nó. Bạn không thấy điều này hay sao? Và tuy nhiên, đó là điều gì chúng ta luôn luôn đang làm. Ngược lại, nếu bạn thấy sự thật rằng tư tưởng không thể phá vỡ tình trạng bị quy định này bởi vì tất cả tư tưởng, sự phân tích, sự tìm hiểu, sự xem xét nội tâm chỉ là một phản ứng với trạng thái hiện nay của bạn, vậy thì bạn chỉ nhận biết được tình trạng bị quy định. Trong nhận biết đó, không có sự chọn lựa bởi vì lại nữa sự chọn lựa mang tư tưởng vào. Vì vậy, nhận biết được tình trạng bị quy định hàm ý không-chọn lựa, không-chỉ trích, không-bênh vực, không-so sánh, nhưng chỉ nhận biết. Khi bạn nhận biết như thế, cái trí của bạn đã được tự do khỏi tình trạng bị quy định đó rồi. Bằng cách chỉ nhận biết được toàn qui trình của tình trạng bị quy định của bạn, bạn sẽ thấy rằng bạn đang sáng tạo một nhân tố hoàn toàn mới mẻ, một nhân tố mà trong đó không có sự nhận dạng cùng cái tôi hay sự phủ nhận cái tôi; và nhân tố đó là sự giải thoát, sự xóa sạch tất cả tình trạng bị quy định. Đó là lý do tại sao tôi gợi ý với

bạn rằng bạn thử nghiệm cho đến khi chúng ta gặp gỡ lại, đến độ bạn nhìn ngắm như thế và nhận biết như thế.

Poona, nói chuyện trước công chúng lần thứ ba

Ngày 14 tháng 9 năm 1958

Tuyển tập những Lời giảng

Liệu chúng ta không thể nhận biết được tình trạng bị quy định đó . . . thật dễ dàng và sâu thẳm đến độ chính qui trình bị quy định – mà rất cuộc, là sự ham muốn được an toàn, sự ham muốn có vĩnh cửu – bị thiêu rụi ngay tại gốc rễ?

. . . Chắc chắn, tất cả suy nghĩ đều bị quy định; không có sự việc như là suy nghĩ tự do. Suy nghĩ không bao giờ có thể được tự do: nó là kết quả của tình trạng bị quy định của chúng ta, của nền quá khứ của chúng ta, của văn hóa của chúng ta, của khí hậu của chúng ta, của nền chính trị, kinh tế, xã hội của chúng ta. Chính những quyển sách mà bạn đọc và chính những luyện tập mà bạn làm, tất cả đều được thiết lập trong nền quá khứ, và bất kỳ suy nghĩ nào phải là kết quả của nền quá khứ đó. Vì vậy, nếu chúng ta có thể nhận biết được – và lúc này chúng ta có thể thâm nhập nó có tầm quan trọng gì, nó có ý nghĩa gì, nhận biết được – có lẽ chúng ta có thể cởi bỏ tình trạng bị quy định cho cái trí mà không qua qui trình của ý chí, mà không qua sự quyết tâm để cởi bỏ cho cái trí. Bởi vì khoảnh khắc bạn quả quyết, có một thực thể mà ao ước, một thực thể mà nói, ‘Tôi phải cởi bỏ tình trạng bị quy định cho cái trí.’ Chính thực thể đó là kết quả của sự ham muốn để đạt được một kết quả nào đó của chúng

ta, thế là một xung đột có sẵn ở đó rồi. Vì vậy, liệu có thể nhận biết được tình trạng bị quy định của chúng ta, chỉ ‘nhận biết’? – trong đó không có xung đột gì cả. Chính nhận biết đó, nếu được cho phép, có lẽ thiêu rụi mọi vấn đề.

Rốt cuộc, tất cả chúng ta đều cảm thấy có cái gì đó vượt khỏi sự suy nghĩ riêng của chúng ta, những vấn đề nhỏ nhen riêng của chúng ta, những đau khổ của chúng ta. Có lẽ, có những khoảnh khắc chúng ta trải nghiệm trạng thái đó. Nhưng, bất hạnh thay, chính trải nghiệm đó trở thành một cản trở cho sự khám phá thêm nữa về những sự việc lạ thường hơn bởi vì những cái trí của chúng ta bám vào cái gì đó mà chúng ta đã trải nghiệm. Chúng ta nghĩ rằng đó là sự thật, và chúng ta bám vào nó, nhưng chắc chắn chính sự bám vào đó ngăn cản trải nghiệm cái gì đó lạ thường hơn.

Vì vậy, câu hỏi là: Liệu cái trí bị quy định có thể tự-nhìn ngắm về chính nó, có thể tự-nhận biết được tình trạng bị quy định riêng của nó mà không có bất kỳ chọn lựa nào, có thể nhận biết được mà không có bất kỳ so sánh nào, mà không có bất kỳ chỉ trích nào, và liệu trong nhận biết đó thấy vấn đề riêng biệt, tư tưởng riêng biệt, bị thiêu rụi toàn bộ tại ngay gốc rễ? Chắc chắn, bất kỳ hình thức nào của tích lũy, hoặc hiểu biết hoặc trải nghiệm, bất kỳ hình thức nào của lý tưởng, bất kỳ chiều rọi nào của cái trí, bất kỳ luyện tập quả quyết nào để định hình cái trí – nó nên là gì và không-nên là gì – chắc chắn tất cả điều này đang làm què quặt sự tiến hành của thâm nhập và khám phá. Nếu người ta thực sự tìm hiểu nó và suy nghĩ sâu sắc về nó, người ta sẽ thấy rằng cái trí phải hoàn toàn được tự do khỏi tất cả tình trạng bị quy định cho sự tự do tôn giáo. Và chỉ trong sự tự do tôn giáo đó tất cả

những vấn đề của chúng ta, dù chúng là gì, mới được giải quyết.

Vì vậy, tôi nghĩ sự tìm hiểu của chúng ta không phải là giải pháp của những vấn đề tức khắc, nhưng trái lại tìm ra liệu cái trí – cái trí ằng ý thức bên ngoài cũng như tầng ý thức sâu thẳm bên trong mà trong đó được lưu trữ tất cả truyền thống, những kỷ niệm, di sản của hiểu biết chủng tộc – liệu tất cả nó có thể được xóa sạch. Tôi nghĩ nó có thể thực hiện được chỉ khi nào cái trí có thể nhận biết mà không có bất kỳ ý thức của đòi hỏi, mà không có bất kỳ áp lực – chỉ nhận biết. Tôi nghĩ nó là một trong những nhiệm vụ khó khăn nhất, chỉ nhận biết như thế, bởi vì chúng ta bị trói buộc trong vấn đề tức khắc và trong giải pháp tức khắc của nó, và thế là sống của chúng ta quá vội hốt. Mặc dù người ta có lẽ đi đến tất cả những người phân tích, đọc tất cả những quyển sách, thâm lượm nhiều hiểu biết, đi lễ những nhà thờ, cầu nguyện, tham thiền, thực hành vô số kỷ luật, tuy nhiên, chắc chắn sống của chúng ta rất vội hốt bởi vì chúng ta không biết làm thế nào để thâm nhập sâu thẳm. Tôi nghĩ, sự hiểu rõ, phương cách thâm nhập, làm thế nào để thâm nhập rất, rất sâu thẳm, hiện diện qua sự nhận biết, chỉ nhận biết được những suy nghĩ và những cảm giác của bạn, mà không chỉ trích, mà không so sánh – chỉ nhìn ngắm. Bạn sẽ thấy, nếu bạn muốn thử nghiệm, việc đó khó khăn lạ thường làm sao, bởi vì toàn dạy dỗ của chúng ta là chỉ trích, ung thuận, so sánh . . .

Vì vậy, liệu chúng ta có thể thực sự cân nhắc điều này – không phải như một nhóm tập thể đang trải nghiệm cái gì đó, mà tương đối dễ dàng, nhưng như những cá thể – liệu chúng ta có thể tự-tìm hiểu và tìm ra cho chính chúng ta rằng chúng ta bị quy định ở mức độ và chiều sâu nào? Và liệu

chúng ta có thể nhận biết được tình trạng bị quy định đó mà không phản ứng nó, mà không chỉ trích nó, mà không cố gắng thay đổi nó, mà không thay thế một tình trạng bị quy định mới mẽ cho cái cũ kỹ, nhưng nhận biết dễ dàng và sâu thẳm đến độ chính qui trình của bị quy định – mà rốt cuộc, là sự ham muốn được an toàn, sự ham muốn có vĩnh cửu – bị thiêu rụi ngay tại gốc rễ? Liệu chúng ta có thể tự-khám phá điều đó cho chính chúng ta – không phải bởi vì người nào đó đã nói về nó – và trực tiếp nhận biết được nó để cho ngay gốc rễ, ngay sự ham muốn được an toàn, có vĩnh cửu, được thiêu rụi? Do bởi sự ham muốn để có vĩnh cửu này, hoặc trong tương lai hoặc trong quá khứ, để bám chặt vào sự tích lũy của hiểu biết, mới cho người ta ý thức của an toàn – và liệu điều đó không thể bị thiêu rụi, hay sao? Bởi vì, chính sự ham muốn mới tạo ra tình trạng bị quy định. Sự ham muốn mà hầu hết chúng ta đều có này, muốn biết và trong chính biết đó để tìm được sự an toàn, để có trải nghiệm mà cho chúng ta sức mạnh – liệu chúng ta có thể xóa sạch nó? – không phải bằng ý chí, nhưng thiêu rụi tất cả nó trong sự nhận biết để cho cái trí được tự do khỏi tất cả những ham muốn của nó và cái vĩnh cửu có thể hiện diện.

Tôi nghĩ đó là cách mạng duy nhất – không phải cách mạng cộng sản hay bất kỳ hình thức cách mạng nào khác. Chúng không giải quyết được những vấn đề của chúng ta; ngược lại, chúng làm gia tăng thêm, chúng làm gấp bội những đau khổ của chúng ta, mà lại nữa rất rõ ràng. Chắc chắn, cách mạng đúng thực duy nhất là làm tự do cái trí khỏi tình trạng bị quy định riêng của nó, và thế là khỏi xã hội – không phải là sự đổi mới của xã hội. Người đổi mới xã hội vẫn còn bị trói buộc trong xã hội; nhưng người được tự do khỏi xã hội, được tự do khỏi tình trạng bị quy định, anh ấy sẽ

hành động trong cách riêng của anh ấy, mà sẽ hành động lại vào xã hội. Vì vậy, vấn đề của chúng ta không là sự đổi mới, làm thế nào để cải thiện xã hội, làm thế nào để có một điều kiện sung túc hơn, dù là cộng sản hay xã hội hay bất kỳ chính thể nào. Nó không là một cách mạng chính trị hay kinh tế, hay hòa bình qua sự khủng bố. Đối với một người nghiêm túc, đây không là những vấn đề. Vấn đề thực sự của anh ấy là tìm ra liệu cái trí có thể hoàn toàn được tự do khỏi tất cả tình trạng bị quy định, và nhờ vậy có lẽ khám phá, trong sự yên lặng lạ thường đó, cái vượt khỏi tất cả đo lường.

Luân đôn, nói chuyện trước công chúng lần thứ nhất

Ngày 17 tháng 6 năm 1955

Tuyển tập những Lời giảng

1. Nhận biết, Chú ý

Qua từ ngữ ‘nhận biết’ tôi có ý một trạng thái của nhìn ngắm trong đó không có sự chọn lựa.

Qua từ ngữ ‘nhận biết’ tôi có ý một trạng thái của nhìn ngắm trong đó không có sự chọn lựa. Bạn chỉ đang nhìn ngắm ‘cái gì là’. Nhưng bạn không thể nhìn ngắm cái gì là nếu bạn có một ý tưởng hay một quan điểm về cái gì bạn thấy, đang nói rằng nó tốt lành hay xấu xa, hay nếu không thì đang đánh giá. Bạn phải hoàn toàn nhận biết được những chuyển động của suy nghĩ riêng của bạn, của cảm giác riêng của bạn; bạn phải nhìn ngắm những hoạt động riêng của bạn, cả bên ngoài và bên trong, mà không đánh giá. Việc này đòi hỏi một cái trí năng động, tỉnh táo lạ thường. Nhưng, đối với hầu hết chúng ta, cái trí lại đờ đẫn, mê muội; chỉ những phần của nó là năng động, những thành phần đặc biệt, từ đó chúng vận hành một cách tự động qua hồi tưởng, qua ký ức, giống như một bộ não điện tử. Muốn nhận biết, năng động, nhạy cảm, cái trí phải có không gian trong đó để nhìn ngắm những sự vật sự việc mà không có nền quá khứ của điều gì đã biết sẵn rồi; và chính những chức năng của thiên định là mang lại sự tỉnh táo, hoạt động, và nhạy cảm lạ thường cho cái trí.

Bạn đang theo kịp tất cả điều này?

Nhận biết là nhìn ngắm hoạt động thân thể của bạn, cách bạn đi đứng, cách bạn ngồi, những chuyển động bàn tay của bạn; nó là nghe những từ ngữ bạn sử dụng, nhìn ngắm tất cả những suy nghĩ của bạn, tất cả những cảm xúc của bạn, tất cả những phản ứng của bạn. Nó gồm cả nhận biết được tầng

ý thức bên trong, cùng những truyền thống của nó, hiểu biết thuộc bản năng của nó, và sự đau khổ vô cùng mà nó đã tích lũy – không chỉ sự đau khổ cá nhân, nhưng còn cả sự đau khổ của con người. Bạn phải nhận biết được tất cả điều đó; và bạn không thể nhận biết được nó nếu bạn chỉ đang phê bình, đánh giá, nói, ‘Điều này tốt lành và điều kia xấu xa, điều này tôi sẽ gìn giữ và điều kia tôi sẽ khước từ,’ tất cả việc đó chỉ làm cho cái trí dờ dẫm, vô cảm.

Từ nhận biết sự chú ý hiện diện. Chú ý trôi chảy từ sự nhận biết khi trong nhận biết đó không có sự chọn lựa, không chọn lựa cá nhân, không trải nghiệm – mà lát nữa tôi sẽ trình bày – nhưng chỉ nhìn ngắm. Và, muốn nhìn ngắm, bạn phải có trong cái trí nhiều không gian. Một cái trí bị trói buộc trong tham vọng, tham lam, ganh tị, trong theo đuổi vui thú và tự -thành tựu, cùng phiền muộn, đau khổ, thất vọng, buồn bực không tránh khỏi của nó – một cái trí như thế không có không gian trong đó để nhìn ngắm, để chú ý. Nó chứa đầy những ham muốn riêng của nó, đi loanh quanh trong những vũng nước đọng của phản ứng. Bạn không thể chú ý nếu cái trí của bạn không cực kỳ nhạy cảm, sắc bén, hợp lý, có lý trí, thông minh, lành mạnh, không có cái bóng mong manh của loạn thần kinh. Cái trí phải tự -tìm hiểu mọi ngõ ngách của chính nó, không chừa lại một mảnh đất nào chưa được lật tung, bởi vì nếu còn có một ngõ ngách tối tăm nào của cái trí của người ta mà người ta sợ hãi tìm hiểu, từ đó nảy sinh ảo tưởng.

Khi những người Thiên chúa giáo thấy Đấng Christ trong thiên định của anh ấy, trong suy ngẫm của anh ấy, anh ấy suy nghĩ rằng anh ấy đã đạt được cái gì đó lạ thường, nhưng những ảo cảnh của anh ấy chỉ là những chiếu rọi của tình trạng bị quy định riêng của anh ấy. Nó cũng giống hệt

với những người Ấn giáo mà ngồi trên bờ của một con sông và chìm trong một trạng thái nhập định. Anh ấy cũng có những ảo cảnh được sinh ra từ tình trạng bị quy định riêng của anh ấy, và vì vậy điều gì anh ấy thấy không là một trải nghiệm tôn giáo gì cả. Nhưng qua nhận biết, qua nhìn ngắm không chọn lựa – mà chỉ có thể xảy ra được khi cái trí có không gian để nhìn ngắm – mọi hình thức của tình trạng bị quy định được tan biến, và vậy là cái trí không còn là Ấn giáo, Phật giáo, hay Thiên chúa giáo bởi vì tất cả những ý tưởng, những niềm tin, những hy vọng, và những sợ hãi đã hoàn toàn tan biến. Từ điều này sự chú ý hiện diện – không phải sự chú ý được *trao đến* cái gì đó, nhưng một trạng thái của chú ý trong đó không có người trải nghiệm và vì vậy không có trải nghiệm. Hiểu rõ điều này quan trọng lạ thường đối với một người thực sự đang tìm kiếm để tìm được sự thật là gì, tôn giáo là gì, Thượng đế là gì, cái gì vượt khỏi những sự việc được sắp xếp vào chung bởi cái trí.

Trong trạng thái của chú ý không có phản ứng: người ta chỉ đang chú ý. Cái trí đã tự-thâm nhập và hiểu rõ tất cả những ngõ ngách của chính nó, tất cả những động cơ, những đòi hỏi, những thành tựu, những thôi thúc, những đau khổ bên trong; vì vậy, trong trạng thái của chú ý, có không gian, trống không; không có người trải nghiệm đang trải nghiệm cái gì đó. Bởi vì trống không, cái trí không -đang chiếu rọi, không-đang tìm kiếm, không -đang mong muốn, không-đang hy vọng. Nó đã hiểu rõ tất cả những phản ứng và những đáp trả riêng của nó, chiều sâu của nó, sự nông cạn của nó, và vì vậy không còn cái gì sót lại. Không còn sự phân chia giữa người quan sát và vật được quan sát. Khoảnh khắc có một phân chia giữa người quan sát và vật được quan sát, có xung đột – khoảng trống giữa chúng là xung đột. Chúng ta

đã thâm nhập điều đó và chúng ta đã thấy được tự do hoàn toàn khỏi xung đột là quan trọng biết chừng nào . . .

Bây giờ, chỉ trong trạng thái chú ý bạn mới có thể là một ngọn đèn cho chính bạn, và vậy là mọi hành động thuộc sống hàng ngày của bạn đều nảy sinh từ ngọn đèn đó – mọi hành động – dù bạn đang làm công việc của bạn, đang nấu nướng, đang dạy bộ, đang khâu vá quần áo, hay bất kỳ việc gì. Toàn tiến hành này là thiền định . . .

Saanen, nói chuyện trước công chúng lần thứ tám

Ngày 23 tháng 7 năm 1963

Tuyển tập những Lời giảng

2. Hiểu rõ về chính mình (Tự-biết)

Muốn khám phá toàn tiến hành của hiểu rõ về chính mình, chúng ta phải nhận biết trong liên hệ.

Chắc chắn, hiểu rõ về chính mình không chỉ là đang học hành một loại suy nghĩ đặc biệt. Hiểu rõ về chính mình không được đặt nền tảng trên những ý tưởng, niềm tin, hay kết luận. Nó phải là một sự việc đang sống; ngược lại, nó không còn là hiểu rõ về chính mình và chỉ trở thành thông tin. Có một khác biệt giữa thông tin – mà là hiểu biết – và thông minh, mà là biết những tiến hành của những suy nghĩ và những cảm giác của chúng ta. Nhưng hầu hết chúng ta đều bị trói buộc trong thông tin, hiểu biết hời hợt, và vì vậy chúng ta không thể thâm nhập sâu thẳm hơn vào vấn đề. Muốn khám phá toàn tiến hành của hiểu rõ về chính mình, chúng ta

phải nhận biết trong sự liên hệ. Sự liên hệ là cái gương duy nhất mà chúng ta có, một cái gương sẽ không biến dạng, một cái gương trong đó chúng ta có thể thấy một cách chính xác và rõ rệt suy nghĩ của chúng ta đang tự cõi trời cho chính nó. Sự cô lập, mà nhiều người tìm kiếm, là đang thiết lập lên lút sự kháng cự đối với sự liên hệ. Chắc chắn, sự cô lập ngăn cản sự hiểu rõ về liên hệ: liên hệ với con người, liên hệ với những ý tưởng, với những sự vật. Chừng nào chúng ta còn không biết sự liên hệ của chúng ta, thật ra là *cái gì là*, giữa chính chúng ta và tài sản của chúng ta, giữa chính chúng ta và mọi người, giữa chính chúng ta và những ý tưởng, chắc chắn phải có hỗn loạn và xung đột.

Colombo, Ceylon, nói chuyện trước công chúng lần thứ hai

Ngày 1 tháng 1 năm 1950

Tuyển tập những Lời giảng

Trước hết chúng ta phải thấy sự quan trọng, sự cần thiết, của hiểu rõ về chính người ta bởi vì, nếu không hiểu rõ về chính người ta, không vấn đề nào có thể được giải quyết, và những chiến tranh, những hận thù, những đổ kỵ, và những đấu tranh sẽ tiếp tục.

Vậy là, trước hết chúng ta phải thấy sự quan trọng, sự cần thiết, của hiểu rõ về chính người ta bởi vì, nếu không hiểu rõ về chính người ta, không vấn đề nào có thể được giải quyết, và những chiến tranh, những hận thù, những đổ kỵ và những đấu tranh sẽ tiếp tục. Một người muốn thực sự hiểu rõ sự thật phải có một cái trí yên lặng, và yên lặng đó chỉ có thể hiện diện qua sự hiểu rõ về chính anh ấy. Sự yên lặng của cái

trí không hiện diện qua kỹ luật, qua kiểm soát, qua nô dịch, nhưng chỉ khi nào những vấn đề, mà là những chiều rọi của chính người ta, hoàn toàn được hiểu rõ. Chỉ khi nào cái trí yên lặng, khi nó không đang tự-chiếu rọi chính nó, sự thật mới có thể hiện diện. Đó là, để cho sự thật hiện diện, cái trí phải yên lặng – không phải được làm yên lặng, được kiểm soát, được khuất phục, hay được kiềm chế, nhưng một cách tự phát yên lặng bởi vì sự hiểu rõ của nó về toàn cấu trúc của ‘cái tôi’, cùng tất cả những kỹ niệm, những giới hạn, và những xung đột của nó. Khi tất cả điều này hoàn toàn và thực sự được hiểu rõ, cái trí yên lặng, và chỉ đến lúc đó mới có thể biết được sự thật.

New York, nói chuyện trước công chúng lần thứ nhất

Ngày 4 tháng 6 năm 1950

Tuyển tập những Lời giảng

Nếu không hiểu rõ về chính mình, dù bạn làm bất kỳ điều gì, đổi mới, có mọi loại cách mạng . . . bạn sẽ không bao giờ sáng tạo một thế giới trong đó cá thể trở thành một con người tổng thể và vì vậy có thể gây ảnh hưởng xã hội.

Vậy là, điều gì quan trọng cho một con người tôn giáo không phải sự lặp lại điều gì anh ấy đã học hành nơi những quyển sách hay những trải nghiệm mà tình trạng bị quy định của anh ấy đã chiếu rọi, nhưng sự quan tâm của anh ấy đến hiểu rõ về chính anh ấy – mà không có bất kỳ ảo tưởng, mà không có bất kỳ biến dạng, mà không có bất kỳ thiên lệch – thấy những sự việc trong anh ấy như chúng là. Và thấy những sự việc như chúng thực sự là là một nhiệm vụ

gian nan. Tôi không bắt liệu bạn đã từng thực hiện nó. Tôi không bắt liệu bạn đã từng nhìn ngắm bất kỳ thứ gì mà không tô màu nó, mà không bện dạng nó, mà không đặt tên nó. Tôi đề nghị rằng bạn hãy thử nghiệm, cho một thay đổi, nhìn ngắm điều gì bạn gọi là *tham lam* hay *ganh tị*, và thấy nhìn ngắm nó khó khăn biết chừng nào bởi vì chính ừ ngữ *tham lam*, *ganh tị*, mang theo cùng nó một ý nghĩa chê trách. Bạn có lẽ là một người tham lam, một người tham vọng, nhưng nhìn ngắm tham vọng, cảm giác đó, cảm xúc đó, mà không chỉ trích nó – chỉ nhìn ngắm – việc đó đòi hỏi, như bạn sẽ thấy, khả năng lạ thường.

Tất cả việc này là một bộ phận của hiểu rõ về chính mình và, nếu không hiểu rõ về chính mình, dù bạn làm bất kỳ điều gì, đổi mới, có mọi loại cách mạng, những người lãnh đạo siêu phàm, những người chính trị siêu phàm, bạn sẽ không bao giờ sáng tạo một thế giới trong đó cá thể trở thành một con người tổng thể và vì vậy có thể gây ảnh hưởng thế giới.

Madras, nói chuyện trước công chúng lần thứ nhất

Ngày 22 tháng 10 năm 1958

Tuyển tập những Lời giảng

Trong hiểu rõ về chính mình là toàn vũ trụ; nó ôm trọn tất cả những đấu tranh của con người.

N*gười hỏi (học sinh trẻ): Làm thế nào chúng ta có thể biết về chính chúng ta?*

Krishnamurti: Biết về chính người ta là mục đích chính của giáo dục. Nếu không hiểu rõ về chính mình, chỉ thu lượm những dữ kiện hay ghi chú để cho bạn có thể vượt qua những kỳ thi là một cách tồn tại dốt nát. Bạn có lẽ trích dẫn kinh Bhabavad Gita, kinh Upanishads, kinh Koran và kinh Bible, nhưng nếu bạn không biết về chính bạn bạn giống như một con vẹt đang lặp lại những từ ngữ. Trái lại, khoảnh khắc bạn bắt đầu biết về chính bạn, dù chỉ chút xíu, liền sẵn có thâm nhập vào một tiến hành lạ thường của sáng tạo. Nó là một khám phá để bỗng nhiên thấy chính bạn như bạn thực sự là: tham lam, cãi cọ, tức giận, ganh tị, dốt nát. Thấy sự kiện mà không cố gắng thay đổi nó, chỉ thấy chính xác bạn là gì, là một bộc lộ kinh ngạc. Từ đó, bạn có thể thâm nhập sâu thẳm hơn và sâu thẳm hơn, vô tận, bởi vì không có sự kết thúc cho hiểu rõ về chính mình.

Qua hiểu rõ về chính mình, bạn bắt đầu tìm ra Thượng đế là gì, sự thật là gì, trạng thái đó mà không thời gian là gì. Người thầy của bạn có thể chuyển tải sang bạn sự hiểu biết mà anh ấy thâm nhận được từ người thầy của anh ấy, và bạn có lẽ làm giỏi trong những kỳ thi của bạn, nhận được một mảnh bằng; nhưng, nếu không biết về chính bạn như bạn biết khuôn mặt riêng của bạn trong cái gương, tất cả những hiểu biết khác chẳng có ý nghĩa bao nhiêu. Những người có học thức mà không biết về chính họ là những người thực sự không-thông minh; họ không biết sự suy nghĩ là gì,

sống là gì. Đó là lý do tại sao người giáo dục phải được giáo dục trong ý nghĩa trung thực của từ ngữ đó là điều rất quan trọng, mà có nghĩa rằng anh ấy phải biết những vận hành của quả tim và cái trí của anh ấy, thấy anh ấy chính xác như anh ấy là trong cái gương của sự liên hệ. Hiểu rõ về chính mình là khởi đầu của thông minh. Trong hiểu rõ về chính mình là toàn vũ trụ; nó ôm trọn tất cả những đấu tranh của con người.

– Nghĩ về những điều này –

Cái trí của bạn là nhân loại, và khi bạn nhận biết điều này, bạn sẽ có từ bi vô hạn.

Tự do nằm phía bên ngoài những bức tường, phía bên ngoài khuôn mẫu của xã hội, nhưng muốn tự do khỏi khuôn mẫu đó bạn phải hiểu rõ toàn nội dung của nó, mà là hiểu rõ cái trí riêng của bạn. Chính cái trí đã tạo ra văn minh hiện nay, văn hóa bị trói buộc vào truyền thống này và, nếu không hiểu rõ cái trí riêng của bạn, chỉ phản kháng như một người cộng sản, một người xã hội, người này hay người kia, chẳng có ý nghĩa bao nhiêu. Đó là lý do tại sao rất quan trọng phải có hiểu rõ về chính mình, nhận biết được tất cả những hoạt động của bạn, những suy nghĩ và những cảm giác của bạn; và đây là giáo dục, đúng chứ? Bởi vì, khi bạn trọn vẹn nhận biết được về chính bạn, cái trí của bạn trở nên rất nhạy cảm, rất tinh tế.

Bạn thử việc này – không phải trong tương lai xa vời nào đó, nhưng ngay ngày mai hay **chính** nay. Nếu có quá nhiều người trong căn phòng của bạn, nếu ngôi nhà bạn ở quá đông đúc, vậy thì hãy đi khỏi một mình bạn, ngồi dưới cái

cây hay bên bờ sông và lặng lẽ nhìn ngắm cái trí riêng của bạn làm việc. Đừng sửa đổi nó, đừng nói, ‘Điều này đúng, điều này sai,’ nhưng chỉ nhìn ngắm nó như bạn thường xem một cuốn phim. Khi bạn đi xem phim bạn không tham gia trong cuốn phim; những nam nữ diễn viên đang tham gia, nhưng bạn chỉ đang nhìn ngắm. Trong cùng cách, hãy nhìn ngắm cái trí của bạn làm việc ra sao. Việc đó thực sự lý thú lắm, còn lý thú hơn bất kỳ cuốn phim nào, bởi vì cái trí của bạn là căn bản của toàn thể giới và nó chứa đựng tất cả mọi điều mà con người đã trải nghiệm. Bạn hiểu chứ? Cái trí của bạn là nhân loại, và khi bạn nhận biết được điều này, bạn sẽ có từ bi vô hạn. Từ hiểu rõ này hiện diện tình yêu vô bờ bến; và vậy là, bạn sẽ biết, khi bạn thấy những sự việc đáng yêu, vẻ đẹp là gì.

– Nghĩ về những điều này –

3. Thiên định

Đối với tôi, thiên định là điều gì đó hoàn toàn khác hẳn điều gì những quyển sách của bạn và những đạo sư của bạn đã dạy bảo bạn. Thiên định là sự tiến hành của hiểu rõ về cái trí riêng của bạn.

Người hỏi: *Thậm chí tại thời gian của thiên định dường như người ta không thể nhận biết được sự thật là gì; vì vậy, ông làm ơn giải thích cho chúng tôi biết sự thật là gì?*

Krishnamurti: Chúng ta hãy để lại câu hỏi sự thật là gì trong chốc lát và trước hết hãy suy nghĩ thiên định là gì. Đối với tôi, thiên định là điều gì đó hoàn toàn khác hẳn điều gì

những quyển sách của bạn và những đạo sư của bạn đã dạy bảo bạn. Thiên định là sự tiến hành của hiểu rõ về cái trí riêng của bạn. Nếu bạn không hiểu rõ sự suy nghĩ riêng của bạn, mà là hiểu rõ về chính mình, bất kỳ điều gì bạn suy nghĩ đều chẳng có ý nghĩa bao nhiêu. Nếu không có nền tảng của hiểu rõ về chính mình, sự suy nghĩ dẫn đến xung đột. Mọi suy nghĩ đều có một ý nghĩa; và, nếu cái trí không thể thấy ý nghĩa, không chỉ một hay hai suy nghĩ nhưng mỗi suy nghĩ khi nó nảy sinh, vậy thì chỉ tập trung vào một ý tưởng, hình ảnh, hay một bộ những từ ngữ đặc biệt – mà thông thường được gọi là *thiên định* – là một hình thức của tự-thôi miên.

– Nghĩ về những điều này –

Nhận biết không-chọn lựa được mọi thứ quanh quanh bạn và bên trong chính bạn, là thiên định.

Điều gì tôi đang nói là cái gì đó hoàn toàn khác hẳn: làm tự do cái trí, qua sự tỉnh táo lạ thường, khỏi tất cả những phản ứng của nó, và vì vậy tạo ra – mà không kiểm soát, mà không ý chí cố ý – một trạng thái của yên lặng phía bên trong. Chỉ cái trí nhạy cảm tột đỉnh, mãnh liệt cực độ mới có thể thực sự yên lặng, không phải một cái trí bị tê liệt bởi sợ hãi, bởi đau khổ, bởi hân hoan, hay bị làm què quặt bởi sự phục tùng vào vô số những đòi hỏi.

Thiên định thực sự là hình thức tột đỉnh của thông minh. Nó không là vấn đề của ngồi trên chân trong một góc phòng với hai mắt nhắm lại hay đứng chổng ngược đầu hay bất kỳ điều gì bạn thực hiện. Thiên định là hoàn toàn nhận biết được khi bạn đang đi, khi bạn đang ngồi trong xe buýt,

khi bạn đang làm việc trong văn phòng của bạn hay trong nhà bếp của bạn – hoàn toàn nhận biết được những từ ngữ bạn sử dụng, những cử chỉ bạn thực hiện, cách bạn nói chuyện, cách bạn ăn uống, và bạn xô đẩy mọi người ra sao. Nhận biết không-chọn lựa được mọi thứ chung quanh bạn và bên trong chính bạn, là thiên định. Vẫn vậy, nếu bạn nhận biết được sự tuyên truyền thuộc chính trị và tôn giáo đang xảy ra liên tục, nhận biết được nhiều ảnh hưởng quanh bạn, bạn sẽ thấy bạn hiểu rõ và được tự do khỏi mọi ảnh hưởng khi bạn hiệp thông cùng nó mau lẹ làm sao.

Nhưng chẳng mấy người đã từng thâm nhập sâu thẳm như thế bởi vì họ quá bị quy định bởi những truyền thống của họ. Điều này đặc biệt đúng thực nếu người ta tình cờ sống tại Ấn độ, nơi người ta phải tuyệt đối làm những sự việc nào đó: họ phải hoàn toàn kiểm soát thân thể của họ và vì vậy hoàn toàn kiểm soát tư tưởng của họ. Qua sự kiểm soát này, họ hy vọng đến được cái tối thượng, nhưng điều gì họ đến được sẽ là kết quả của tự-thôi miên riêng của họ. Trong thế giới Thiên chúa giáo, bạn làm cùng sự việc trong một cách khác. Những điều gì tôi đang nói là điều gì đó đòi hỏi hình thức tột đỉnh của thông minh.

Saanen, nói chuyện trước công chúng lần thứ tám

Ngày 23 tháng 7 năm 1963

Tuyển tập những Lời giảng

Trì hoãn suy nghĩ và tìm hiểu mọi suy nghĩ là sự tiến hành của thiền định.

Vậy là, liệu bạn đang ngồi yên lặng, đang nói chuyện, hay đang chơi đùa, liệu bạn nhận biết được ý nghĩa của mỗi suy nghĩ, của mỗi phản ứng mà bạn tình cờ có? Hãy thử nó và bạn sẽ thấy khó khăn làm sao để nhận biết được mọi chuyển động của suy nghĩ riêng của bạn, bởi vì những suy nghĩ chông chát thật mau lẹ cái này tiếp nối cái khác. Nhưng nếu bạn muốn tìm hiểu mỗi suy nghĩ, nếu bạn thực sự muốn thấy nội dung của nó, vậy thì bạn sẽ phát giác rằng những suy nghĩ của bạn chuyển động chậm lại và bạn có thể nhìn ngắm chúng. Chuyển động chậm lại của suy nghĩ này và sự tìm hiểu mỗi suy nghĩ là sự tiến hành của thiền định; và nếu bạn thâm nhập nó bạn sẽ phát giác rằng, bằng cách nhận biết được mỗi suy nghĩ, cái trí của bạn – mà hiện nay là kho lưu trữ vô tận của những suy nghĩ luôn máy động, tất cả đều đang đấu tranh với nhau – trở nên rất yên lặng, hoàn toàn bất tằm. Vậy thì, không-thôi thúc, không-ép buộc, không-sợ hãi trong bất kỳ hình thức nào; và, trong yên lặng này, sự thật hiện diện. Không có ‘bạn’ trải nghiệm sự thật nhưng, cái trí yên lặng, sự thật hiện diện . . .

– Nghĩ về những điều này –

Khi cái trí hoàn toàn yên lặng, không có bất kỳ ảo tưởng nào, không có lối kỳ loại tự-thôi miên nào, có đang hiện diện của cái gì đó mà không bị sắp xếp vào chung bởi cái trí.

Vậy là, đầu tiên có một nhận biết, một nhìn ngắm không-chọn lựa được tất cả những suy nghĩ và những cảm giác của bạn, được mọi thứ bạn làm. Từ đó có một trạng thái của chú ý không-biên giới, nhưng trong đó cái trí có thể tập trung, và từ trạng thái của chú ý này có sự yên lặng của cái trí. Và khi cái trí hoàn toàn yên lặng, không có bất kỳ ảo tưởng, không có bất kỳ loại tự-thôi miên nào, có đang hiện diện của cái gì đó mà không bị sắp xếp vào chung bởi cái trí.

Bạn thấy, lúc này xuất hiện sự khó khăn của cố gắng diễn tả trong những từ ngữ cái gì đó mà không thể diễn tả được – và cái gì đó là cái gì chúng ta đang tìm kiếm. Tất cả chúng ta đều muốn tìm được cái gì đó vượt khỏi thế giới này của đau khổ, của chuyên chế, của ép buộc và nô dịch, thế giới này mà quá đờ đẫn, lãnh đạm, tàn nhẫn. Với những tham vọng của chúng ta, những chủ nghĩa quốc gia, ngoại giao của chúng ta, những đối gạt của chúng ta, chúng ta liên tục đang thúc giục những kinh hoàng của chiến tranh, và, bởi vì bị kiệt sức bởi tất cả điều đó, chúng ta muốn hòa bình. Chúng ta ao ước tìm được nơi nào đó một tình trạng của yên lặng, của hạnh phúc, thế là chúng ta sáng ra một Thượng đế, một Đấng Cứu rỗi, hay một thế giới khác mà trao tặng cho chúng ta hòa bình được ao ước của chúng ta nếu chúng ta sẽ làm hay tin tưởng những sự việc nào đó. Nhưng một cái trí bị quy định, dù nó có lẽ mong muốn hòa bình nhiều bao nhiêu, gây ra sự hủy diệt riêng của nó, và đó là điều gì đang thực sự xảy ra trong thế giới. Khắp thế giới tất cả những người chính trị,

dù của phe tả hay phe hữu, sử dụng từ ngữ *hòa bình* đó, nhưng nó không có ý nghĩa gì cả. Điều gì tôi đang nói là cái gì đó vượt khỏi tất cả điều đó.

Vậy là, thiên định là làm trống không cái trí khỏi tất cả những sự việc mà cái trí đã sắp xếp vào chung. Nếu bạn thực hiện việc đó – có ẽ bạn sẽ không, nhưng không đặt thành vấn đề, chỉ lắng nghe điều này – bạn sẽ phát giác rằng có một không gian lạ thường trong cái trí, và không gian đó là tự do. Vì vậy, bạn phải đòi hỏi tự do tại ngay khởi đầu, và không phải chỉ chờ đợi, đang hy vọng có nó tại khúc cuối. Bạn phải tìm cho ra ý nghĩa của tự do trong công việc của bạn, trong những liên hệ của bạn, trong mọi thứ bạn làm. Vậy thì, bạn sẽ phát giác rằng thiên định là sáng tạo.

Saanen, nói chuyện trước công chúng lần thứ tám

Ngày 23 tháng 7 năm 1963

Tuyển tập những Lời giảng

Khi cái trí hoàn toàn nhận biết được tình trạng bị quy định của nó, chỉ có cái trí; không có ‘bạn’ tách khỏi cái trí.

Bạn thấy, khi cái trí hoàn toàn được tự do khỏi tình trạng bị quy định của nó, chỉ có cái trí; không có ‘bạn’ tách khỏi cái trí. Nhưng, khi cái trí chỉ từng phần nhận biết được tình trạng bị quy định của nó, nó tự-phân chia chính nó, nó không thích tình trạng bị quy định của nó hay nói đó là một sự việc đúng đắn; và, chừng nào còn có sự chỉ trích, sự nhận xét, hay sự so sánh, có sự hiểu rõ không-trộn vện về tình trạng bị quy định, và thế là sự duy trì của tình trạng bị quy định đó. Ngược lại, nếu cái trí nhận biết được tình trạng bị quy định

của nó mà không chỉ trích hay không nhận xét, nhưng chỉ đang nhìn ngắm nó, vậy là có một nhận biết tổng thể, và bạn sẽ phát giác, nếu bạn nhận biết như thế, rằng cái trí tự-làm tự do chính nó khỏi tình trạng bị quy định đó.

Varanasi, nói chuyện trước công chúng lần thứ nhất

Ngày 9 tháng 1 năm 1955

Tuyển tập những Lời giảng

Sự hiểu rõ về trải nghiệm, tham vọng, và ganh tị là nền tảng đúng đắn cho thiền định.

Làm ơn lắng nghe điều gì đang được nói. Hãy thấy làm thế nào sống của bạn đã trở thành cái gì nó là hiện nay – phiền muộn, đau khổ, đấu tranh liên tục từ khoảnh khắc bạn được sinh ra đến khoảnh khắc bạn chết đi, đau khổ, đau đớn, lo âu, sợ hãi, tội lỗi, vô số đau đớn mà người ta trải qua, sự nhầm chán, những trách nhiệm, những bổn phận mà trong đó không có tình yêu, không có ân cần – không có gì còn sót lại. Đó là sống của bạn, và bạn sẽ không thay đổi nó bởi vì tôi đang giải thích. Nhưng bạn sẽ thay đổi nó mà không biết sự thay đổi của bạn, nếu bạn lắng nghe điều gì đó mà là sự kiện, mà là sự thật, mà không là tuyên truyền, mà không đang cố gắng ép buộc bạn làm cái gì đó hay suy nghĩ trong một cách này hay cách kia. Nếu bạn nhận biết được chính sự tồn tại thực tế của sống của bạn – tất cả, đau khổ, bất hạnh, sự nông cạn của nó – từ nhận biết được sự kiện đó hiện diện sự thay đổi, mà không có nỗ lực. Đó là tất cả mọi điều mà chúng ta quan tâm, chỉ thấy những sự kiện. Và chúng ta thấy sự kiện

bằng sự rõ ràng bao nhiêu là điều quan trọng – không phải bạn sẽ làm gì về sự kiện. Bạn không thể làm bất kỳ điều gì về sự kiện bởi vì sống của bạn quá bị giới hạn: bạn bị quy định. Gia đình của bạn và xã hội của bạn quá quý quai – chúng sẽ không buông tha bạn. Chỉ một ít người có thể phá vỡ, bất hạnh thay. Nhưng nếu bạn chỉ đang lắng nghe, nếu bạn chỉ đang thấy sự kiện – nó thực sự là gì, đau khổ ra sao, nhàm chán ra sao, nông cạn ra sao, tất cả nó – chính nhìn ngắm về sự kiện đó đã đầy đủ rồi. Nó sẽ làm điều gì đó cho bạn nếu bạn không phản đối nó, nếu bạn không nói, ‘Tôi không thể làm bất kỳ điều gì về nó, và vì vậy tôi sẽ chạy trốn nó.’ Hãy nhìn ngắm nó mỗi ngày của sống của bạn, đầu tiên nhận biết được nó. Và vậy là, từ nhận biết đó, hiện diện một hành động không-nỗ lực, và vậy là hành động đó không bao giờ ganh tị, không bao giờ thù lợi.

Vì vậy, khi bạn đã hiểu rõ trải nghiệm . . . đã hiểu rõ tham vọng, ganh tị mà là chính bản chất của sự tồn tại thuộc xã hội và cuộc sống thuộc kinh tế nông cạn, nhỏ nhen của chúng ta, đó là nền tảng cho sự thâm nhập sâu thẳm hơn. Nếu không có nền tảng đó – dù làm bất kỳ điều gì bạn muốn – bạn không thể thâm nhập sâu thẳm hơn. Nếu không có nền tảng đó, nếu không hiểu rõ, cả tại tầng ý thức bên ngoài và cũng cả tại tầng ý thức thẳm thẳm bên trong, toàn qui trình của trải nghiệm, sự ảnh hưởng gây phân rã của tham vọng, và sự nông cạn của ganh tị – bạn không thể thâm nhập sâu thẳm hơn. Nền tảng đó trở thành nền tảng cho thiên định. Đó là vẻ đẹp của thiên định. Thiên định là cái gì đó lạ thường.

Nền tảng cho thiên định đó là nền tảng trong đúng đắn – không phải sự đúng đắn thuộc xã hội hay sự đúng đắn thuộc kinh tế, nhưng đúng đắn của hiểu rõ về chính mình.

Khi cái trí đã đặt nền tảng đó, điều gì xảy ra cho sự suy nghĩ? Lúc đó, vị trí của suy nghĩ là gì? Chúng ta đã vận dụng suy nghĩ với mục đích để thấu lượm; chúng ta đã vận dụng suy nghĩ với mục đích để thành tựu, với mục đích để trở thành; chúng ta đã vận dụng suy nghĩ với mục đích để trải nghiệm nhiều hơn và để chọn lựa và để lẩn tránh trải nghiệm.

Vì vậy, khi bạn đã hiểu rõ trải nghiệm, tham vọng, và ganh tị, vị trí của suy nghĩ là gì? Lúc đó liệu có suy nghĩ không? Hay, liệu có một hành động khác hẳn đang xảy ra mà không là kết quả của tư tưởng, mà không là một phản ứng của ký ức? Vì vậy, sự thâm nhập vào ý nghĩa của tư tưởng và vị trí của tư tưởng lẫn hành động là gì – cả tập thể và cá thể – là sự thâm nhập mà hiện diện khi bạn đã đặt nền tảng. Nếu không có nền tảng đó, bạn không thể thâm nhập vào bản chất và sự kết thúc của tư tưởng, hay điều gì xảy đến cho tư tưởng. Chỉ kiểm soát tư tưởng vẫn còn là một xung đột. Kiểm soát hàm ý kiềm chế, kiểm soát hàm ý kiềm hãm, kiểm soát hàm ý kỷ luật. Một cái trí bị kỷ luật tùy theo một khuôn mẫu – thuộc xã hội, thuộc tôn giáo, hay loại khuôn mẫu nào đó – không bao giờ có thể được tự do. Nó sẽ luôn luôn bị kỷ luật tùy theo những khuôn mẫu; vì vậy, nó không thể được tự do, và vì vậy không thể đặt nền tảng đúng đắn và thâm nhập vào ý nghĩa của tư tưởng.

Như tôi đã nói, chúng ta thấy ý nghĩa của sự kiểm soát, sự giới hạn của nó. Trong sự kiểm soát có kỷ luật, giới hạn, và thế là xung đột liên tục. Khi bạn đã hiểu rõ điều này, đã thâm nhập vào nó rất, rất sâu thẳm, vậy là từ nó hiện diện một nhận biết, và nhận biết đó có thể tập trung mà không-giới hạn. Nhưng một cái trí mà đã tự-kỷ luật chính nó để tự-kiểm soát chính nó không bao giờ có thể nhận biết được, trái

lại nhận biết có thể tập trung mà không khiến cho chính nó bị giới hạn. Vì vậy, bạn sẽ thấy rằng khi bạn đã hiểu rõ nhận biết đó, khi bạn có hiểu rõ về trải nghiệm, về ý nghĩa của tham vọng, và về bản chất của tham vọng, bạn đã đặt nền tảng trong chính bạn – không qua nỗ lực – bởi vì bạn đã hiểu rõ chỉ bằng cách thấy sự kiện. Hiểu rõ về sự kiện cho bạn năng lượng; vì vậy sự kiện không bao giờ tạo tác một vấn đề. Bạn tạo tác một vấn đề của sự kiện, nhưng sự kiện không bao giờ tạo tác một vấn đề, nếu bạn có thể nhìn ngắm sự kiện một cách khoa học, một cách khách quan. Vậy là, bạn có thể tiến tới để tìm ra, bạn có thể thấy, vị trí của tư tưởng là gì.

Liệu có sự suy nghĩ nếu bạn không còn đang tìm kiếm trải nghiệm? Cái trí của bạn bị thúc đẩy bởi tham vọng, bởi thành công, và muốn đến với Thượng đế – đó cũng là tham vọng. Nếu bạn không còn đang thu lợi – hoặc trong những sự vật trần tục hoặc phía bên trong – mà có nghĩa không còn đang kiếm được, không còn đang đòi hỏi nhiều hơn và nhiều hơn trải nghiệm, nhiều hơn và nhiều hơn cảm xúc, nhiều hơn và nhiều hơn cảm giác, nhiều hơn và nhiều hơn ý tưởng – vậy thì không có nơi chỗ cho tư tưởng. Vậy thì, từ đó, bạn sẽ phát giác rằng bộ não trở nên yên lặng lạ thường. Từ trước đến nay bộ não đã được sử dụng cho những mục đích này, và khi những mục đích đó đã được tìm hiểu, xem xét một cách hợp lý, thông minh, lành mạnh, và đã được hiểu rõ, bộ não vượt khỏi tất cả điều đó. Vậy là, bộ não đó trở thành yên lặng lạ thường, một cách tự nhiên, không phải bởi vì nó ao ước đến nơi nào đó, không phải bởi vì nó đã không hiểu rõ sự bất mãn, sự thất bại, và sự tuyệt vọng quái quai này. Nó đã hiểu rõ tất cả điều này, và thế là bộ não trở nên nhạy cảm lạ thường, rất tinh táo, nhưng rất yên lặng. Lại nữa đó là nền tảng cho thiền định.

Lúc này, một cái trí yên lặng có thể nhìn ngắm mà không biến dạng. Bởi vì nó đã hiểu rõ tư tưởng và cảm giác, nó không còn đang tìm kiếm trải nghiệm, và thế là một bộ não như thế nhìn ngắm mà không-biến dạng. Bởi vì nó không quan tâm đến bất kỳ trải nghiệm nào, nó giống như nhìn ngắm sự kiện, những vi khuẩn, qua một kính hiển vi. Bạn chỉ có thể nhìn ngắm cách đó nếu bạn đã đặt nền tảng và nếu bạn đã tự-thâm nhập vào chính bạn rất, rất sâu thẳm. Không sách báo, không đạo sư, không người thầy, không đáng cứu rỗi, có thể dắt bạn tiến xa hơn – họ chỉ có thể bảo bạn, ‘Làm điều này, đừng làm điều kia, đừng tham vọng, hay hãy tham vọng.’ Khi chính bạn đã đặt nền tảng, bạn trở nên nhận biết được bộ não này mà tuyệt đối yên lặng và tuy nhiên nhạy cảm lạ thường. Vậy là, bộ não đó có thể nhìn ngắm điều gì đang thực sự xảy ra; vậy là, nó không quan tâm đến trải nghiệm, không quan tâm đến làm thế nào để diễn giải điều gì nó thấy thành những từ ngữ và qua đó truyền đạt nó cho một người khác; nó chỉ đang nhìn ngắm. Khi bạn đã thâm nhập sâu thẳm như thế, bạn sẽ thấy rằng có một chuyển động vượt khỏi thời gian.

Một cái trí, một bộ não, hoàn toàn yên lặng mà không có bất kỳ phản ứng – mà là một nhiệm vụ cực kỳ khó khăn khi thực hiện – chỉ là một công cụ của nhìn ngắm và thế là sinh động và nhạy cảm lạ thường. Bây giờ, tất cả điều đó, từ khởi đầu của điều gì chúng ta đã nói cho đến lúc này, là thiên định. Khi bạn đã thâm nhập sâu thẳm như thế trong thiên định, bạn sẽ tự-phát giác cho chính bạn rằng có một chuyển động, một hành động, vượt khỏi thời gian, một trạng thái không thể đo lường được. Và cái đó bạn có lẽ gọi là Thượng đế – nó không có ý nghĩa gì cả. Trạng thái đó là sáng tạo – không phải viết một bài thơ, không phải vẽ một bức

tranh, cũng không phải khắc một ảo cảnh trên đá cẩm thạch; chúng không là sáng tạo, tất cả chúng chỉ là những diễn tả.

Có sáng tạo vượt khỏi thời gian. Chỉ đến khi nào chúng ta biết sáng tạo đó – biết trong ý thức, không phải như hiểu biết – chỉ đến khi nào có một nhận biết lạ thường của trạng thái đó, những hành động của chúng ta trong sống hàng ngày chẳng có ý nghĩa bao nhiêu. Bạn có lẽ rất giàu có, bạn có lẽ rất thành công, bạn có lẽ có một gia đình rất tốt lành, bạn có lẽ có tất cả những sự vật của thế giới, hay bạn có lẽ đang thèm muốn những sự vật của thế giới, nhưng, nếu bạn đã không hiểu rõ *cái đó*, sống trở thành trống rỗng, nông cạn.

Và thay đổi chỉ có thể xảy ra khi bạn đã sáng tạo, qua nhận biết, mà không có bất kỳ nỗ lực nào, sự kết thúc của tất cả những sự việc mà chúng ta đã đề cập: tham vọng, trải nghiệm, xung đột. Vậy là, từ đó, hiện diện cái gì đó mà không thể được chuyển tải trong những từ ngữ. Nó không phải được trải nghiệm. Nó không là cái gì đó mà bạn sẽ tìm kiếm, bởi vì tất cả sự tìm kiếm đã kết thúc. Tất cả điều đó là thiên định. Cái đó có vẻ đẹp lạ thường. Có ý thức vô cùng của sự thật tối thượng mà không thể được hiểu rõ bởi một cái trí nhỏ nhen, bởi một cái trí tâm thường đang lặp lại kinh Gita hay kinh Upanishads, đang tuân theo vị đạo sư và những câu chú, vĩnh viễn là từ ngữ. Tất cả điều đó phải kết thúc. Bộ não phải hoàn toàn được trống không khỏi cái đã được biết. Vậy thì, có lẽ, cái không thể biết được, có thể hiện diện.

Madras, nói chuyện trước công chúng lần thứ sáu

Ngày 10 tháng 12 năm 1961

Tuyển tập những Lời giảng

Chỉ khi nào cái trí đã tự-hiểu rõ về chính nó hoàn toàn, hiểu rõ về chính nó tại mọi ngõ ngách đến độ xóa sạch mọi chướng ngại và đã chết đi mọi thứ nó đã biết – vậy thì đến lúc đó sự thật hiện diện.

Vậy là, sự thay đổi của cá thể chỉ có thể xảy ra khi có một hiểu rõ tổng thể về những phương cách của cái trí, mà là thiên định. Hiểu rõ về chính người ta là một tiến hành trong đó không có gì chỉ trích, không có sự biện hộ, nhưng chỉ đang thấy người ta là gì, chỉ đang nhìn ngắm mà không-nhận xét, không-kiểm soát, không-kiềm chế, hay không-điều chỉnh. Nhận biết được người ta là gì, mà không có bất kỳ đánh giá nào, dẫn cái trí đến chiều sâu lạ thường, và chỉ tại chiều sâu đó mới có sự thay đổi; và, một cách tự nhiên, hành động từ chiều sâu của hiểu rõ đó hoàn toàn khác hẳn hành động của điều chỉnh.

Vì vậy, tôi hy vọng bạn, như một cá thể, đã lắng nghe những nói chuyện này không chỉ để thu lượm thông tin, để thuộc trí năng được tiêu khiển, được hứng khởi, hay được kích động cảm xúc, nhưng đã học hành về chính bạn trong tiến hành và thế là đã tự-làm tự do chính bạn. Bởi vì, từ khởi đầu của nói chuyện cho đến lúc này, chúng ta đã nói về trạng thái thực sự, hàng ngày của cái trí, và nếu bạn không lưu tâm đến nó và nói bạn chỉ quan tâm đến Thượng đế, đến điều gì xảy ra sau khi chết, vậy thì bạn sẽ khám phá rằng Thượng đế của bạn và *sau khi chết* của bạn chỉ là một bộ của những ý tưởng phỏng đoán mà không có giá trị gì cả. Muốn tìm ra Thượng đế là gì, nếu có một Thượng đế, bạn phải tiếp cận nó bằng một thân tâm trọn vẹn, bằng sự trong sáng, không phải bằng một cái trí bị phân rã, bị chắt nặng bởi những trải nghiệm riêng của nó, bị vỡ vụn và bị quản quai

bởi kỷ luật, và bị đốt cháy bởi những ham muốn. Một cái trí mà thực sự đam mê – và đam mê hàm ý mãnh liệt và trọn vẹn – và chỉ một cái trí như thế mới có thể thấu nhận cái không thể đo lường. Cái không thể đo lường đó không thể tìm được nếu bạn không thâm nhập sâu thẳm hơn và sâu thẳm hơn vào bên trong chính bạn. Sự lặp lại rằng có cái vĩnh cửu của bạn là trò chơi của trẻ con, và sự tìm kiếm cái vĩnh cửu của bạn cũng chẳng có ý nghĩa gì cả; bởi vì nó không thể biết được, không thể tưởng tượng được đối với cái trí. Cái trí phải hiểu rõ về chính nó, phải phá vỡ nền tảng của sự học hành của nó, những biên giới của sự công nhận riêng của nó, và đó là sự tiến hành của hiểu rõ về chính mình. Lúc này, điều gì bạn cần đến là một cách mạng bên trong, một tiếp cận hoàn toàn mới mẻ đến sống, không phải những hệ thống mới, những trường phái mới, những triết lý mới. Vậy thì, từ sự thay đổi này, bạn sẽ thấy cái trí đó, như thời gian, kết thúc. Rốt cuộc, thời gian là giống như biển cả không bao giờ êm ả, không bao giờ phẳng lặng, luôn luôn đang chuyển động, luôn luôn nổi sóng, và những cái trí của chúng ta, được đặt nền tảng trên thời gian, bị trôi buộc trong chuyển động của nó.

Vậy là, chỉ khi nào bạn hoàn toàn hiểu rõ về chính bạn, cả tầng ý thức bên ngoài lẫn tầng ý thức bên trong, chỉ đến lúc đó mới có một yên lặng, một bất động mà là sáng tạo. Và yên lặng đó là hành động, hành động đúng thực. ‘Duy nhất’, chúng ta không bao giờ tiếp xúc nó, chúng ta không bao giờ biết nó bởi vì chúng ta đang lãng phí năng lượng của chúng ta, thời gian của chúng ta, đau khổ của chúng ta, nỗ lực của chúng ta vào những sự việc hời hợt.

Vậy là, con người nghiêm túc là con người, qua hiểu rõ về chính mình, phá vỡ những bức tường của thời gian và sáng tạo một trạng thái bất động của cái trí. Vậy thì có một ân

lành hiện diện không được mời mọc; vậy thì có một sự thật, một tốt lành hiện diện không cần van xin của bạn. Nếu bạn khao khát nó bạn sẽ không nhận được nó, nếu bạn tìm kiếm nó bạn sẽ không tìm được nó. Chỉ khi nào cái trí đã hoàn toàn tự-hiểu rõ về chính nó, hiểu rõ về chính nó vô hạn đến độ không còn bất kỳ chướng ngại nào và chết đi tất cả mọi thứ nó đã biết, chỉ lúc đó sự thật hiện diện.

Bombay, nói chuyện trước công chúng lần thứ mười

Ngày 28 tháng 12 năm 1958

Tuyển tập những Lời giảng

VIII. BÀN VỀ SỰ GIÁO DỤC ĐÚNG ĐẮN

Những trích dẫn từ những nói chuyện cùng học sinh, phụ huynh, và giáo viên, Rajghat School, Ấn độ năm 1952

Chúng ta không bao giờ suy nghĩ về: cởi bỏ quy định của cái trí trưởng thành và không-quy định trẻ em. Chắc chắn, giáo dục là cả chữa trị lẫn phòng ngừa.

Bất hạnh thay, hiện nay giáo dục nhằm mục đích làm cho bạn thanh thản, phù hợp vào và điều chỉnh đến xã hội tiêu thụ này. Đó là mọi điều tất cả những phụ huynh của bạn, những giáo viên của bạn, và những quyển sách của bạn quan tâm đến. Chừng nào bạn còn tuân phục, chừng nào bạn còn tham vọng, đang gian manh và đang phá hoại lẫn nhau trong sự theo đuổi chức vụ và quyền hành, bạn được nhận xét là một công dân được kính trọng. Bạn được giáo dục để phù hợp vào xã hội; nhưng đó không là giáo dục, đó chỉ là một qui trình mà quy định bạn để tuân phục vào một khuôn mẫu. Chức năng thực sự của giáo dục không phải để biến bạn thành một người thư ký hay một quan tòa hay một thủ tướng, nhưng để giúp bạn hiểu rõ toàn cấu trúc của xã hội mục nát này và cho phép bạn lớn lên trong tự do để cho bạn sẽ phá vỡ và sáng tạo một xã hội khác hẳn, một thế giới mới mẻ. Phải có những người đang phản kháng, không phải từng phần

nhưng hoàn toàn phản kháng chống lại cái cũ kỹ, bởi vì chỉ có những người như thế mới có thể sáng tạo một thế giới mới mẻ – một thế giới không bị đặt nền tảng trên sự thâu lợi, trên quyền hành và thanh danh.

Tôi có thể nghe những người lớn tuổi nói, ‘Điều đó không bao giờ có thể xảy ra được. Bản chất con người là cái gì nó là, và ông đang nói điều vô lý.’ Nhưng chúng ta chưa bao giờ suy nghĩ về: cởi bỏ quy định của cái trí trưởng thành và không-quy định đưa trẻ. Chắc chắn, giáo dục là cả chữa trị lẫn phòng ngừa. Bạn, những học sinh lớn tuổi, đã bị định hình rồi, đã bị quy định rồi, đã có tham vọng rồi; bạn muốn thành công giống như người cha của bạn, giống như người thống đốc của bạn, hay người nào đó. Vì vậy, chức năng thực sự của giáo dục không những giúp đỡ bạn cởi bỏ tình trạng bị quy định của chính bạn, nhưng cũng còn cả hiểu rõ toàn tiến hành của sống từ ngày sang ngày để cho bạn có thể lớn lên trong tự do và sáng tạo một thế giới mới mẻ, một thế giới phải hoàn toàn khác hẳn thế giới hiện nay. Bất hạnh thay, không có ai trong cha mẹ hay giáo viên của các bạn hay công chúng quan tâm đến điều này. Đó là lý do tại sao giáo dục phải là một tiến hành của giáo dục cả người giáo dục lẫn học sinh.

– Nghĩ về những điều này –

Chức năng của giáo dục . . . là trao tặng bạn . . . sự tự do hoàn toàn để lớn lên và sáng tạo một xã hội khác hẳn, một thế giới mới mẻ.

Chắc chắn, giáo dục không có ý nghĩa gì nếu nó không giúp đỡ bạn hiểu rõ sự mở rộng vô bờ bến của sống, cùng tất cả những tinh tế của nó, cùng vẻ đẹp lạ thường của nó, những đau khổ và những vui vẻ của nó. Bạn có lẽ kiếm được những mảnh bằng, bạn có lẽ có một loạt những chữ cái phía trước cái tên của bạn và có được một việc làm rất tốt, nhưng vậy thì cái gì? Ích lợi của nó là gì nếu trong sự tiến hành của nó, cái trí của bạn trở nên đờ đẫn, kiệt sức, dốt nát? Vì vậy, trong khi bạn còn trẻ, liệu bạn không phải tìm kiếm để tìm được sống là gì hay sao? Và, liệu chức năng thực sự của giáo dục không phải là vun đắp trong bạn sự thông minh mà sẽ cố gắng tìm được đáp án cho tất cả những vấn đề này? Bạn biết thông minh là gì chứ? Chắc chắn, nó là khả năng để suy nghĩ một cách tự do, không-sợ hãi, không-một công thức, để cho bạn bắt đầu tự-khám phá cho chính bạn sự thật là gì, chân lý là gì; nhưng nếu bạn bị sợ hãi, bạn sẽ không bao giờ thông minh. Bất kỳ hình thức nào của tham vọng, thuộc tinh thần hay trần tục, đều nuôi dưỡng lo âu, sợ hãi; vì vậy, tham vọng không giúp đỡ tạo ra một cái trí rõ ràng, đơn giản, thẳng thắn và thế là thông minh.

Bạn biết, trong khi bạn còn trẻ, sống trong một môi trường không có sợ hãi là điều thực sự rất quan trọng. Khi chúng ta lớn lên, hầu hết chúng ta đều bị sợ hãi; chúng ta sợ hãi sống, sợ hãi mất một việc làm, sợ hãi truyền thống, sợ hãi điều gì những người hàng xóm, hay điều gì người vợ hay người chồng sẽ nói, sợ hãi chết. Hầu hết chúng ta đều có sợ

hãi trong một hình thức này hay một hình thức khác; và nơi nào có sợ hãi, không có thông minh. Và, liệu tất cả chúng ta, trong khi chúng ta còn trẻ, có thể ở trong một môi trường nơi không có sợ hãi nhưng trái lại một bầu không khí tự do – tự do không phải để làm điều gì chúng ta ưa thích, nhưng để hiểu rõ toàn tiến hành của sống? Thật ra sống rất đẹp đẽ, không phải là cái sự việc xấu xa mà chúng ta đã tạo ra nó; và bạn có thể trân trọng sự phong phú của nó, chiều sâu của nó, sự dễ thương lạ thường của nó chỉ khi nào bạn phản kháng chống lại mọi thứ – chống lại tôn giáo có tổ chức, chống lại truyền thống, chống lại xã hội mục nát hiện nay – để cho bạn, như một con người, tự-tìm ra cho chính ản sự thật là gì. Không phải để bắt chước nhưng để khám phá – đó là giáo dục, đúng chứ? Tuân phục vào điều gì xã hội hay cha mẹ hay giáo viên của bạn dạy bảo bạn là điều quá dễ dàng. Đó là một cách dễ dàng, an toàn của tồn tại; nhưng đó không là sống bởi vì trong nó có sợ hãi, phân rã, chết. Sống là tự-tìm được cho chính bạn sự thật là gì và bạn chỉ có thể thực hiện được điều này khi có tự do, khi có cách mạng liên tục phía bên trong, bên trong chính bạn.

Nhưng bạn không được khuyến khích để làm điều này; không ai bảo cho bạn để tìm hiểu, để tìm ra cho chính bạn Thượng đế là gì, bởi vì nếu bạn muốn phản kháng bạn sẽ là một nguy hiểm cho tất cả mọi điều giả dối. Cha mẹ và xã hội của bạn muốn bạn sống một cách an toàn, và bạn cũng muốn sống một cách an toàn. Sống một cách an toàn thông thường có nghĩa sống trong bắt chước và thế là trong sợ hãi. Chắc chắn, chức năng của giáo dục là giúp đỡ mỗi người chúng ta sống một cách tự do và không-sợ hãi, đúng chứ? Và để sáng tạo một bầu không khí trong đó không có sợ hãi đòi

hỏi nhiều suy nghĩ về phía bạn cũng như về phía giáo viên, người giáo dục.

Bạn biết điều này có nghĩa gì, nó sẽ là một sự việc lạ thường như thế nào khi sáng tạo một bầu không khí trong đó không có sợ hãi? Và chúng ta *phải* sáng tạo nó, bởi vì chúng ta thấy rằng thế giới bị trói buộc trong những chiến tranh vô tận; nó bị sai khiến bởi những người chính trị luôn luôn đang tìm kiếm quyền hành; nó là một thế giới của những luật sư, những cảnh sát, và những người lính, của những đàn ông và phụ nữ tham vọng, tất cả đều đang thèm khát địa vị và tất cả đều đang đánh nhau để có được nó. Rồi thì, có những người tạm gọi là thánh, những đạo sư tôn giáo cùng những người theo sau của họ; họ cũng thèm khát quyền hành, địa vị ở đây hay trong đời sau. Đó là một thế giới điên khùng, hỗn loạn hoàn toàn, trong đó người cộng sản đang đấu tranh với người tư bản, người xã hội đang chống lại cả hai, và mọi người đang đấu tranh với một người khác, đấu tranh để đến được một nơi an toàn, một vị trí của quyền hành và thanh thân. Thế giới bị xé nát bởi những niềm tin gây xung đột, bởi những phân biệt địa vị và giai cấp, bởi những quốc tịch tách rời, bởi mọi hình thức của dốt nát và tàn bạo – và đây là thế giới bạn đang được giáo dục để phù hợp vào. Bạn được khuyến khích để phù hợp vào cái khung của xã hội quỷ quái này; cha mẹ của bạn muốn bạn làm điều đó, và bạn cũng muốn phù hợp vào.

Bây giờ, liệu chức năng của giáo dục chỉ là giúp đỡ bạn tuân phục vào khuôn mẫu của trật tự xã hội mục nát này, hay liệu nó trao tặng bạn sự tự do để lớn lên và sáng tạo một xã hội khác hẳn, một thế giới mới mẻ? Chúng ta muốn có tự do này, không phải trong tương lai, nhưng ngay lúc này, nếu không có ~~đ~~ tất cả chúng ta đều bị hủy diệt. Chúng ta phải

sáng tạo ngay tức khắc một bầu không khí của tự do để cho bạn có thể sống và tự-tìm ra cho chính bạn sự thật là gì, để cho bạn trở nên thông minh, để cho bạn có thể đối diện thế giới và hiểu rõ nó – không phải tuân phục nó – để cho phía bên trong, sâu thẳm, thuộc tâm lý bạn đang phản kháng liên tục. Bởi vì, chỉ có những người đang phản kháng liên tục mới có thể khám phá sự thật là gì, không phải cái người tuân phục, tuân theo truyền thống nào đó. Chỉ khi nào bạn liên tục đang tìm hiểu, liên tục đang nhìn ngắm, liên tục đang học hành, bạn mới có thể tìm được sự thật, Thượng đế, hay tình yêu; và bạn không thể thâm nhập, nhìn ngắm, học hành, bạn không thể nhận biết sâu thẳm, nếu bạn bị sợ hãi. Vậy là, chắc chắn, chức năng của giáo dục là xóa sạch, phía bên trong cũng như phía bên ngoài, sự sợ hãi này mà hủy diệt sự suy nghĩ của con người, sự liên hệ của con người, và tình yêu.

– *Nghĩ về những điều này* –

Chức năng của giáo viên là phải giúp đỡ bạn tìm ra bạn là gì, và anh ấy không thể giúp đỡ bạn thực hiện điều đó nếu anh ấy đang so sánh bạn với người nào đó.

Sự so sánh là nền tảng của tạm gọi là giáo dục của chúng ta, và của toàn văn hóa của chúng ta. Giáo viên luôn luôn đang nói rằng bạn phải học hành giỏi như cậu trai hay cô gái nào đó, thế là bạn đấu tranh để thông minh bằng họ. Và điều gì xảy ra cho bạn? Mỗi lúc bạn càng lo âu thêm, thân thể bệnh tật, tinh thần kiệt quệ. Ngược lại, nếu giáo viên không so sánh bạn với bất kỳ ai, nhưng nói, ‘Hãy nhìn kìa, người bạn, hãy là chính bạn. Chúng ta hãy tìm ra bạn quan tâm đến

điều gì, những khả năng của bạn là gì. Đừng bắt chước, đừng trở thành giống như Rama, Sita, hay Gandhiji, nhưng hãy là điều gì bạn là và bắt đầu từ đó.’ Nếu giáo viên nói điều đó, vậy thì chính *bạn* mà quan trọng, không phải người nào khác. Chính cá thể mà quan trọng và, bằng cách so sánh một học sinh với người nào đó mà thông minh hơn, giáo viên đang xem thường em ấy, đang khiến em ấy giảm giá trị hơn, dốt nát hơn. Chức năng chính của giáo viên là phải giúp đỡ bạn tìm ra bạn là gì, và anh ấy không thể giúp đỡ bạn thực hiện điều đó nếu anh ấy đang so sánh bạn với người nào đó. Sự so sánh hủy diệt bạn, vì vậy đừng so sánh bạn với một người khác. Bạn cũng giỏi giang như bất kỳ ai. Hiểu rõ bạn là gì, và từ đó bắt đầu tìm ra làm thế nào để trọn vẹn hơn, tự do hơn, trải rộng hơn, bạn là gì.

– Cuộc đời trước mặt –

Tìm được thiên hướng của người ta

Dù nó là bất kỳ công việc gì, nếu bạn yêu thích làm nó, bạn không còn tham vọng, bởi vì trong tình yêu không có tham vọng.

Bạn biết từ ngữ *thiên hướng* có nghĩa gì? Việc gì đó mà bạn yêu thích làm, mà là điều tự nhiên đối với bạn. Rất cuộc đó là chức năng của giáo dục: giúp đỡ bạn phát triển một cách độc lập để cho bạn được tự do khỏi tham vọng và có thể tìm ra thiên hướng thực sự của bạn. Người tham vọng

không bao giờ tìm được thiên hướng thực sự của anh ấy; nếu anh ấy tìm được, anh ấy sẽ không tham vọng.

Vì vậy, trong khi bạn còn nhỏ rất quan trọng bạn phải được giúp đỡ để làm thức dậy sự thông minh riêng của bạn và qua đó tìm được thiên hướng thực sự của bạn? Vậy thì bạn sẽ yêu thích việc gì bạn làm, suốt sống của bạn, mà có nghĩa sẽ không có tham vọng, không ganh đua, không đấu tranh với một người khác vì quyền hành, vì thanh danh; và vậy là có lẽ bạn có thể sáng tạo một thế giới mới mẻ. Trong thế giới mới mẻ đó, tất cả những sự việc xấu xa của thế hệ cũ kỹ sẽ không còn tồn tại – những chiến tranh của họ, sự ma mẫn của họ, những thần thánh tách rời của họ, những nghi lễ của họ; mà có nghĩa tuyệt đối không gì cả, những chính phủ cầm quyền của họ, bạo lực của họ. Đó là lý do tại sao trách nhiệm của những giáo viên, và của những học sinh, là rất quan trọng.

– Cuộc đời trước mặt –

Hạnh phúc là . . . không là một sự việc để được tìm kiếm.

Hạnh phúc là . . . không là một sự việc để được tìm kiếm. Hạnh phúc hiện diện khi bạn đang làm việc gì đó mà bạn thực sự yêu thích làm nó, và không phải bởi vì nó cho bạn sự giàu có hay biến bạn thành một người nổi tiếng.

– Cuộc đời trước mặt –

Sự giàu có phía bên trong có nghĩa là đứng một mình...

Muốn giàu có phía bên trong còn gian nan nhiều hơn là muốn giàu có và nổi tiếng phía bên ngoài; nó cần lưu tâm nhiều hơn, chú ý cẩn kẽ hơn. Nếu bạn có chút ít tài năng và biết làm thế nào để khai thác nó, bạn trở thành nổi tiếng; nhưng sự giàu có phía bên trong không xảy ra trong cách đó. Muốn giàu có phía bên trong, cái trí phải hiểu rõ và xóa sạch những sự việc không quan trọng, giống như muốn nổi tiếng. Sự giàu có phía bên trong có nghĩa đứng một mình; nhưng cái người muốn nổi tiếng sợ hãi đứng một mình bởi vì anh ấy phụ thuộc vào sự nịnh nọt và quan niệm tốt lành của con người.

– *Nghĩ về những điều này* –

Vì vậy, tôi nghĩ rằng một trường học thực sự, qua những học sinh của nó, nên mang lại một phước lành cho thế giới. Bởi vì thế giới cần một phước lành; nó đang ở trong một tình trạng kinh hoàng.

Tôi nghĩ tham vọng là một điều đáng nguyên rủa. Tham vọng là một hình thức của tư lợi, tự-khép kín, và vì vậy nó nuôi dưỡng sự tâm thương của cái trí. Sống trong một thế giới đầy tham vọng mà không-tham vọng có nghĩa, thực sự, yêu thích cái gì đó vì chính nó mà không tìm kiếm một phần thưởng, một kết quả; và điều đó rất khó khăn, bởi vì toàn thế giới, tất cả những bạn bè của bạn, những người thân của bạn, mọi người đều đang đấu tranh để thành công, để đạt được, để

trở thành người nào đó. Nhưng, muốn hiểu rõ và được tự do khỏi tất cả điều này, và muốn làm việc gì đó mà bạn thực sự yêu thích – không đặt thành vấn đề nó là gì, hay nó hèn kém và không được công nhận ra sao – *đó là*, tôi nghĩ làm thức dậy tinh thần vĩ đại mà không bao giờ tìm kiếm sự tán thành, sự đền bù, mà làm những sự việc vì lợi ích riêng của chúng và vì vậy có sức mạnh và khả năng không bị trói buộc trong sự ảnh hưởng của tầm thường.

Tôi nghĩ rằng, trong khi còn trẻ thấy được điều này là rất quan trọng; bởi vì những tạp chí, những nhật báo, máy khâu hình và máy khâu thanh niên nhấn mạnh sự tôn sùng thành công, vì vậy khuyến khích tham vọng và ganh đua mà nuôi dưỡng sự tầm thường của cái trí. Khi bạn có tham vọng, bạn chỉ đang điều chỉnh đến một khuôn mẫu đặc biệt của xã hội, dù ở Mỹ, Nga, hay Ấn, và vì vậy bạn đang sống trên một mức độ rất hời hợt. Khi bạn rời trường và vào đại học, rồi sau đó đối diện với thế giới, đối với tôi có vẻ rằng điều gì quan trọng không phải là ngừng phản kháng, không phải là cúi đầu đối với vô vàn những ảnh hưởng, nhưng gạt gờ và hiểu rõ những vấn đề này như chúng là và thấy ý nghĩa thực sự của chúng và giá trị của chúng, trong một tinh thần hòa nhã cùng sức mạnh vô cùng phía bên trong mà sẽ không tạo ra sự bất ổn thêm nữa trong thế giới.

Vì vậy, tôi nghĩ một trường học thực sự, qua những học sinh của nó, nên mang một phước lành cho thế giới. Bởi vì thế giới cần một phước lành; nó đang ở trong một tình trạng kinh hoàng. Và phước lành chỉ có thể hiện diện khi chúng ta, như những cá thể, không đang tìm kiếm quyền hành, khi chúng ta không đang cố gắng thành tựu những tham vọng riêng của chúng ta, nhưng có một hiểu rõ minh bạch về những vấn đề vô bờ bến mà chúng ta bị đối diện.

Điều này đòi hỏi thông minh tốt đỉnh, mà có nghĩa, thực sự, một cái trí không suy nghĩ dựa vào bất kỳ khuôn mẫu đặc biệt nào, nhưng được tự do trong chính nó và thế là có thể thấy sự thật là gì và xóa sạch điều giả dối.

– Cuộc đời trước mặt –

Sợ hãi và Kỷ luật

Kỷ luật trong mọi hình thức phải được ngăn ngừa . . .

Hầu hết những người trưởng thành đều nghĩ rằng loại kỷ luật nào đó là cần thiết. Bạn biết từ ngữ *kỷ luật* có nghĩa gì? Nó là một qui trình của bắt buộc bạn phải làm điều gì bạn không muốn làm. Nơi nào có kỷ luật, có sợ hãi; vì vậy, kỷ luật không là phương cách của tình yêu. Đó là lý do tại sao kỷ luật trong mọi trường hợp phải được tránh xa; kỷ luật là ép buộc, kháng cự, cưỡng bách, bắt buộc bạn phải làm điều gì bạn thực sự không hiểu rõ, hay thuyết phục bạn làm nó bằng cách tặng cho bạn một phần thưởng. Nếu bạn không hiểu rõ cái gì đó, đừng làm nó, và đừng bị thúc đẩy để làm nó. Hãy yêu cầu một giải thích; đừng chỉ bướng bỉnh, nhưng hãy cố gắng tìm ra sự thật của vấn đề để cho không sự sợ hãi nào được dính dáng và cái trí của bạn trở nên rất mềm dẻo, rất linh động.

– Cuộc đời trước mặt –

Tốt lành chỉ có thể hiện diện khi bạn có thông minh, khi bạn có tình yêu, khi bạn không có sợ hãi.

Người hỏi: Tôi xin phép **lời** tại sao chúng ta không nên phù hợp vào những kế hoạch của cha mẹ, bởi vì họ muốn chúng ta được tốt lành?

Krishnamurti: Tại sao bạn phải phù hợp vào những kế hoạch của cha mẹ, dù chúng có ẽ xứng đáng, cao quý đến chừng nào? . . . Và, nếu bạn phù hợp, điều gì xảy đến cho bạn? Bạn trở thành một cậu trai hay một cô gái tạm gọi là ngoan ngoãn, rồi sau đó cái gì? Bạn biết nó có nghĩa gì khi tốt lành? Tốt lành không phải là làm điều gì xã hội yêu cầu, hay điều gì cha mẹ đòi hỏi. Tốt lành là điều gì đó hoàn toàn khác hẳn, đúng chứ? Tốt lành chỉ hiện diện khi bạn có thông minh, khi bạn có tình yêu, khi bạn không có sợ hãi. Bạn không thể tốt lành nếu bạn sợ hãi. Bạn không thể trở nên được kính trọng bằng cách làm điều gì xã hội yêu cầu rồi sau đó xã hội tặng bạn một vòng hoa, nó nói bạn là một người tốt lành ra sao; nhưng chỉ được kính trọng không có nghĩa là tốt lành.

– Cuộc đời trước mắt –

Sợ hãi làm què quặt sự suy nghĩ của chúng ta . . .

. . . việc quan trọng đầu tiên trong giáo dục là thấy rằng chúng ta được giáo dục để được tự do khỏi sợ hãi. Bởi vì sự sợ hãi làm mờ dần những cái trí của chúng ta, sự sợ hãi làm què quặt sự suy nghĩ của chúng ta, sự sợ hãi cho phép

bóng tối, và chừng nào chúng ta còn bị sợ hãi chúng ta sẽ không sáng tạo một thế giới mới mẻ.

– Cuộc đời trước mặt–

Vậy là, rất quan trọng phải giúp đỡ đưa trẻ từ cái tuổi còn non nớt nhất phải thấy những hàm ý của sự sợ hãi và được tự do khỏi nó. Khoảnh khắc bạn bị sợ hãi, có một kết thúc đối với tự do.

Người hỏi: *Làm thế nào chúng ta có thể khiến cho những cái trí của chúng ta được tự do khi chúng ta sống trong một xã hội đầy truyền thống?*

Krishnamurti: Đầu tiên, bạn phải có sự thôi thúc, sự đòi hỏi, phải được tự do. Nó giống như sự ao ước của con chim phải được bay lượn, hay của những dòng nước trong con sông phải được trôi chảy. Liệu bạn có sự thôi thúc phải được tự do này? Nếu bạn có, vậy thì điều gì sẽ xảy đến? Cha mẹ và xã hội của bạn cố gắng ép buộc bạn vào một cái khuôn. Liệu bạn có thể kháng cự lại họ? Bạn sẽ phát giác rằng khó khăn lắm, bởi vì bạn bị sợ hãi: bạn sợ hãi không có một việc làm, không kiếm được một người chồng tốt hay người vợ tốt; bạn sợ hãi bạn sẽ chết đói, hay mọi người sẽ bàn tán về bạn. Mặc dù bạn khao khát tự do, bạn lại bị sợ hãi, thế là bạn sẽ không kháng cự. Sự sợ hãi của bạn về điều gì mọi người có lẽ nói hay điều gì cha mẹ của bạn có lẽ làm, ngăn cản bạn, và thế là bạn bị đúc vào cái khuôn.

Lúc này, liệu bạn có thể nói, ‘Tôi muốn biết, và tôi không sợ chết đói. Điều gì xảy ra, tôi sẽ chiến đấu chống lại những rào cản của xã hội mục nát này, bởi vì tôi muốn được

tự do để tìm ra.’ Liệu bạn có thể nói điều đó? Khi bạn bị sợ hãi, liệu bạn có thể chống lại tất cả những rào cản này, tất cả những áp đặt này?

Vậy là, rất quan trọng phải giúp đỡ đưa trẻ từ cái tuổi non nớt nhất phải thấy được những hàm ý của sự sợ hãi, và được tự do khỏi nó. Khoảnh khắc bạn bị sợ hãi, có một kết thúc đối với tự do.

– Cuộc đời trước mặt –

Giáo dục và Tự do

Chức năng của giáo dục . . . là giúp đỡ bạn từ niên thiếu không bắt chước bất kỳ người nào, nhưng luôn luôn là chính bạn.

Tôi không biết liệu có khi nào bạn ngừng lại để nhìn ngắm tia sáng kỳ diệu ở hướng Tây khi mặt trời lặn, cùng mặt trăng non thẹn thùng trên những cái cây? Thường thường vào giờ đó con sông rất êm đềm, và thế là mọi thứ được phản ánh trên bề mặt của nó: cây cầu, chiếc xe lửa vừa băng qua nó, mặt trăng e ấp, và chốc lát, khi trời tối dần đi, những vì sao. Tất cả đều quá lạ thường. Và muốn quan sát, muốn nhìn ngắm, muốn trao toàn chú ý vào cái gì đó đẹp đẽ, cái trí của bạn phải được tự do khỏi những bận tâm, đúng chứ? Nó phải không bị bận tâm bởi những vấn đề, bởi những lo âu, bởi những phỏng đoán. Chỉ khi nào cái trí rất yên lặng bạn mới có thể nhìn ngắm, bởi vì lúc đó cái trí nhạy cảm đối với vẻ

đẹp lạ thường; và có lẽ đây là một manh mối dẫn đến mấu chốt của sự tự do của chúng ta.

Bây giờ, được tự do có nghĩa gì? Liệu tự do là một vấn đề của làm việc gì phù hợp với bạn, đi nơi nào bạn thích, suy nghĩ điều gì bạn muốn? Dầu sao chẳng nữa, bạn làm điều này. Chỉ có sự độc lập, điều đó có nghĩa tự do? Nhiều người trong thế giới có độc lập, nhưng chẳng mấy người được tự do. Tự do hàm ý sự thông minh tột đỉnh, đúng chứ? Được tự do là được thông minh, nhưng thông minh không hiện diện chỉ bằng cách ao ước được tự do; nó hiện diện chỉ khi nào bạn bắt đầu hiểu rõ toàn môi trường sống của bạn, những ảnh hưởng thuộc truyền thống, cha mẹ, tôn giáo và xã hội mà liên tục đang ập vào bạn. Nhưng, muốn hiểu rõ vô vàn những ảnh hưởng – ảnh hưởng của cha mẹ của bạn, của chính phủ của bạn, của xã hội, của văn hóa mà bạn phụ thuộc, của những niềm tin của bạn, của những Thượng đế và những mê tín của bạn, của truyền thống mà bạn tuân phục một cách không suy nghĩ – hiểu rõ tất cả điều này và trở nên được tự do khỏi chúng đòi hỏi thấu triệt thăm thẳm; nhưng thông thường bạn chịu thua chúng bởi vì phía bên trong bạn bị sợ hãi. Bạn sợ hãi không có một địa vị tốt trong sống; bạn sợ hãi điều gì vị giáo sĩ sẽ nói; bạn sợ hãi không tuân theo truyền thống, không làm mọi việc đúng đắn. Nhưng thật ra trật tự là một trạng thái của cái trí trong đó không có sợ hãi hay ép buộc, không thôi thúc để được an toàn.

Dù trong thế giới này của những người chính trị, quyền hành, địa vị và uy quyền, hay trong thế giới tạm gọi là tinh thần nơi bạn khao khát có đạo đức, cao cả, thánh thiện, khoảnh khắc bạn mong muốn là người nào đó bạn không còn được tự do nữa. Nhưng người đàn ông và người phụ nữ mà

thấy sự vô lý của tất cả những điều này và thế là những người mà tâm hồn của họ vô nhiễm, và thế là không bị chuyển động bởi sự ham muốn để là người nào đó – một người như thế là tự do. Nếu bạn hiểu rõ sự đơn giản của nó, bạn cũng sẽ thấy vẻ đẹp và chiều sâu lạ thường của nó.

Dù bạn tuân theo mẫu mực của một Bậc Thầy, một vị thánh, một giáo viên, một người thân, hay bám vào một truyền thống đặc biệt, tất cả nó đều hàm ý một đòi hỏi về phân của bạn để là cái gì đó; và chỉ khi nào bạn thực sự hiểu rõ sự kiện này mới có tự do.

Vậy thì, chức năng của giáo dục là giúp đỡ bạn từ niên thiếu không bắt chước bất kỳ người nào khác, nhưng luôn luôn là chính bạn. Và đây là một nhiệm vụ khó khăn nhất khi thực hiện: dù bạn xấu xí hay đẹp đẽ, dù bạn ganh tị hay ghen tuông, luôn luôn là cái gì bạn là, nhưng hiểu rõ nó. Là chính bạn khó khăn lắm, bởi vì bạn suy nghĩ rằng bạn là gì là không-cao cả và rằng, nếu bạn chỉ có thể thay đổi bạn là gì thành cái gì đó cao cả hơn, nó sẽ kỳ diệu lắm; nhưng điều đó không bao giờ xảy ra. Ngược lại, nếu bạn nhìn ngắm cái gì bạn thực sự là và hiểu rõ nó, vậy thì trong chính hiểu rõ đó có một thay đổi. Vì vậy, tự do không phải cố gắng trở thành cái gì đó khác biệt, cũng không phải làm bất kỳ điều gì đó bạn tình cờ cảm thấy thích làm, cũng không phải tuân theo uy quyền của truyền thống, của cha mẹ của bạn, của vị đạo sư của bạn, nhưng hiểu rõ bạn là gì từ khoảnh khắc sang khoảnh khắc.

Bạn thấy, bạn không được giáo dục cho điều này; giáo dục của bạn khuyến khích bạn trở thành cái này hay cái kia – nhưng đó không là hiểu rõ về chính bạn. ‘Cái tôi’ của bạn là một vật rất phức tạp; nó không chỉ là thực thể mà đi

đến trường, những cái cọ đó, những nô đùa trò chơi, đó là sợ hãi, nhưng nó cũng là cái gì đó giấu giếm, không hiển lộ. Nó được tạo thành không chỉ tất cả những suy nghĩ mà bạn suy nghĩ, nhưng còn cả của tất cả những sự việc đã được sắp xếp vào cái trí của bạn bởi những người khác, bởi những quyển sách, bởi những báo chí, bởi những người lãnh đạo của bạn; và có thể hiểu rõ tất cả điều đó chỉ khi nào bạn không muốn là người nào đó, khi bạn không bắt chước, khi bạn không tuân theo – mà có nghĩa, thực sự, khi bạn đang phản kháng chống lại toàn truyền thống của cố gắng trở thành cái gì đó. Đó là cách ~~ng~~ thực sự duy nhất, dẫn đến sự tự do lạ thường. Vun đắp tự do này là chức năng thực sự của giáo dục
 . . .

Hy vọng của một thế giới mới mẻ ở trong những người các bạn mà bắt đầu thấy điều gì là giả dối và phản kháng chống lại nó, không phải bằng từ ngữ nhưng thực sự. Và đó là lý do tại sao bạn nên tìm kiếm loại giáo dục đúng đắn; bởi vì chỉ khi nào bạn lớn lên trong tự do bạn mới có thể sáng tạo một thế giới mới mẻ không bị đặt nền tảng trên truyền thống hay bị định hình tùy theo phong cách riêng của người triết lý hay người lý tưởng nào đó. Nhưng không có tự do chừng nào bạn chỉ đang cố gắng trở thành người nào đó, hay bắt chước một mẫu mực cao cả.

– Nghĩ về những điều này –

IX- BÀN VỀ CHIẾN TRANH VÀ HOÀ BÌNH

Muốn sáng tạo hòa bình trong thế giới, muốn kết thúc chiến tranh, phải có một cách mạng trong cá thể, trong bạn và trong tôi

Người hỏi: *Làm thế nào chúng ta có thể giải quyết được sự hỗn loạn chính trị hiện nay của chúng ta và sự khủng hoảng trong thế giới? Liệu có bất kỳ điều gì một cá thể có thể thực hiện để chặn đứng cuộc chiến tranh sắp xảy ra?*

Krishnamurti: Chiến tranh là sự chiếu rọi qui mô và đổ máu của sống hàng ngày của chúng ta, đúng chứ? Chiến tranh chỉ là một diễn tả phía bên ngoài của trạng thái bên trong của chúng ta, một phóng đại của hành động hàng ngày của chúng ta. Nó qui mô hơn, đổ máu nhiều hơn, hủy diệt nhiều hơn, nhưng nó là kết quả tập thể của những hoạt động cá thể của chúng ta. Vì vậy, bạn và tôi chịu trách nhiệm cho chiến tranh và chúng ta có thể làm gì để chặn đứng nó? Rõ ràng, chiến tranh sắp xảy ra không thể được chặn đứng bởi bạn và tôi, bởi vì nó đã chuyển động rồi; nó đã xảy ra rồi, mặc dù lúc này chủ yếu là ở tầng tâm lý. Vì nó chuyển động rồi, nó không thể được chặn đứng – những vấn đề quá nhiều, quá nghiêm trọng, và bị lún sâu rồi. Nhưng bạn và tôi, vì thấy rằng ngôi nhà đang cháy, có thể hiểu rõ những nguyên nhân của đám cháy đó, có thể thoát khỏi nó và xây dựng một nơi

mới mẻ, bằng những vật liệu mới mẻ mà không thể bị bắt lửa, mà sẽ không tạo ra những chiến tranh khác. Đó là điều gì tất cả chúng ta có thể thực hiện. Bạn và tôi có thể thấy điều gì đã tạo ra chiến tranh, và nếu chúng ta quan tâm đến việc chặn đứng chiến tranh, vậy thì chúng ta có thể bắt đầu thay đổi chính chúng ta, mà là những nguyên nhân của chiến tranh.

Một phụ nữ người Mỹ đã đến gặp tôi cách đây vài năm, trong suốt chiến tranh. Bà ấy nói rằng bà ấy đã mất người con trai của bà ấy ở Ý và rằng bà ấy có một cậu con trai khác ở tuổi mười sáu mà bà ấy muốn cứu thoát; vậy là chúng tôi đã nói chuyện về những sự việc đó. Tôi gợi ý với bà ấy rằng, muốn cứu thoát cậu con trai của bà ấy, bà ấy phải không còn là một người Mỹ; bà ấy phải không còn tham lam, không còn lòng chắt của cải, không còn tìm kiếm quyền hành, thống trị, và thuộc tâm lý hãy đơn giản – không chỉ đơn giản trong quần áo, trong những sự vật phía bên ngoài, nhưng đơn giản trong suy nghĩ của bà ấy và trong cảm thấy của bà ấy, trong những liên hệ của bà ấy. Bà ấy đã nói, ‘Điều đó quá nhiều. Ông đang đòi hỏi quá nhiều. Tôi không thể thực hiện nó được, bởi vì những ràng buộc chặt chẽ quá khiến tôi không thể thay đổi được’. Thế là bà ấy phải chịu trách nhiệm cho sự hủy diệt cậu con trai của mình.

Những hoàn cảnh có thể được kiểm soát bởi chúng ta, bởi vì chúng ta đã tạo ra những hoàn cảnh. Xã hội là sản phẩm của sự liên hệ, sự liên hệ lẫn nhau giữa bạn và tôi. Nếu chúng ta thay đổi trong sự liên hệ của chúng ta, xã hội thay đổi; chỉ lệ thuộc vào lập pháp, vào ép buộc, cho sự thay đổi xã hội phía bên ngoài, trong khi phía bên trong vẫn còn thoái hoá, trong khi phía bên trong ếp tục tìm kiếm quyền hành, vị trí, thống trị, là hủy diệt phía bên ngoài, dù được xây dựng

có tính cách khoa học và cẩn thận đến chừng nào. Phía bên trong luôn luôn thắng thế phía bên ngoài.

Điều gì gây ra chiến tranh – thuộc tôn giáo, thuộc chính trị hay thuộc kinh tế? Chắc chắn là niềm tin, hoặc trong chủ nghĩa quốc gia, hoặc trong một học thuyết, hoặc trong một giáo điều đặc biệt. Nếu chúng ta không có niềm tin nhưng có ý muốn tốt lành, tình yêu và ân cần giữa chúng ta, vậy thì sẽ không có những chiến tranh. Nhưng chúng ta đã được nuôi sống trong những niềm tin, những ý tưởng, những giáo điều và vì vậy chúng ta nuôi dưỡng sự bất mãn. Sự khủng hoảng hiện nay có một bản chất ngoại lệ và chúng ta, như những con người, phải, hoặc theo đuổi con đường của xung đột liên tục và những chiến tranh liên tục, mà là kết quả của hành động hàng ngày của chúng ta, hoặc ngược lại ‘thấy’ những nguyên nhân của chiến tranh và quay lưng lại chúng.

Muốn sáng tạo hòa bình trong thế giới, muốn chặn đứng tất cả những chiến tranh, phải có một cách mạng trong cá thể, trong bạn và tôi. Cách mạng kinh tế nếu không có cách mạng phía bên trong này đều vô nghĩa, vì nghèo khổ là hậu quả của sự điều chỉnh sai lầm về những quy định kinh tế được sản sinh bởi trạng thái tâm lý của chúng ta – tham lam, ganh tị, ý muốn thấp hèn và tánh chiếm hữu. Muốn kết thúc đau khổ, nghèo đói, chiến tranh, phải có một cách mạng tâm lý và chẳng có bao nhiêu người trong chúng ta sẵn lòng đối diện nó. Chúng ta sẽ thảo luận về hòa bình, thiết lập lập pháp, tạo ra những tổ chức mới, tổ chức Liên hiệp quốc và vân vân và vân vân; nhưng chúng ta sẽ không tìm được hòa bình bởi vì chúng ta không từ bỏ vị trí của chúng ta, uy quyền của chúng ta, tiền bạc của chúng ta, tài sản của chúng ta, sống dốt nát của chúng ta. Phụ thuộc vào những người

khác là hoàn toàn vô lý; nững ngư ời khác không thể mang lại hòa bình cho chúng ta. Không vị lãnh đạo nào sẽ trao tặng chúng ta hòa bình, không chính phủ, không quân đội, không quốc gia nào. Điều gì sẽ mang lại hòa bình là sự thay đổi phía bên trong mà sẽ dẫn đến hành động phía bên ngoài. Thay đổi phía bên trong không là sự tách rời, không là sự rút lui khỏi hành động phía bên ngoài. Trái lại, có thể có hành động đúng đắn chỉ khi nào có suy nghĩ đúng đắn, và không có suy nghĩ đúng đắn khi không có hiểu rõ về chính mình. Nếu không có hiểu rõ về chính mình, không có hòa bình.

Muốn kết thúc chiến tranh phía bên ngoài, bạn phải kết thúc chiến tranh trong chính bạn. Một số các bạn sẽ gật đầu và nói, ‘Tôi đồng ý’, và ra khỏi đây và làm chính xác như điều gì các bạn đã làm trong mười năm hay hai mươi năm qua. ‘Đồng ý’ của bạn chỉ thuộc từ ngữ và không có ý nghĩa, bởi vì những đau khổ và những chiến tranh đang xảy ra của thế giới không được chặn đứng bởi sự đồng ý ngẫu nhiên của bạn. Chúng được chặn đứng chỉ khi nào bạn nhận ra sự tác hại, chỉ khi nào bạn nhận ra trách nhiệm của bạn, khi bạn không giao phó nó cho bất kỳ người nào khác. Nếu bạn nhận ra sự đau khổ, nếu bạn thấy sự khẩn cấp của hành động tức khắc và không-trì hoãn, vậy thì bạn sẽ tự-thay đổi chính bạn; hòa bình sẽ đến chỉ khi nào chính bạn được an lành, khi chính bạn sống an lành cùng người hàng xóm của bạn.

– Tự do Đầu tiên và Cuối cùng –

Hòa bình không là cái gì đó . . . được sáng tạo bởi cái trí . . . và nó có thể được hiểu rõ chỉ khi nào tâm hồn được phong phú.

Chúng ta đã tìm hiểu những nhân tố khác nhau mà tạo ra sự thoái hóa trong những sống của chúng ta, trong những hoạt động của chúng ta, trong những suy nghĩ của chúng ta; và chúng ta đã thấy rằng xung đột là một trong những nhân tố chính của sự thoái hóa này. Và liệu hòa bình, như nó thông thường được hiểu, cũng không là một nhân tố thoái hóa hay sao? Liệu hòa bình có thể được tạo ra bởi cái trí? Nếu chúng ta có hòa bình qua cái trí, điều đó không dẫn đến sự phân rã, sự thoái hóa? Nếu chúng ta không rất tỉnh táo và tỉnh tường, từ ngữ *hòa bình* đó trở thành giống như một cửa sổ chật hẹp qua đó chúng ta quan sát thế giới và cố gắng hiểu rõ nó. Qua một cửa sổ chật hẹp, chúng ta chỉ có thể thấy một phần của bầu trời và không phải toàn sự bao la, sự mênh mông của nó. Không thể có hòa bình chỉ bằng cách theo đuổi nó, mà rõ ràng là một qui trình của cái trí.

Hiểu rõ điều này có lẽ hơi khó khăn, nhưng tôi sẽ cố gắng giải thích nó hết sức đơn giản và rõ ràng trong khả năng của tôi. Nếu chúng ta có thể hiểu rõ hòa bình có nghĩa gì, vậy thì có lẽ chúng ta sẽ hiểu rõ toàn ý nghĩa thực sự của tình yêu.

Chúng ta nghĩ hòa bình là cái gì đó sẽ đạt được qua cái trí, nhưng như thế hay sao? Liệu hòa bình có thể hiện diện qua bất kỳ sự ép buộc phải yên lặng nào, qua bất kỳ sự kiểm soát hay chi phối bởi tư tưởng? Tất cả chúng ta đều muốn hòa bình; và, đối với hầu hết chúng ta, hòa bình có nghĩa được để lại một mình, không bị quấy rầy hay bị ngăn cản, vì

vậy chúng ta dựng lên một bức tường quanh cái trí riêng của chúng ta, một bức tường của những ý tưởng.

Rất quan trọng cho bạn phải hiểu rõ điều này, bởi vì khi bạn lớn lên bạn sẽ đối diện với những vấn đề của chiến tranh và hòa bình. Liệu hòa bình là cái gì đó sẽ được theo đuổi, bị trói buộc và bị thuần phục bởi cái trí? Điều gì chúng ta gọi là *hòa bình* là một tiến trình của sự trì trệ, một phân rã từ từ. Chúng ta nghĩ rằng chúng ta sẽ tìm được hòa bình bằng cách bám vào một bộ của những ý tưởng, bằng cách xây dựng phía bên trong một bức tường của an toàn, bảo đảm, một bức tường của những thói quen, những niềm tin; chúng ta nghĩ rằng hòa bình là một vấn đề của theo đuổi một nguyên tắc, của vun đắp một khuynh hướng đặc biệt, một điều tưởng tượng đặc biệt, một ước muốn đặc biệt. Chúng ta muốn sống mà không bị xáo trộn, vì vậy chúng ta tìm một ngõ ngách nào đó của vũ trụ, hay của thân tâm riêng của chúng ta, mà chúng ta bỏ vào trong đó, và chúng ta ở trong sự tối tăm của tự-khép kín. Đó là điều gì hầu hết chúng ta đều tìm kiếm trong sự liên hệ của chúng ta với người chồng, với người vợ, với cha mẹ, với bạn bè. Một cách không nhận biết được, chúng ta muốn hòa bình bằng bất kỳ giá nào, và thế là chúng ta theo đuổi nó.

Nhưng, liệu cái trí có thể tìm được hòa bình? Không phải chính cái trí là một nguồn của hỗn loạn hay sao? Cái trí chỉ có thể thâu lượm, tích lũy, phủ nhận, khẳng định, ghi nhớ, theo đuổi. Hòa bình là tuyệt đối cần thiết, bởi vì nếu không có hòa bình, chúng ta không thể sống một cách sáng tạo. Nhưng liệu hòa bình là cái gì đó được thực hiện qua những đấu tranh, những phủ nhận, những hy sinh của cái trí? Bạn hiểu rõ điều gì tôi đang nói?

Chúng ta có \mathbb{E} bất mãn trong khi chúng ta còn nhỏ, nhưng khi chúng ta lớn lên, nếu chúng ta không thông minh và tỉnh táo lắm, sự bất mãn đó sẽ bị dẫn dắt vào hình thức nào đó của sự cam chịu của hòa bình cùng sống. Cái trí luôn luôn đang tìm kiếm một thói quen, niềm tin, ham muốn tách biệt, cái gì đó mà nó có thể sống trong nó và trong tình trạng hòa bình cùng thế giới. Nhưng cái trí không thể tìm được hòa bình, bởi vì nó chỉ có thể suy nghĩ dựa vào thời gian, dựa vào quá khứ, hiện tại, và tương lai: cái gì nó đã là, cái gì nó là, và cái gì nó sẽ là. Nó liên tục đang chỉ trích, đang nhận xét, đang cân nhắc, đang so sánh, đang theo đuổi những hãnh tiến riêng của nó, những thói quen, những niềm tin riêng của nó; và một cái trí như thế không bao giờ có thể hòa bình. Nó có thể tự-lừa dối chính nó vào một trạng thái mà nó gọi là hòa bình, nhưng đó không là hòa bình. Cái trí có thể tự-thôi miên chính nó bằng cách lặp lại những từ ngữ và những cụm từ, bằng cách theo sau người nào đó, hay bằng cách tích lũy sự hiểu biết; nhưng nó không là hòa bình, bởi vì một cái trí như thế, chính nó là trung tâm của sự xáo trộn, bởi vì chính bản chất của nó là bản thể của thời gian. Vì vậy, một cái trí mà chúng ta suy nghĩ, mà chúng ta tính toán, mà chúng ta mưu đồ và so sánh, không thể tìm ra hòa bình.

Hòa bình không là ~~đ~~ quả của sự lý luận; và tuy nhiên, như bạn sẽ thấy khi bạn quan sát chúng, những tôn giáo có tổ chức bị trói buộc trong sự theo đuổi hòa bình này của cái trí. Hòa bình thực sự cũng sáng tạo và tinh khiết giống hệt như chiến tranh là hủy diệt; và, muốn tìm được hòa bình đó, người ta phải hiểu rõ vẻ đẹp. Đó là lý do tại sao, trong khi chúng ta còn rất nhỏ, rất quan trọng phải có vẻ đẹp quanh chúng ta: vẻ đẹp của những cao ốc mà có sự cân đối phù hợp, vẻ đẹp của sự sạch sẽ, của nói chuyện yên lặng giữa

những người lớn tuổi. Trong hiểu rõ về đẹp là gì, chúng ta sẽ biết tình yêu, bởi vì sự hiểu rõ về vẻ đẹp là sự hòa bình của tâm hồn.

Hòa bình không thuộc tâm hồn, không thuộc cái trí. Muốn biết hòa bình, bạn phải tìm ra vẻ đẹp là gì. Cách bạn nói chuyện, những từ ngữ bạn sử dụng, những cử chỉ bạn thực hiện – những sự việc này quan trọng nhiều lắm, bởi vì qua chúng bạn sẽ khám phá sự tinh lọc của tâm hồn riêng của bạn. Vẻ đẹp không thể được định nghĩa, nó không thể được diễn tả trong những từ ngữ. Nó có thể được hiểu rõ chỉ khi nào cái trí rất yên lặng.

Vì vậy, trong khi bạn còn nhỏ và nhạy cảm, rất quan trọng rằng bạn – cũng như những người đang chịu trách nhiệm chăm sóc bạn – phải sáng tạo một bầu không khí của vẻ đẹp. Cách bạn mặc quần áo, cách bạn đi đứng, cách bạn ngồi nằm, cách bạn ăn uống – tất cả những việc này, và những việc khác quanh bạn, là rất quan trọng. Khi bạn lớn lên, bạn sẽ gặp gỡ những sự việc xấu xa của sống, những cao ốc xấu xí, những con người xấu xa cùng sự hiểm độc, sự ganh tị, sự tham vọng, sự nhấn tâm của họ. Và nếu trong tâm hồn của bạn, ở đó không được xây dựng và không được thiết lập sự nhận biết của vẻ đẹp, bạn sẽ dễ dàng bị cuốn trôi bởi dòng chảy kinh hoàng của thế giới. Vậy thì, bạn sẽ bị trói buộc trong sự đấu tranh vô tận để tìm ra hòa bình qua cái trí. Cái trí chiếu rọi một ý tưởng của hòa bình là gì và cố gắng theo đuổi nó, thế là bị trói buộc trong mạng lưới của những từ ngữ, trong mạng lưới của những tưởng tượng và những ảo tưởng.

Hòa bình chỉ có thể hiện diện khi có tình yêu. Nếu bạn có hòa bình chỉ qua an toàn, thuộc tài chánh hay điều gì

khác, hay qua những giáo điều, những nghi lễ, những lặp lại bằng từ ngữ nào đó, không có sự sáng tạo; không có sự khẩn cấp phải sáng tạo một cách mạng cơ bản trong thế giới. Hòa bình như thế chỉ dẫn đến sự mãn nguyện và cam chịu. Nhưng, khi trong bạn có sự hiểu rõ về tình yêu và vẻ đẹp, vậy thì bạn sẽ tìm được hòa bình mà không là một chiếu rọi của cái trí. Chính hòa bình này mà sáng tạo, mà xóa sạch sự hỗn loạn và mang lại trật tự bên trong chính người ta. Nhưng hòa bình này không hiện diện nhờ vào bất kỳ nỗ lực nào để tìm được nó. Nó hiện diện khi bạn liên tục đang nhìn ngắm, khi bạn nhạy cảm đến cả những xấu xí lẫn những đẹp đẽ, đến những xấu xa lẫn những tốt lành, đến tất cả những dao động của sống. Hòa bình không là cái gì đó nhỏ nhen, bị tạo ra bởi cái trí; nó vĩ đại lạ thường, trải rộng vô hạn, và nó có thể được hiểu rõ chỉ khi nào tâm hồn phong phú.

– Cuộc đời trước mặt –

X- TÓM TẮT

Bây giờ, một con người mà thấy chính xác điều gì đang xảy ra trong thế giới, và thực sự muốn tìm ra liệu Thượng đế, sự thật, là một thực thể hay chỉ là một sáng chế ranh mãnh của vị giáo sĩ? Rốt cuộc, bạn và tôi là kết quả của tập thể, đúng chứ? Và phải có những con người cá thể đã hoàn toàn phá vỡ khỏi tập thể, khỏi xã hội, được tự do khỏi tình trạng bị quy định, không phải trong những tầng hay trong những mảnh, nhưng tổng thể, bởi vì chỉ những cá thể như thế mới có thể tìm được sự thật hay Thượng đế là gì – không phải cái người của truyền thống, không phải cái người mà lặp lại những từ ngữ, rung một cái chuông, trích dẫn kinh Gita, và đi đến đền chùa mỗi ngày. Chính là những người vô -tôn giáo mới làm điều đó. Nhưng con người mà thực sự muốn tìm ra chuyển động lạ thường của sống này là gì, không những phải hiểu rõ qui trình của tình trạng bị quy định riêng của anh ấy, nhưng còn có thể vượt khỏi nó. Bởi vì cái trí có thể tìm ra sự thật là gì chỉ khi nào nó được tự do khỏi tất cả tình trạng bị quy định, không phải khi nó chỉ lặp lại những từ ngữ nào đó hay trích dẫn những quyển sách thiêng liêng. Một cái trí như thế không là tự do.

Vì vậy, làm tự do cái trí là điều khó khăn cực kỳ trong thế giới này. Người chính trị và người tạm gọi là tôn giáo nói về tự do – đó là một trong những khẩu hiệu của họ – nhưng họ chăm sóc kỹ lưỡng để cho bạn không được tự do bởi vì, khoảnh khắc bạn được tự do, chắc chắn bạn trở thành

một nguy hiểm cho xã hội, cho tôn giáo có tổ chức, đối với tất cả những sự việc suy đồi tồn tại quanh bạn. Chỉ cái trí tự do sẽ tìm ra sự thật là gì, chỉ cái trí tự do có thể là sáng tạo; và trong một văn hóa thuộc loại này, rất cần thiết rằng sự quan trọng phải được trao cho, không phải tuân theo một khuôn mẫu, một giáo điều, hay một truyền thống, nhưng cho phép cái trí được sáng tạo. Nhưng cái trí có thể sáng tạo chỉ khi nào nó được tự do khỏi tình trạng bị quy định của nó, và tự do như thế không dễ dàng hiện diện, bạn phải làm việc gian nan cho nó. Bạn làm việc cực nhọc cho sống hàng ngày của bạn, bạn trải qua nhiều năm tháng với toàn công việc của bị sai bảo loanh quanh để kiếm sống, nuốt trọn những sỉ nhục, những lo lắng, những lãng mạ, những nịnh nọt. Nhưng làm việc để cho cái trí được tự do còn gian nan hơn nhiều; nó yêu cầu sự thấu triệt vĩ đại, sự hiểu rõ lạ thường, một nhận biết bao la trong đó cái trí nhận biết tất cả những cản trở của nó, những bủa vây của nó, những chuyển động của tự-lừa dối, những ý tưởng kỳ quặc của nó, những ảo tưởng của nó, những hoang đường của nó. Ngay khi cái trí được tự do, nó có thể bắt đầu tìm hiểu, thâm nhập, nhưng một cái trí tìm hiểu khi không có tự do chẳng có ý nghĩa gì cả. Bạn hiểu chứ? Cái trí mà muốn thâm nhập sự thật, Thượng đế, vẻ đẹp và chiều sâu lạ thường này của sống, sự phong phú của tình yêu, trước hết phải được tự do. Nó không có ý nghĩa gì đối với cái trí mà bị định hình, bị quy định, bị nhốt trong những biên giới của truyền thống, khi nói, ‘Tôi đang tìm kiếm sự thật, Thượng đế.’ Một cái trí như thế giống như một con lừa bị cột tại một cái cọc: nó không thể đi xa hơn chiều dài của sợi dây cột.

Vì vậy, nếu chúng ta muốn tìm ra trạng thái lạ thường mà vượt khỏi những thất thường của cái trí – thực sự

trải nghiệm nó, sống cùng nó, và biết ý nghĩa trọn vẹn của nó – chắc chắn phải có tự do, và tự do hàm ý làm việc chăm chỉ vượt mức hơn hầu hết chúng ta sẵn lòng thực hiện. Chúng ta thích bị dẫn dắt hơn khám phá, nhưng người ta không thể bị dẫn dắt đến sự thật. Làm ơn hãy hiểu rõ sự kiện rất đơn giản này. Không tức hiệu, không hệ thống yoga, không tổ chức tôn giáo, không giáo điều hay niềm tin nào có thể dẫn dắt bạn đến sự khám phá sự thật. Chỉ cái trí tự do có thể khám phá. Điều đó rõ ràng, đúng chứ? Bạn không thể khám phá sự thật của bất kỳ điều gì bằng cách chỉ được chỉ bảo nó là gì bởi vì lúc đó sự khám phá không là sự khám phá của bạn. Nếu bạn được chỉ bảo hạnh phúc là gì, đó là hạnh phúc hay sao?

Muốn tìm ra sống này là gì, muốn biết toàn nội dung của nó và không chỉ những tầng hời hợt mà chúng ta gọi là sống, muốn nhận biết được sự hân hoan của nó, những chiều sâu lạ thường của nó, sự mênh mang và vẻ đẹp của nó, mà gồm cả sự bản thủ, sự cực khổ, sự đấu tranh, sự thoái hóa của nó – muốn hiểu rõ ý nghĩa của tất cả điều đó, chắc chắn cái trí của bạn phải được tự do. Nếu điều đó được hiểu rõ, vậy thì sự liên hệ của bạn với tôi, và sự liên hệ của tôi với bạn, không bị đặt nền tảng trên uy quyền. Tôi không thể dẫn dắt bạn đến sự thật, và bất kỳ người nào cũng không thể; bạn phải khám phá nó mỗi khoảnh khắc của ngày khi bạn đang sống. Nó phải được tìm ra khi bạn đang dạo bộ ngoài đường phố hay đang ngồi trong xe buýt, khi bạn đang cãi cọ với người vợ hay người chồng, khi bạn đang ngồi một mình hay nhìn ngắm những vì sao. Khi bạn biết thiền định đúng đắn là gì, vậy thì bạn sẽ tìm được sự thật là gì; nhưng một cái trí được chuẩn bị trước, được tạm gọi là có giáo dục, bị quy định để tin tưởng hay không-tin tưởng, tự gọi chính nó là một người Ấn độ, một người Thiên chúa giáo, một người cộng

sản, một người Phật giáo – một cái trí như thế sẽ không bao giờ khám phá được sự thật là gì, mặc dù nó có lẽ tìm kiếm sự thật được một ngàn năm. Vì vậy, điều quan trọng là cái trí phải được tự do. Và, liệu cái trí có thể được tự do?

Các bạn hiểu rõ nghi vấn chứ, thưa các bạn? Chỉ cái trí được tự do mới có thể khám phá sự thật là gì – khám phá, không phải được chỉ bảo sự thật là gì. Sự diễn tả không là sự thật. Bạn có lẽ diễn tả điều gì đó trong ngôn ngữ mỹ miều nhất, đặt nó trong những từ ngữ mê mẩn và tinh thần nhất, nhưng từ ngữ không là sự thật. Khi bạn bị đói, sự diễn tả về thức ăn không cho bạn no bụng. Nhưng hầu hết chúng ta lại bị thỏa mãn bởi sự diễn tả về sự thật, và sự diễn tả, biểu tượng, đã thay thế vị trí của sự thật. Muốn khám phá liệu có một sự thật hay không, chúng ta phải có thể thấy sự thật như sự thật, giả dối như giả dối, và không phải chờ đợi để được dạy bảo giống như nhiều trẻ em không-chín chắn.

Vì vậy, muốn tìm được sự thật là gì, trước hết cái trí phải được tự do, và được tự do là công việc gian nan lạ thường, gian nan hơn tất cả những luyện tập yoga. Những luyện tập như thế chỉ quy định cái trí của bạn, và chỉ cái trí tự do mới có thể sáng tạo. Một cái trí bị quy định có lẽ sáng chế; nó có thể nghĩ ra những ý tưởng mới, những cụm từ mới, những đồ dùng cải tiến; nó có lẽ xây dựng một đập nước, lập kế hoạch một xã hội mới, và mọi chuyện như thế; nhưng đó không là sáng tạo. Sáng tạo là điều gì đó còn hơn cả khả năng thấu lượm một phương pháp kỹ thuật. Do bởi vì trong hầu hết chúng ta không có cái sự việc lạ thường được gọi là *sáng tạo* này nên chúng ta mới nông cạn, trống rỗng, nghèo khó. Và chỉ cái trí được tự do mới có thể sáng tạo.

Vì vậy, vấn đề của chúng ta là: Làm thế nào cái trí được trả lại tự do? Và, liệu có thể trả lại tự do cho cái trí –

không phải trong những tầng hay những mảnh, không phải trong những đóm nhỏ đó đây, nhưng tổng thể, xuyên suốt, cả tầng ý thức bên trong cũng như tầng ý thức bên ngoài? Hay, liệu cái trí có khi nào bị quy định, có khi nào bị định hình? Bạn phải tự-tìm ra cho chính bạn và không chờ đợi tôi giải thích cho bạn liệu cái trí có thể được tự do. Liệu cái trí chỉ *suy nghĩ* về tự do, như một tù nhân suy nghĩ, và thế là phải chịu số phận bị đát không bao giờ được tự do nhưng mãi mãi bị giam giữ bên trong ngục tù của tình trạng bị quy định của nó?

Bạn hiểu rõ nghi vấn chứ? Liệu cái trí có thể được tuyệt đối tự do, hay chính bản chất của cái trí là phải bị quy định? Nếu chính chất lượng cơ bản của cái trí là bị giới hạn, vậy thì chẳng cần đặt vấn đề tìm ra sự thật là gì; vậy thì bạn có thể tiếp tục lặp lại rằng có Thượng đế hay không có Thượng đế, rằng đây là điều tốt lành và kia là điều xấu xa, tất cả việc đó đều ở trong khuôn mẫu của một văn hóa được cho sẵn. Nhưng, để tìm được sự thật của vấn đề, bạn phải tự-thâm nhập vào liệu cái trí có thể thực sự được tự do. Tôi nói nó có thể – mà không phải để cho bạn chấp nhận hay phủ nhận. Nó có *Đ* đúng thực, hay nó có *Đ* là quan điểm của tôi, tưởng tượng của tôi, ảo tưởng của tôi. Và bạn không thể đặt nền tảng sống của bạn vào sự khám phá của người khác, hay vào ảo tưởng của anh ấy, tưởng tượng của anh ấy, hay chỉ vào một ý tưởng. Bạn phải tìm ra.

Madras, nói chuyện trước công chúng

Ngày 12 tháng 12 năm 1956

Tuyển tập những Lời giảng

Bắt đầu dịch ngày 28 tháng 5 năm 2010

Dịch xong: 14:40 ngày 08-6-2010

In nháp: ngày 10-6-2010

Kết thúc sửa nháp, in sách: ngày 27-6-2010

Đã dịch: [\[www.jkrishnamurtiongkhong.com\]](http://www.jkrishnamurtiongkhong.com)

- 1 – Sổ tay của Krishnamurti (Dịch 2005 - Sửa 3-2013)
Krishnamurti's Notebook
- 2 – Ghi chép của Krishnamurti (Dịch 2005 - Sửa 3-2013)
Krishnamurti's Journal
- 3 – Krishnamurti độc thoại (Dịch 2006- Sửa 3-2013)
Krishnamurti to Himself
- 4 – Ngẫm nghĩ hàng ngày cùng Krishnamurti
Dịch 2005 - Sửa 3-2013
Daily Meditation with Krishnamurti
- 5 – Thiền định 1969 (Dịch 2005 - Sửa 3-2013)
Meditation 1969
- 6 – Thư gửi trường học (Dịch 7-2008 – Sửa 3-2013)
Letters to Schools
- 7 – Nói chuyện cuối cùng 1985 tại Saanen
Dịch 2007 - Sửa 2012
Last Talks at Saanen 1985
- 8 – Nghĩ về những điều này (Dịch 2006 - Sửa 3-2013)
Think on these things
- 9 – Tương lai là ngay lúc này (Dịch 9-2008)
The Future is now
- 10 – Bàn về Thượng đế (Dịch 10-2008)
On God
- 11 – Bàn về liên hệ (Dịch 2008)
On Relationship
- 12 – Bàn về giáo dục (Dịch 2007 - Sửa 10-2012)
On Education
- 13 – Bàn về sống và chết (Dịch 2-2009)
On living and dying
- 14 – Bàn về tình yêu và sự cô độc (Dịch 2-2009)
On Love and Loneliness

- 15 – Sự thức dậy của thông minh- Tập I/II
 Dịch 2009 - Sửa 2-2013
The Awakening of Intelligence
- 16 – Bàn về xung đột (Dịch 4-2009)
On Conflict
- 17 – Bàn về sợ hãi (Dịch 7-2009)
On Fear
- 18 – Vượt khỏi bạo lực (Dịch 6-2009)
Beyond Violence
- 19 – Bàn về học hành và hiểu biết (Dịch 8-2009)
On Learning and Knowledge
- 20 – Sự thức dậy của thông minh-Tập II/II
 Dịch 2009 – Sửa 2-2013
The Awakening of Intelligence
- 21 – Nghi vấn không đáp án (Dịch 2009)
The Impossible Question
- 22 – Tự do đầu tiên và cuối cùng (Dịch 4-2010 - sửa 2013)
The First and Last Freedom
- 23 – Bàn về kiếm sống đúng đắn
 Dịch 1-2010 - sửa 3-2013
On Right Livelihood
- 24– Bàn về thiên nhiên và môi trường (Dịch 5-2010)
On Nature and The Environment
- 25– Tương lai của nhân loại (Dịch 5-2010)
The Future of Humanity
- 26– Sự kết thúc của thời gian (Dịch 5-2010)
The Ending of Time
- 27– Sống chết của Krishnamurti (Dịch 2009)
The Life and Death of Krishnamurti
A Biography by Mary Lutyens
- 28–Trách nhiệm với xã hội (Dịch 6-2010)
Social Responsibility
- 29– Cá thể và xã hội (Dịch 7-2010)
Individual & society

- 30- Cái gương của sự liên hệ (Dịch 11-2010)
The Mirror of Relationship
- 31- Bàn về cái trí và suy nghĩ (Dịch 8-2010)
On mind & thought
- 32- Tại sao bạn đang được giáo dục? (Dịch 2-2011)
Why are you being educated?
- 33- Bàn về Sự thật (Dịch 3-2011)
On Truth
- 34- Tiểu sử của Krishnamurti – Tập I/II (Dịch 5-2011)
Krishnamurti's biography by Pupul Jayakar
- 35- Tiểu sử của Krishnamurti – Tập II/II (Dịch 6-2011)
Krishnamurti's biography by Pupul Jayakar
- 36- Truyền thống và Cách mạng (Dịch 7-2011)
Tradition & Revolution
- 37- Khởi đầu của học hành (Dịch 8-2011)
Beginnings of Learning
- 38- Giáo dục và ý nghĩa của sống (Dịch 9-2011)
Education and Significance of Life
- 39- Cuộc đời trước mặt (Dịch 10-2011)
Life Ahead
- 40- Gặp gỡ sự sống (Dịch 11-2011)
Meeting Life
- 41- Giới hạn của suy nghĩ (Dịch 12-2011)
The Limits of Thought
- 42- Lửa trong cái trí (Dịch 2-2012)
Fire in the mind
- 43- Nói chuyện tại Nhà bếp (Dịch 2011)
1001 Bữa trưa cùng J. Krishnamurti
The Kitchen Chronicles
1001 Lunches with J. Krishnamurti
- 44- Nói chuyện cùng sống Tập I/III (Dịch 2012)
Commentaries on living-First Series
- 45- Bàn về tự do (Dịch 12-2012)
On Freedom

46-Thâm nhập Thấu triết (Dịch 3-2013)

Exploration Into Insight

47- Nói chuyện cùng sống Tập II/III (Dịch 3-2013)

Commentaries on living - Second Series

48- Nói chuyện cùng sống Tập III/III (Dịch 4-2013)

Commentaries on Living-Third Series